

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**DÎVÂNÇE-İ VAK'Â-NÜVÎS AHMED LÜTFÎ
İNCELEME-METİN**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özlem DÜZLÜ

**Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı**

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Bayram Ali KAYA

HAZİRAN-2008

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DÎVÂNÇE-İ VAK'Â-NÜVÎS AHMED LÜTFÎ
İNCELEME-METİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özlem DÜZLÜ

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı

Bu tez 04/06/2008 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlâk kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Özlem DÜZLÜ

28.06.2008

ÖNSÖZ

19. yy. Osmanlı Devleti'nde önceki yüzyılda başlayan yenileşme hareketlerinin daha yoğun hâle geldiği bir dönemdir. Zaruretler karşısında başlayan değişimin giderek hayatın her alanına yayılmasıyla birlikte edebî anlamda da yeni arayışlar içerisine girilmiştir. Bu arayışların vardığı noktada ise, divan edebiyatı yeni edebiyat karşısında hayat mücadelesi vermeye başlamıştır. Değişen dünya ve toplumsal hayat karşısında divan şiirinin sessiz sedasız sahneden çekilmesine razı olmayan gönüller; onu ayakta tutmaya çalışsalar da başarı sağlayamamışlardır. Bu yolda gösterilen gayretler, aranılan çözümün bir türlü bulunamaması sebebiyle divan şiirinin son sözleri olmaktan öteye gidememiştir.

Çalışmamıza konu olarak seçtiğimiz “Dîvançe-i Vak'anüvis Ahmed Lütfî” de divan şiiri adına son sözlerin söylendiği dönemde ortaya konulmuş eserlerden biridir. Dört bölümden oluşan çalışmamızda ilk olarak Ahmed Lütfî'nin hayatı, eserleri ve edebî kişiliği ile ilgili çeşitli kaynaklardan ve şiirlerinden edindiğimiz bilgilere yer verdik. İkinci bölümde eserin şekil ve muhteva açısından incelemesini yaptık. Üçüncü bölümde divançenin transkripsiyonlu metnini, dördüncü bölümde ise şairin divançesi dışında tespit edebildiğimiz şiirlerini verdik.

Çalışmamızda, tertip şeklinde farklılıklar bulunan divançenin genel tertibine müdahale etmedik. Divançede başlıklarla verilmiş olan gazeliyyât, kıta'ât ve müfredât bölümlerindeki şiirleri kendi içerisinde, diğer şiirleri ise müteselsil olarak numaralandırdık.

Çalışmamın her aşamasında bana yardımcı olan ve yol gösteren danışman hocam Doç. Dr. Bayram Ali KAYA'ya teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Özlem DÜZLÜ
Sakarya 2008

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iv
ÖZET.....	v
SUMMARY.....	vi
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: VAK'ANÜVİS AHMED LÜTFİ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBİ	
KİŞİLİĞİ.....	6
1.1. Hayatı.....	6
1.2. Eserleri.....	7
1.2.1. Tarih-i Lütfî.....	7
1.2.2. Tefhimü'l-Muallim.....	7
1.2.3. Robenson Tercümesi.....	8
1.2.4. Lugât-ı Kâmûs.....	8
1.2.5. Dîvânçe-i Vak'a-nüvîs Ahmed Lütfî.....	8
1.3. Edebî Kişiliği.....	8
1.3.1. Şairliği.....	8
1.3.2. Etkilendiği Şairler.....	11
BÖLÜM 2: VAK'ANÜVİS AHMED LÜTFİ DÎVÂNÇE'SİNİN İNCELENMESİ.....	15
2.1. Şekil Özellikleri.....	15
2.1.1. Nazım Şekilleri.....	15
2.1.1.1. Kasîde.....	15
2.1.1.2. Gazeller.....	15
2.1.1.3. Kıt'alar.....	16
2.1.1.4. Rubâî.....	17
2.1.1.5. Murabbalar.....	17

2.1.1.6. Muhammesler.....	18
2.1.1.7. Taştir.....	18
2.1.1.8. Tahmis.....	19
2.1.1.9. Şarkılar.....	19
2.1.1.10.Tarihler.....	19
2.1.1.11.Lügaz.....	20
2.1.2. Vezin.....	21
2.1.3. Kafiye.....	22
2.1.4. Redif.....	24
2.1.5. Nesir.....	25
2.2. Dil ve Üslûp Özellikleri.....	26
2.2.1. Dil ve Üslûp.....	26
2.2.2. Edebi Sanatlar.....	28
2.2.3. Deyimler, Atasözleri, Güzel Sözler-Söyleyişler.....	32
2.3. Muhteva Özellikleri.....	36
2.3.1. Din-Tasavvuf.....	36
2.3.1.1. Mevlevîlik ve Diğer Tarikatlar.....	39
2.3.2. Kozmik Unsurlar.....	41
2.3.3. Sevgiliye Ait Unsurlar.....	42
2.3.4. Tarihî-Efsânevî Şahsiyetler.....	43
BÖLÜM 3: METİN.....	44
3.1. Metnin Transkripsiyon ve İmlâsında İzlenen Yol.....	44
3.2. Transkripsiyonlu Metin.....	46
BÖLÜM 4: AHMED LÜTFÎ'NİN DÎVÂNÇE DIŞINDAKİ ŞİİRLERİ.....	203
SONUÇ.....	220
KAYNAKÇA.....	222

EKLER.....	224
ÖZGEÇMİŞ.....	280

KISALTMALAR LİSTESİ

c. : Cilt

DİA. : Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi

G. : Gazel

h. : Hicrî

haz. : Hazırlayan

K. : Kıta'ât

mnz. : Manzum

M. : Müfredât

Ş. : Şiir

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

Yay. : Yayınevi, Yayınları

Y.n. : Yer numarası

yy. : Yüzyıl

Tezin Başlığı : Dîvânçe-i Vak'a-nüvis Ahmed Lütfî, İnceleme-Metin	
Tezin Yazarı : Özlem DÜZLÜ	Danışman : Doç. Dr. Bayram Ali KAYA
Kabul Tarihi : 04 Haziran 2008	Sayfa Sayısı : VI (ön kısım) + 223 (tez) + 57
Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı	
<p>Çalışmamızın konusunu oluşturan Dîvânçe-i Vak'anüvis Ahmed Lütfî 19. yy.'a ait bir eserdir. Divançe, Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde K. 19879 numara ile kayıtlıdır. Yazma nüshası bulunmayan eser, küçük boy ve yüz sayfa tutarındadır. Divançe içerisindeki şiirlerin çoğunluğunu tarih manzumeleri ile dinî-tasavvufî şiirler oluşturmaktadır.</p> <p>Çalışmamızda, inceleme-metin çalışması doğrultusunda Ahmed Lütfî'nin hayatı, şairliği ve eserleri hakkında verilen bilgilerin ardından eseri; şekil, dil-üslûp ve muhteva özellikleri açısından tanıtmaya çalıştık. Şairlik yönü pek bilinmeyen Ahmed Lütfî'yi ve eserini konu aldığımız çalışmamızla divan edebiyatı sahasındaki araştırmalara küçük de olsa katkıda bulunmayı amaç edindik.</p>	
Anahtar Kelimeler : Divançe, Vak'anüvis Ahmed Lütfî, Divan Edebiyatı	

Title of the Thesis : Dîvânçe-i Vak'a-nüvis Ahmed Lütfî, analysis-text	
Author : Özlem DÜZLÜ	Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Bayram Ali KAYA
Date : 04 June 2008	Nu. Of pages : VI (pre text) + 223(main body) + 57
Department : Turkish Language and Literature Subfield : Clasic Turkish Literature	
<p>The subject of our study, Dîvânçe-i Vak'anüvis is a vork of Ahmed Lütfî from the 19.th. century. Divançe is registered in Beyazıt Goverment Library with the registration number of K.19879. The book, which has no handwritten form, is a pocket size book with a hundred pages. Most of the poems in divançe are historical verses and sufist-religious poems.</p> <p>İn our study, as a research text, after giving information about Ahmed Lütfî's life, his poetry and his works, we tried to present the book by its shape, style of language and centent. With our study whose subject is Ahmed Lütfî who is not known as being a poet, we aimed to make a small contribution to the researches on Classical Ottoman poetry.</p>	
Anahtar Kelimeler : Divançe, Vak'anüvis Ahmed Lütfî, Divan Literature	

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı : Uzun bir süreci kapsayan divan edebiyatı ile ilgili bugüne kadar sayısız çalışma yapılmıştır. Yüzyıllar boyu hakimiyetini sürdüren bir edebiyatın bütün yönleriyle değerlendirilebilmesi amacıyla bu çalışmalar bugün de sürdürülmektedir. Bu doğrultuda yapılan metin çalışmaları da daha sağlıklı değerlendirmelerin yapılabilmesi açısından divan edebiyatı sahasında ortaya konmuş olup aynı zamanda adı duyulmamış pek çok eserin gün ışığına çıkartılmasını amaçlamaktadır. Bu anlamda özellikle 19. yy. ile ilgili çalışmaların sayıca yeterli düzeyde olmaması kesin bir değerlendirme yapılmasını zorlaştırmaktadır. Biz de çalışmamızla bu konuda eski Türk edebiyatı alanına bir katkı sağlamayı amaç olarak belirledik. Bu amaç doğrultusunda vak'anüvisliği ve tarihçiliği şairliğinin önüne geçmiş olan Ahmed Lütfî'yi ve eserini tanıtmaya çalıştık.

Çalışmanın Önemi : Bu çalışmanın önemi öncelikli olarak, daha önce çalışılmamış bir eserin Türk edebiyatı sahasına kazandırılmış olmasıdır. Eserin, içerisinde gelenekten gelen etkileşimleri ve divan şiirini yaşatmak adına yapılan değişikliklerin bazı yansımalarını ihtiva etmesi bakımından çalışmamızın eski Türk edebiyatı alanına bir nebze de olsa katkı sağlayacağı düşüncesindeyiz.

Çalışmanın Konusu : Çalışmamızın konusunu 19. yy. divan şairi Ahmed Lütfî ve divançesi oluşturmaktadır. Bu çalışmada; Osmanlı toplumunda bütün alanlarda batıya yönelişin yaşandığı bir dönemde divan şiiri sahasında eser veren şairimizin, edebî kişiliği ve hayatı hakkında çeşitli kaynaklardan ve divançeden edindiğimiz bilgilere yer verdik. Eserin ait olduğu dönemin özelliklerini, bu dönemde divan edebiyatının genel görünüşünü ve divan şiirinde meydana gelen değişikliklerin divançeye yansıyan kısımlarını tespit edebildiğimiz kadarıyla belirtmeyi uygun gördük. İnceleme-metin

çalışması şeklinde ele aldığımız eserin; şekil ve muhteva açısından incelemesini yapmaya çalıştık.

17. yy.'da Osmanlı Devleti'nde başlayan duraklamanın ardından, 18. yy.'da gerileme dönemine girilmiştir. “Buna karşılık Avrupa, Rönesanstan itibaren gerçekleştirilen yapısal değişiklikler, bilim ve düşünce hayatındaki reformlar ile dünya dengesinde önemli bir güç hâline gelmeye başlamıştır” (İsen ve diğ., 2006:137). Sürekli savaşlar ve isyanlarla uğraşan Osmanlı Devleti, bu karışık ortamın yanı sıra üç kıtaya hâkim bir imparatorluk olmanın verdiği güvenle âdetta Batı'ya gözlerini kapamış durumdadır.

“Viyana bozgunuyla, gerek moral, gerekse insan gücü ve toprak bakımından büyük kayıplarla karşı karşıya kalan ve batının askerî-teknik üstünlüğünü istemeye istemeye kabullenmeye mecbur kalan Osmanlılar için, bu tarihten sonra çözümü kanun-ı kadîmde değil Batı'da aramaya başlayacakları bir süreç başlamış; başta savunma alanında olmak üzere bilim, kültür ve hayat tarzında yüzler Batı'ya yönelmiştir” (İsen ve diğ., 2006:137).

Artık Batı'daki gelişmelerin önemini kavrayan Osmanlı Devleti, askerî ve teknik konularda bazı yenilikleri icraya başlamıştır. Bu asırda gerçekleştirilen yenilikler ile ilgili Ahmet Hamdi Tanpınar şu ifadelerle yer verir:

“18. asırda yenileşme hareketinin tarihi, cemiyet bünyesinde herhangi bir esaslı değişmeyi hedef olarak almadan, muayyen ihtiyaç ve zaruretlere karşısında bazı teknik ve bilgilerin memlekete nakledilmesi için yapılmış az çok ciddi teşebbüslerden ibaretti. Bazı sahalarda tatbik edilen yeniliklerin elde ettikleri kısa ve âni muvaffakiyetler istisnâ edilirse en büyük kazancı harplere ve içerde gördüğü mukavemetlere rağmen devam etmesi ve asrın sonuna doğru çok eksik olsa da bir nevi zihniyet ve dünya görüşü şeklini alabilmesidir” (Tanpınar, 1997:64).

Dünya görüşü hâline gelmeye başlayan yenilik, 19. asırda hayatın her alanına etki etmeye başlamıştır. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla köklü bir değişimin başladığı Osmanlı Devleti'nde 19. asra kadar teknik unsurlarla sınırlı kalan yenilikler öncelikle elçilikler ve şehir hayatında görülmeye başlamıştır. Yeniliklerin önündeki en büyük engel olarak görülen Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra modern standartlarda

kurulan ordunun yanında malî, idarî alanlarda ve eğitim alanında da önemli adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda Tıbbiye (1827), Mızika-i Hümayun (1831), Mekteb-i Harbiye (1834) ve rüştiyeler açılmıştır. Tercüme Odasının kurulmasıyla bazı batılı eserler Türkçeye çevrilmiş, yurt dışına öğrenciler gönderilmiştir (İsen ve diğ., 2006:155).

“Hududu devlet teşkilâtından ileriye geçmeyen yenilikler, cemiyet hayatını idare eden zihniyete doğru genişlemek ve derinleşmek imkânını buldular. Ancak bu mektepler ve onlara benzer bazı tedbirler sayesinde, yenilik hareketi yavaş yavaş cemiyetin kendi malı olan şuurlu ve iradî bir hareket haline girdi. Yani hamle, cemiyetin içine nakledilmiş oldu ve kökleşti” (Tanpınar, 1997:73).

Cemiyet hayatına yerleşen yeniliklerin kaçınılmaz olarak edebiyata da yansımaları sonucu divan şiiri, yeni şiir karşısında bir hayat mücadelesi vermeye başlamış, bu anlamda yapılan girişimlerle ancak son sözlerini söyleyebilmiştir. Ahmet Hamdi Tanpınar’a göre 19. yy.’ın ilk yarısında Türk şiirinin manzarası önceki asırlardan farklı değildir.

“Nedim’den sonra ârâzî iyiden iyiye görülen; fakat başlangıcı daha evvelce çıkan bir zevk bozulması ve dağılışı, ilhamın umumiyetle küçük kelime ve ifade oyunlarına dayanan buluşlardan öteye geçmemesinden gelen bir yoksulluk, mesnevîlerde Nâbî’den beri çalışılan; fakat bir türlü sırrı bulunamayan, bir yerli icat arzusu, daha ziyade nesre ait hususiyetlerin artması, bu yarım asrın şiirinin de esas vasıflarıdır” (Tanpınar, 1997:73).

Asrın ikinci yarısında yine Tanpınar’a göre “eski şiir, kendi yolunu takip eder görünür” (Tanpınar, 1997:252). Bütün yenilik arayışlarına rağmen “ne 1810-1815 yılları arasında doğan şairlerde ne de on yıl fasıla ile onları takip edenlerde Vasıf’ın diline ve sansüalitesine karşı bir aksülemalden başka bir yenilik görülmez” (Tanpınar, 1997:252).

18. asırda Nedim’le zarif bir ifade şekline ulaşan mahallîleşme hareketi bu asırda da etkilerini devam ettirmekle birlikte, ulaştığı zerafeti kaybetmiştir. “Duygu derinliği, hayal zenginliği ve ahengin yok olduğu, dolayısıyla şiirlerin kelimelerin yan yana

dizilmesinden oluşan titizlikten uzak, zevksiz manzumeler hâline geldiği, zarif İstanbul Türkçesi yerine normalin altında bulunan halkın dilinin hatta kaba köylü ağzının kullanıldığı dikkat çekmektedir” (Şentürk, Kartal 2005:491).

Bu asırda tasavvuf, her dönemde olduğu gibi şairleri besleyen en önemli kaynaklardan biridir. Dönemin şairlerinin büyük bir kısmı tarikata mensup olduğundan dinî-tasavvufî şiirler artmış, tarikat mensubu olmayan şairler dahi şiirlerinde tasavvufî unsurlardan yararlanmışlardır (Şentürk, Kartal 2005:491).

Bu asırda Sebk-i Hindî üslûbu önceki popüleritesini kaybetmiş, belki de geçen asırlardaki gibi kuvvetli temsilciler bulamadığından birkaç şair dışında tercih edilmemiştir (Şentürk, Kartal 2005:491).

Bu dönemde en dikkat çekici nokta ise, kendi yolunu takip eden eski şiire yeni bir soluk kazandırmak adına kurulan Encümen-i Şuarâ topluluğudur. “Encümen-i Şuarâ daha çok ortak bir zevki paylaşan, bir yerde toplanarak şiir ve edebiyat sohbetleri yapan, daha önceleri birbirleriyle tanışan ve ekseriyetinin hemen hemen aynı kültür ve anlayışa sahip insanların oluşturdukları dost meclisi görünümündeydi” (Şentürk, Kartal 2005:491). Bu topluluğun İstanbul’da Hersekli Arif Hikmet Bey’in Lâleli’de Çukurçeşme’deki evinde yaptıkları toplantılar 1861’den 1862’ye kadar devam etmiştir. Encümen-i Şuarâ toplantılarına katılan şairler; edebî zevke sahip, nazım tekniği kuvvetli, eski kültüre vâkıf şahsiyetlerdir. Bu şairler genellikle Nef’î, Nâ’ilî, Fehîm-i Kadîm gibi 17. yy. şairlerini örnek almışlardır. Fakat onları eskilerden ayıran noktalar da mevcuttur.

“Aralarında klâsik şiiri bazı yönleriyle tenkit hatta tahkir edenler, eski şiire nevezemin bir yol açmaya çalışırlar, hece veznini, halk şiiri tarzını ve sade Türkçeyi benimseyenler, şiirlerine gelenekte olmadığı şekilde başlık koyanlar, yeni konular arayanlar, özellikle siyasî-içtimaî konularda ilişkisi olan kavramları, hatta Fransızca birtakım kelimeleri kullananlar bile vardı. Bundan dolayı encümenin, daha sonra yenileşme dönemi edebiyatının öncüleri arasında yer alacak neslin

edebî görüşlerini belli ölçüde de olsa etkilediği söylenebilir” (Şentürk, Kartal 2005:492).

Genel özellikleri itibarıyla değindiğimiz divan şiirinin bu son döneminde söz almış şahsiyetlerden biri de, çoğunluğu tarih manzumelerinden ve dinî-tasavvufî içerikli şiirlerden oluşan divançesiyle, Vak’anüvis Ahmed Lütfî Efendidir.

BÖLÜM 1: VAK'ANÜVÎS AHMED LÜTFÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1.1. Hayatı

Ahmed Lütfî, h.1232 (1817) yılında İstanbul'da Alacahamam mahallesinde doğmuştur. Nalıncı esnafından Mehmet Ağa'nın oğludur.

Tahsiline mahalle mektebinde başlayan şair, Kur'an-ı Kerim'i hıfzetmiştir. Bu ilk tahsilinin ardından Hendesehâne-i Berrî'ye kaydolmuş; fakat askerliğe alışamadığından buradan ayrılarak Amcazâde Hüseyin Paşa Medresesi'ne girmiştir. Sekiz sene Arapça, Farsça, tefsir, hadis ve fıkıh tahsil etmiş; bir aralık Sultan Mahmud'un başımamı Zeynelabidin Efendi'nin konağında mûsikî meşketmiştir.

Ahmed Lütfî Efendi; öğrenimini tamamladıktan sonra çok sevdiği ilmiye mesleğine girmiş, 1837 yılında huzur dersleri vermekle görevlendirilmiştir. Bu görevle birlikte Takvimhâne Mukabeleciliğine de atanmıştır (İnal, 2000:1253). Daha sonra Sadâret Mektûbî Kalemi'ne tayin edilen Ahmed Lütfî, Farsça mütercimliği de yapmıştır. 1845 yılında İmar Meclisi seyyar kâtibî olarak Vidin ve Niş'e gitmiş, bu meclisin lâğvedilmesi üzerine İstanbul'a dönerek zaptiye başkâtipliğiyle görevlendirilmiştir (DİA, 1989:97). Aynı zamanda Takvim-i Vekâyi'de de görev yapan şair 1849'da maaş ve memuriyetini muhafaza etmek üzere vergi tahsili için Filibe'ye gönderilmiş, dokuz ay sonra İstanbul'a ve Takvimhâne'deki görevine dönmüştür. Ardından iki sene Anadolu'da teftiş kâtipliği yapmıştır (İnal, 2000:1254). Daha sonra Takvimhâne musahhihliği, Tıbbiye Meclisi âzalığı, Tıbbiye Mektebi Türkçe hocalığı ve Matbuat nazırlığı görevlerinde bulunan Ahmed Lütfî, İstanbul'da yapılan nüfus sayımında da Boğaziçi'nde Yeniköy'den Kilyos'a kadar olan bölgenin sayımını yapmıştır (DİA, 1989:97). 1864 yılında Meclis-i Maarif âzalığına getirilen şair, 1865 yılında kendisiyle özdeşleşen ve ölümüne kadar sürdüreceği vak'anüvislik görevine atanmıştır. Yoğun

geçen memuriyet hayatı bununla da sınırlı kalmamış, vak'anüvislikle birlikte İstanbul Kadılığı ve Şûra-yı Devlet Âzalığı da yapmıştır. 1879'da Anadolu, 1881'de ise Rumeli Kazaskerliği payelerini alan Ahmed Lütfî daima memuriyette bulunmuştur (İnal, 2000:1255).

Osmanlı Devleti'nde vak'anüvislik görevinde en uzun süre kalan ve kendisinden sonra Sultan Mehmed Reşad dönemine kadar yerine kimsenin atanmadığı Ahmed Lütfî; 2 Safer 1325 (18 Mart 1907) tarihinde Boyacı Köyü'ndeki yalısında vefat etmiş, Aksaray'da Sofular Camii haziresine defnedilmiştir (İnal, 2000:1255).

Şairimizin fiziksel ve kişisel özellikleri ise şöyledir: “Uzun boylu, zarif, sarıdan mübeddel, beyaz ve seyrek sakallı, mavi gözlü, nazik, terbiyeli, mütevazı, hatırnevâz, zeki, hafızası metin, hoşgû, ehl-i dil, edebiyata vâkıf, afîf ve mütedeyyin bir pîr-i muhterem” (İnal, 2000:1256).

1.2. Eserleri

1.2.1. Târih-i Lütfî : Ahmed Lütfî Efendi en önemli eseri olan tarihini Cevdet Paşa'nın tarihine zeyl olarak kaleme almıştır. 1825 (h.1241) yılından 1879 (h. 1296) yılına kadar meydana gelen olayları ihtiva eden eser Takvim-i Vekâyi ve bazı resmi belgelerden istifade edilerek sade ve resmî bir üslûpla yazılmıştır. Ahmed Lütfî 15 cilt olarak II. Abdülhamid'e takdim ettiği tarihinin ilk yedi cildini hayattayken yayımlamıştır. Eserin sekizinci cildi kendisinden sonra vak'anüvislik yapan Abdurrahman Şeref tarafından bazı ilavelerle, 9, 10, 11 ve 12. ciltler ise Münir Aktepe tarafından neşredilmiştir. 13, 14 ve 15. ciltler yazma halinde Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'nde, 16. cilt ise eksik ve müsvedde olarak Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi'ndedir (DİA,1989:97).

1.2.2. Tefhimü'l-Muallim : Ta'limü'l-Müte'allim isimli Arapça eserin bazı ilavelerle yapılmış çevirisidir (DİA, 1989:97).

1.2.3. Robenson Tercümesi : Ahmed Lütfî'nin; 1864 yılında Daniel Defoe'nin "Robinson Crusoe" adlı eserini Arapça tercümesinden çevirdiği eseridir (Tanpınar, 1997: 285).

1.2.4. Lugât-ı Kâmûs : Şairin; Asım Efendi'nin Arapçadan Türkçeye çevirdiği Kâmûs'taki 53.000 kelimeyi alfabe sırasına göre tertip ettiği Lugât-ı Kâmûs Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Eserin elif ve bâ harflerini içeren ilk iki cüzü h. 1282 ve 1286 yıllarında basılmıştır (DİA, 1989:98).

1.2.5. Divânçe-i Vak'a-nüvis Ahmed Lütfî : Ahmet Lütfî'nin divançesi h.1302 (1884) yılında İstanbul'da Mahmud Bey Matbaası'nda basılmıştır. Küçük boy ve yüz sayfa olan divançenin yazma nüshası bulunmamaktadır. Divançe; Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde K.19879 numara ile kayıtlıdır. Eser ayrıca Millet Kütüphanesi Ali Emîrî bölümünde mnz. 385 numara, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda K.00337 numara, TBMM Kütüphanesi'nde 7100501012 Y.n. ile kayıtlıdır. Divânçe içerisindeki şiirlerin büyük kısmını tarih manzumeleri ile dinî-tasavvufî içerikli şiirler oluşturur.

1.3. Edebî Kişiliği

1.3.1. Şairliği

Ahmed Lütfî Efendi, şairliğinden ziyade vak'anüvisliği ve Tarih-i Cevdet'e zeyl olarak yazdığı tarihi ile adını duyurmuştur. Kaynaklarda şairliği ile ilgili "Osmanlı vak'anüvis ve şairi" (DİA, 1989:97), "San'at-ı şi'riyeye intisâbı vardır." (Tâhir,137) şeklindeki ifadeler dışında bir bilgiye rastlanmayan Ahmed Lütfî; edebiyat tarihlerinde ise tarihçiliğiyle zikredilir. Şairlik yönünün devrinde de pek nazara alınmadığını kendisi de şu beyitleriyle ifade eder:

Ben tekāpū eyledikçe Lūţfiyā bilmem niçün

Āşinālar kec nigāh eyler baña bī-gāne-veş (G. 14/5)

Lūţfī bu vādīde pek azdır saña pey-rev olan

N’ola dem-beste olursa ehl-i şî’rin aġlebi (G. 28/5)

Şairlik yönüyle pek itibar görmeyen Ahmed Lūţfī, divançe sahibi bir şair olarak sahasına ve bu sahada meydana gelen deġişikliklere vâkıftır. Bu itibarla şair; yenilik arayışları çerçevesinde divan şiirinde meydana gelen deġişiklikleri takip etmiş, bunları şiirlerine tatbik etmiştir. Bunlar; mahlassız ve matlasız gazel, tarih gazelleri, matlasız kaside yazmak, şiirde başlık kullanmak gibi daha çok şekil bazında olan deġişikliklerdir.

Ahmet Lūţfī’nin şiirlerinde mana bakımından yeni ifadelere pek rastlanmaz. O, şiirlerini dönemin pek çok şairi gibi eskiden beri kullanılagelen mazmunlarla oluşturmuştur. Zaten bu anlamda yenilik gibi bir iddiası da yoktur. Ona göre, nev gazel söylemek için “şair-i üstād” olmak gerekir:

Ĥazret-i Āşaf-ı ‘irfān gibi ‘ālemde

Nev gazel söylemege şā’ir-i üstād gerek (G. 16/9)

Şair bir beytinde bütün sözlerin eskiler tarafından söylendiğini ifade eder. Bu görüşüyle Şeyh Galib’in eleştirdiği; sürekli eski mazmunları kullanan, söylenmedik söz kalmadığı bahanesiyle “bikr-i mazmun” u inkâr eden “müteşairler” grubuna girer:

Söylenen sözleri hep söylemiş eslāf-ı kirām

Anları añlamaġa fehm-i Ĥudā-dād gerek (G. 16/3)

Şair; başka bir beytinde bu konuyla ilgili olarak, söylenen sözler bütün incelikleriyle bilinirken, bunların üstüne kendisinin ekleme yapmasına ihtiyaç olmadığını dile getirir:

Mū-be-mū ma'lūm iken baḥş-ı ʔavīl-i zūlf-i yār

Lūtfiyā hācet mi var tafşīlime icmālime (G. 33/4)

Şairliği hususunda, genellikle tevazu gösteren Ahmed Lūtfī, tarihleri için bir hayli iddialıdır. Divançesinde yer alan şiirlerin büyük bir kısmını da tarihler oluşturur. Kullandığı nazım şekillerinin çoğunluğuyla, hemen her tarih çeşidiyle ve Arapça bir şiiriyle de tarih düşüren, her mısrası tarih olarak şiirler meydana getiren Ahmed Lūtfī; bu özelliklerinden dolayı sık sık tarihlerine övgülerde bulunur. Bir beyitinde dünyada tarihlerinin benzerinin olmadığını dile getirir:

Rub'-i meskūn içre yok tārīhine Lūtfī nazīr

Şadr-ı vālāya bu vālā hānesi ola sa'īd (Ş. 76/4)

Divançe içerisindeki gazeller sayıca az olmakla birlikte şairin en güzel söyleyişlerini yakaladığı şiirlerdir. Ahmet Lūtfī'nin; sade bir dille ve çoğunluğunu dinî-tasavvufî konularda yazdığı gazellerinde güzel ve akıcı ifadelerin olduğu söylenebilir. Şair; gazelleri dışındaki şiirlerinde ise benzer ifadelere çokça yer vermiş, bazı ifadelerini küçük değişikliklerle başka şiirlerinde kullanmıştır:

Her günūñ 'īde müşābih her gicen ʔadre nişān (Ş. 36/3)

Gīceler ʔadre müşābih rūzlar mānend-i 'īd (Ş. 82/3)

Her şebīn ʔadr eyleye her bir günün mānend-i 'īd (Ş. 37/2)

Her günü bir 'īd olsun her şebi ʔadr-i sa'īd (Ş. 54/5)

'Abdülhamīd Hān'a hemāñ geldikçe her sāl-ı cihān

Versin Hudā-yı müste'ān şevketle tahtında beḳā (Ş. 27/1)

'Abdülhamîd Hân'a hemân
Sa'd ola her sâl u zamân
Versin Hudâ-yı müste'ân
Tahtında şevketle beķâ (Ş. 33/1)

Senden öğrensin füsünüñ fennini Hârütler (G. 24/2)

Senden almışdır füsünüñ fennini Hârütler (G. 28/2)

Ahmed Lütfî, şiirlerindeki benzer ifadelerin yanında aynı kafiye gruplarıyla, aynı konular ve ifadeler etrafında oluşturulmuş benzer şiirler meydana getirmiştir. Bununla birlikte “nazire” başlığıyla divançede yer alan şiirler ve nazire ilişkisi olabilecek şiirler de göz önünde bulundurulursa şairin ilhamının pek de kuvvetli olmadığı söylenebilir.

1.3.2. Etkilendiği Şairler

Ahmed Lütfî Efendi; eserinde İranlı şair Örfî'den ve 19. yy.'da yaşamış olan Hakkı Bey ile Hasırcıoğlu Hafız Mehmed Ağa'dan övgüyle bahseder. Şair, beğenisini kazanmış olan Hakkı Bey ile Hasîrî-zâde'nin şiirlerindeki manayı ön plana çıkartır. 17 numaralı gazelinde Hasîrî-zâde'ye “ser-i esnâf-ı kumâş-ı ma'nâ” şeklinde hitap eden şair; 33 numaralı gazelinde Hakkı Bey'in şiirindeki manaya dikkat çeker.

Şiirleri arasında Nâbî'ye nazire olma ihtimali bulunan bir gazele de yer veren Ahmed Lütfî gazellerinin büyük bir kısmını hikemî tarzda kaleme almıştır. Bu itibarla şairin, gazellerinde ağırlıklı olarak Nâbî'den etkilendiğini söylemek mümkündür. Bunun yanında divânçede nazire olduklarına dair başlıklarla yer alan şiirler ile nazire ilişkisi olabileceğini düşündüğümüz şiirlerden hareketle şairin; Niyâz-i Mısırî, Münif Paşa, Şeyh Galib, Seyyid Vehbi, Leskofçalı Galib gibi hem daha önceki yüzyıllarda yaşamış şairlerden hem de çağdaşı olan şairlerden etkilendiği ifâde edilebilir.

Divan şairleri beğendikleri şairlerin şiirleriyle aynı vezin, kafiye ve redifte şiirler oluşturmuşlardır. “Nazire yazan şair tanzir ettiği şiirin daha iyisini veya en azından benzerini ortaya koyma konusunda bir iddianın sahibidir. Bu itibarla nazirecilik geleneğinin şairlerin yetişmesinde çok önemli rolü vardır” (İsen ve diğ., 2006:262). Nazirecilik 19. yüzyılda artarak devam etmiştir. “Dönemin şairleri genellikle üstat olarak nitelendirilen şairlerin izinde giden, taklit ve tekit seviyesinde kalan nazire şairleri olarak dikkat çekmektedirler” (Şentürk, Kartal 2005:493). Ahmet Lütfi Efendi de bu gelenek çerçevesinde nazire olarak şiirler yazmıştır. Divançada biri Münif Paşa’ya biri Niyâzi Mısırî’ye olmak üzere iki nazire yer alır. Bununla birlikte şairin nazire başlığı taşımayan; fakat vezin, kafiye, redif açısından nazire ilişkisi olabilecek şiirleri de mevcuttur:

1. Nâbî

İrtibât-ı hüsn ü aşk olmuşdu müstahkem henüz
Turre-i Havvâ’ya dil-bend olmadan Âdem henüz

Leskofçalı Galib

‘Âlem-i aşk idi gönlüm gelmeden âlem henüz
Dilde bin gam var idi halk olmadan bir gam henüz

Ahmed Lütfî

Ben ezelde mest iken yok idi bezm-i Cem henüz
Çıkmamışdı başa âsâr-ı humâr-ı gam henüz

2. Şeyh Galib

Micmer-i üd-ı mahabbetdir külâh-ı Mevlevî
Dûd-ı gül-bang-i hüviyyetdir külâh-ı Mevlevî

Ahmed Lütfî

Lâle-i gülzâr-ı vahdetdir külâh-ı Mevlevî

Tâc-ı şâhân-ı haķîkatdir külâh-ı Mevlevî

3. Seyyid Vehbi

Nihâl-i nâzının neşv ü nemâsı artar eksilmez

Tükenmez genc imiş nakd-i cefâsı artar eksilmez

Âdile Sultan

Senin âyîne-i hüsnün cilâsı artar eksilmez

Cihânda vech-i hurşîdin ziyâsı artar eksilmez

Ahmed Lütfî

Ser-i 'âşıkda buhrân ibtilâsı artar eksilmez

Telâtum-hîz olan bahriñ şadâsı artar eksilmez

4. Şeyyad Hamza

Senin aşkın kamu derde devâdır yâ Resûlallâh

Senin katında hâcetler revâdır yâ Resûlallâh

Şeref Hanım

Özün mahbûb u matlûb-ı Hudâ'dır yâ Resûlallâh

Sözün makbûl-i ind-i Kibriyâ'dır yâ Resûlallâh

Ahmed Lütfî

Seniñ 'aşkıñ ile cânlar fedâdır yâ Resûlallâh

O yolda maḥv-ı cân özge şafâdır yâ Resûlallâh

Cemāliñ āyet-i nūr-ı Hudā'dır yā Resūlallāh

Vücūduñ 'āleme 'ayn-ı 'atādır yā Resūlallāh

BÖLÜM 2: VAK'ANÜVÎS AHMED LÜTFÎ DÎVÂNÇE'SİNİN İNCELENMESİ

2.1. Şekil Özellikleri

2.1.1. Nazım Şekilleri

2.1.1.1. Kasîde

Divançede yer alan tek kasîde “Târîh-i Sâl-i Cedîd-i Hazret-i Pâdişâhî” başlığını taşır. 28 beyitten oluşan bu şiir klâsik kasîde şeklinden farklı özellikler taşır. Bir dua beytiyle başlayan şiirde daha sonra II. Abdülhamid'in methine geçilir. Matla beyti olmayan ve son beyitinde tarih düşürülen kasîdede beş beyitten oluşan bir gazelle tegazzül bölümü bulunur. Kasîde musammat kasîde olarak yazılmak istenmiş; fakat bazı beyitlerde iç uyak bozulmuştur. İç uyaklı Arapça bir beyit de ihtiva eden kasîdenin fahriye bölümünde şair kendisinin padişahı övecek vasıflara sahip olmadığını belirtir.

2.1.1.2. Gazeller

Divançede “İbtidâ-i Ba'z-ı Gazeliyyât” başlığı altında 35 adet şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin biri taştir, biri tahmistir. Üç dile hakim olan Ahmed Lütfî; gazellerinin birini Farsça, birini Türkçe-Arapça mülemma gazel olarak yazmıştır. Gazellerin elifbâ tertibine göre dağılımı aşağıdaki şekildedir :

elif	: 3	şîn	: 1
bâ	: 2	đād	: 1
tâ	: 1	ķāf	: 1
cîm	: 1	nûn	: 6
dâl	: 1	hâ	: 3

rā : 3 yā : 8

zā : 2

Ahmed Lütfî 13 harfle gazel yazmıştır. En fazla gazeli ye ve nun harflerinde kaleme almıştır. Gazellerin beyit sayıları dört beyitten on beyte kadardır. Şair en fazla altı beyitten oluşan gazeller yazmıştır. Gazeliyyât bölümünde; altı beyitli on bir, beş beyitli biri Farsça biri Türkçe-Arapça mülemma olmak üzere dokuz, yedi beyitli beş, sekiz ve dokuz beyitli üç, on ve dört beyitli bir gazel bulunmaktadır. Mülemma tarzında yazılan gazel aynı zamanda musammat gazel örneğidir. Ahmed Lütfî Efendi dört gazelinde mahlas kullanmamıştır. (7, 9, 17, 25 numaralı gazeller) Bunlardan biri dört beyitten oluşması ve matla beyti olmaması gibi hususiyetler içerir. Şair 13 ve 28 numaralı gazellerinde ise mahlasını hem makta beytinde hem de hüsn-i maktada kullanmıştır. Şairin 1, 2 ve 22 numaralı gazelleri redd-i matlalıdır. 8 ve 13 numaralı gazeller ise iki murassa beyitli olup “zü’l-metâli”dir. Şairin ayrıca müzeyyel gazel örnekleri de mevcuttur. (34, 35 numaralı gazeller)

Ahmed Lütfî’nin gazellerinin çoğu hikemî olmakla birlikte âşikâne ve rindâne gazelleri de vardır. Methiye tarzında gazelleri de bulunan şair, gazellerinden ikisini, biri Niyâz-ı Mısır’ye biri Münif Paşa’ya olmak üzere, nazire olduklarına dair başlıklarla kaleme almıştır.

Şair gazeliyyât bölümü dışında gazel nazım şekliyle yazılmış na’t ve methiyeler, tarihler ile “Mevlûdiye Manzûmesi” ve “İlâhî” başlıklı şiirlere yer vermiştir.

2.1.1.3. Kıt’alar

Divançede “Kıta’ât” başlığı altında on şiir bulunmaktadır. Bunların altısı kıt’a, biri üç beyitli kıt’a-i kebîre, üçü nazmdır. Bu şiirlerde en çok kullanılan vezinler, divançenin genelinde olduğu gibi “Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün” ve “Mefâ’îlün Mefâ’îlün

Mefā'îlün Mefā'îlün"dür. Bu şiirler din, tasavvuf, sevgili, ilim gibi konularda kaleme alınmıştır

Kıta'ât dışında divançede 11 adet kıt'a, 39 adet kıt'a-i kebîre, 9 adet nazm bulunmaktadır. On bir kıt'anın üçüyle tarih düşürülmüştür. Kıt'alar genellikle methiye şeklinde olup, bir münacât da kıt'a şeklinde yazılmıştır. Bu şiirlerin dokuz tanesinde mahlas kullanılmamıştır. Şair, Ferid Paşa'nın ölümüne tarih düştüğü bir kıt'asının ikinci beytinde musammat gazel ve kasidelerde olduğu gibi iç uyak kullanmıştır.

Kıta'ât dışındaki otuz dokuz kıt'a-i kebîrenin biri Arapçadır. Kıt'a-i kebîrelerin beyit sayısı 3 ile 17 beyit arasında değişmektedir. Çoğunluğu methiye tarzında olan bu şiirlerin 37'siyle tarih düşürülmüştür. Kıt'a-i kebîrelerin büyük bir kısmında mahlas kullanılmıştır. Ahmed Lütfî; Babî'î'nin en muktedir kâtibi Maraşlı şair ve nâsir Kenan Bey'in ölümüne tarih düştüğü kıt'a-i kebîresini tecrîd yöntemiyle söylemiştir.

Divançede kıta'ât dışındaki dokuz nazımın biri tarihtir. Şair Mevlevîliğe intisabı sebebiyle yazdığı bir nazmında mahlasını kullanmıştır.

2.1.1.4. Rubâi

Ahmet Lütfî Efendi divançesindeki tek rubâiyi münacât nazım türüyle ve "Mef'ûlü Mefā'îlü Mefā'îlün Fā'" vezniyle kaleme almıştır.

2.1.1.5. Murabbalar

Divançede beş adet murabba bulunmaktadır. Genellikle sade bir dille yazılan bu şiirlerin bent sayıları iki ile dokuz arasında değişmektedir.

İlk murabba II. Abdülhamid'in yeni yılını tebrik etmek için yazılmıştır. Dokuz bentten oluşan bu murabbayla tarih düşürülmüştür. Şairin mahlasını son beyitte "vak'anüvis" olarak kullandığı bu şiirin vezni "Müstef'ilün Müstef'ilün"dür. İkinci murabba "Vilâdet-i Hümâyûn Gicesine Dâ'ir" başlığı altında iki bent olarak yazılmıştır.

“Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün” vezniyle yazılan bu şiirde şair mahlas kullanmamıştır. Üçüncü murabba padişahın yeni yılını tebrik için yazılmış olup, yedi bentten oluşmaktadır. Vezni “Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün” olan bu murabbayla tarih düşürülmüştür. Dördüncü murabba dört bentten oluşmaktadır. Mütekerrir murabba şeklinde II. Abdülhamid’in cülûs günü için yazılan bu şiirin vezni de “Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün”dür. Beşinci murabba ise ramazan ayı münasebetiyle yazılmıştır. Yedi bentten oluşan bu murabbayla tarih düşürülmüştür. Şairin mahlasını “vak’anüvis” olarak kullandığı şiirin vezni “Müstef’ilün Müstef’ilün”dür.

2.1.1.6. Muhammesler

Divançede bulunan iki muhammes de II. Abdülhamid’e övgü şeklinde kaleme alınmıştır. İlk muhammes “Sâliyye-i Der-Sitâyiş-i Hazret-i Pâdişâhî” başlığını taşır. Mütekerrir muhammes şeklinde yedi bent olarak yazılan bu şiirin vezni “Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün”dür. Beş bentten oluşan ikinci muhammes “Der-Sitâyiş-i Hazret-i Pâdişâhî” başlığıyla mütekerrir muhammes olarak kaleme alınmıştır. Dili oldukça sade olan bu şiir “Mef’ülü Fā’ilātün” vezniyle yazılmıştır. Şair bu şiirinde mahlasını kullanmamıştır.

2.1.1.7. Taştir

Şair Hakkı Bey’e ait bir gazelin her beytinin mısraları arasına iki mısra ekleyerek taştir yapmıştır. Ahmed Lütfî; yedi bentten oluşan bu şiirde eklediği mısraların ilkinin gazelin kafiye ve redifine uygun olarak, ikinci mısraları ise serbest şekilde yazmıştır. Kafiye düzeni aaxa, xaxa şeklinde oluşan bu şiir bentleri ikiye ayrıldığında on dört beyitli bir gazel olur.

2.1.1.8. Tahmis

Ahmed Lütfî'nin Şeyh Nazif'in gazeline yaptığı tahmis beş bentten oluşur. Vezni "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün" olan bu şiirde şairin eklediği mısraları kafiyenin yanında anlamla da kaynaştırarak başarı sağladığı söylenebilir.

2.1.1.9. Şarkılar

Türk edebiyatına has bir nazım şekli olan şarkılar sade bir dille; genellikle aşk, sevgili, içki ve eğlence konularında yazılırlar.

Ahmed Lütfî şarkı başlığı taşıyan dört şiirini sade bir dille kaleme almıştır. Şair şarkılarının ikisini padişaha övgü olarak, ikisini de sevgiliye yazmıştır. Mütekerrir murabba olan ilk şarkı II. Abdülhamid'e yazılmıştır. Vezni "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün" olan şarkı beş bentten oluşmaktadır. Divançede bulunan ikinci şarkı mütekerrir murabba şeklinde dört bent olarak padişaha yazılmıştır. Üçüncü şarkı ise mütekerrir murabba şeklinde sevgiliye yazılmıştır. Üç bentten oluşan şarkının vezni "Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün"dür. Divançedeki son şarkı üç bentten oluşan mütekerrir muhammestir. Konusu sevgili olan şarkının vezni "Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün"dür.

2.1.1.10. Tarihler

Divançede biri Arapça otuz yedi kıt'a-i kebîre, dört gazel, üç murabba, üç kıt'a, bir kasîde, bir nazm, on bir mısra ve sekiz beyit olmak üzere 68 tarih bulunmaktadır. Şair bazı şiirlerinde başlıklarda da tarih düşürmüştü; üç kıt'a-i kebîre, bir nazm ve bir gazelini de her mısrası tarih olarak yazmıştır.

Ahmed Lütfî Efendi; tarihlerini padişah cülûsları; yeni yıl tebrikleri; ramazan ayı, berat ve miraç geceleri ; Suhum Kalesi'nin fethi, Plevne Savaşı gibi askeri başarılar; devlet ricâlinin ve kendisinin almış olduğu payeler; gemi, köprü, hastahane, cami

yapımı; şair, tarikat şeyhleri ve devletin ileri gelenlerinin ölümü gibi vesilelerle yazmıştır. Tarihlerinden övgüyle bahseden şair hemen her tarih çeşidiyle tarih düşürmüştür; bazı şiirlerinde tarih beyitlerinde edebi sanatlara yer vermiştir.

Cevher Tarih :

Tārīhimiñ her noqtası top dānesi Rusya'ya

Girdi Suḥum'a 'askeri 'Abdülhamīd Hān'ın bu sāl **1294** (Ş. 24)

Tam Tarih :

Ḳuruldu rüy-ı bahre cıs-r-i dil-cū bendeñiz geçdim **1252** (Ş. 87)

Ta'miyeli Tarih :

Gelip bir müjde-res tārīhin inşād eyledi Lūtfī

Vekīl-i muṭlaḳa oldu nişān-ı imtiyāz es'ad **1297** (Ş. 47/7)

Dü-tâ Tarih :

'Abdülhamīd Hān'ın ede bu sālını Mennān sa'd (Tām) **1294**

Bu sālī de sa'd eyleye 'Abdülhamīd Hān'a Hūdā (Mücevher) **1294** (G. 27/28)

Lafzen ve Mānen Tarih :

Biñ üç yüz bir yılı şāh-ı kerīme yümn ü sa'd olsun **1301** (Ş. 72/4)

2.1.1.11.Lügaz

Divançede son şiir olarak yer alan lügaz küçük mesnevi şeklinde yazılmıştır. "Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün" vezniyle yazılan bu lügaz on bir beyittir. İlk mısrası genelde olduğu gibi "Nedir ol şey ki" şeklinde kalıp bir ifadeyle başlar.

2.1.2. Vezin

Ahmed Lütfî Efendi; şiirlerini 17 ayrı aruz kalıbıyla yazmıştır. Türkçe şiirlerinin büyük bir kısmını; divan şiirinde en fazla kullanılan kalıplardan olan “Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün” ve “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün” kalıplarıyla yazmıştır. Şair; bununla birlikte “Mef’ülü Fâ’ilâtün”, “Müfte’ilün Müfte’ilün Fâ’ilün”, “Mef’ülü Fâ’ilâtün Mef’ülü Fâ’ilâtün” gibi pek fazla rağbet görmeyen kalıplara birer şiirle de olsa örnekler vermiştir.

Ahmed Lütfî; imale ve zihafa sıkça başvurmuş, bazı mısralarında vezin hatalarına düşmüştür. Şairin şiirlerinde kullandığı aruz kalıplarının dağılımı aşağıda gösterilmiştir:

1. Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün (Remel, 66 şiir)
2. Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün (Hezec, 35 şiir)
3. Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün (Remel, 13 şiir)
4. Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün (Remel, 13 şiir)
5. Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün (Recez, 9 şiir)
6. Müstef’ilün Müstef’ilün (Recez, 5 şiir)
7. Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ülün (Hezec, 4 şiir)
8. Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün (Remel, 1 şiir)
9. Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün (Remel, 1 şiir)
10. Mef’ülü Mefâ’îlü Mefâ’îlün Fâ’ (Ahreb, 1 şiir)
11. Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün (Hafif, 1 şiir)

12. Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün (Mütekârib, 1 şiir)

13. Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün (Hezec, 1 şiir)

14. Mef'ülü Fâ'ilâtün (Muzârî, 1 şiir)

15. Mef'ülü Fâ'ilâtün Mef'ülü Fâ'ilâtün (Muzârî, 1 şiir)

16. Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün (Müctes, 1 şiir)

17. Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün (Seri', 1 şiir)

2.1.3. Kafiye

Şiirlerinde yarım kafiyeyle fazla rağbet etmeyen Ahmed Lütfî' nin; tam kafiyeyle şiirleri az olmamakla birlikte ağırlıklı tercihini zengin-tunç kafiyeyle kullandığı görülmektedir:

Eşk-i terdir 'aşık-ı bî-çâreniñ sermâyesi

Cân fedâ etmektir ancak ol tārīķiñ gâyesi (G. 31/1)

Nücümât-ı du'â-yı devletiñ ta'dād ile her dem (M. 12)

Tulû'-ı mihr-i tebşîre raşad-bîn olmada dîdem

Şair, revî harfinden önce redif harfi getirilerek oluşturulan “kafiye-i müreddefe” yi sık kullanmıştır:

Lâubâlî tavr olan çekmez vebâl endîşesi

Ecvefû'l-bâl olmayan tutmaz mişâl endîşesi (G. 30/1)

Sevdiğim etme tegâfûl 'aşık-ı mecbûrdan

Dâmeniñ çekmez güneş bir zerre-i maḥķûrdan (G. 20/1)

Ḳalbiñi Allāh'a ʃut dervīṣ iseñ

Uğraşırısın halkla dil-rīṣ iseñ (Ş. 16/1)

Divançede Türkçe kelimelere oranla Arapça ve Farsça kelimelerle daha çok kafiye oluşturulmuştur:

Türkçe kelimelerle oluşturulmuş kafiyeler:

Vaḳ'a-nüvīsi devletiñ tārīḥ-i tāmin söyledi

Müjde Plevne vaḳ'ası Rusu perişān eyledi (Ş.30)

Farḳ edemem gündüzümü giceden

Zulmet-i hicrāna düşüp niceden

Fikr-i miyāniñ ederim inceden

Görmeyeli mäh-ı cemāliñ senin (Ş. 99/3)

Arapça kelimelerle oluşturulmuş kafiyeler :

Gözümde tütmede dā'im ḥayāl-i Mevlānā

Dilimde doğmada bedr-i cemāl-i Mevlānā (G. 1/1)

Seniñ 'aşkıñ ile cānlar fedādır yā Resūlallāh

O yolda maḥv-ı cān özge şafādır yā Resūlallāh (Ş. 5/1)

Farsça kelimelerle oluşturulmuş kafiyeler :

Bāde-i 'aşkıñla leb-rīz oldu dil peymāne-veş

Maḳsim-i rindān-ı aşḳ oldu ḥum-ı meyhāne-veş (G. 14/1)

Taht-ı 'ālī-i hilāfet tācınıñ pīrāyesi

Ḥazret-i 'Abdülḥamīd Ḥān'dır Ḥudā'nın sāyesi (Ş. 50/1)

Arapça-Farsça kelimelerle oluşturulmuş kafiyeler :

Cemāliñ āyet-i nūr-ı Ḥudā'dır yā Resūlallāh

Vücūduñ 'āleme 'ayn-ı 'atādır yā Resūlallāh (Ş. 3/1)

'Ālemiñ her zerresinde nūr-ı 'irfān gizlidir

Dīde-i bīnāya şanma emr-i pinhān gizlidir (G. 11/1)

Şairin fazla olmamakla birlikte birden fazla kafiyeli beyitleri ve cinaslı kafiyesi de mevcuttur:

Gözleriñdir cāna efsūn eyleyen

Sözleriñdir göñlü mağbūn eyleyen (G. 19/1)

Himmet-i merdāndır her bir işi sehl eyleyen

Luṭf u iḥsān-ı ilāhīye daḥi ehl eyleyen (G. 22/1)

Ahmed Lütfî'nin zaman zaman tekrar ve hatalara düşmesine rağmen kafiye hususunda başarılı olduğu söylenebilir.

2.1.4. Redif

Divan şiirinde çok kullanılan ahenk unsurlarından biri olan redif, Ahmed Lütfî Efendi'nin eserinde de fazlaca yer bulmuştur. Gazeliyyât bölümündeki 33 gazelin, biri Farsça, biri Türkçe-Arapça mülemma gazel olmak üzere, 26'sı rediflidir. Şair redif olarak genellikle Türkçe kelimeleri seçmiştir. Kullanılan rediflerin çoğunluğu kelime şeklinde ve isim soyludur.

Tek bir ekten meydana gelen redifler :

Nağd-i hātırdır ğınā-yı albimiñ sermāyesi
Kenz-i lā-yefñā gibi aqlā bulunmaz ğāyesi (G. 26/1)

Ek grubundan meydana gelen redifler :

Nev-civānım gel teraum eyle sin ü sālime
Lu edip eyle nigh bir kere ‘arz-ı hālime (G. 33/1)

Tek bir kelimedenden meydana gelen redifler :

Sitem-i dehre ggs germege plād gerek
ahre-i saht-ı cefā ekmege Ferhād gerek (G. 16/1)

Hem ek hem kelimedenden meydana gelen redifler :

Vulatıñdır ‘aıka senden ğara
By-ı gldr seyr-i glsenden ğara (G. 15/1)

Birden fazla kelimedenden meydana gelen redifler :

ems-i tbn-ı aslet doğduğu ebdir bu eb
Neyyir-i burc-ı sa‘adet doğduğu ebdir bu eb (. 18/1)

2.1.5. Nesir

Divanede bulunan nesir blmleri, II. Abdlhamid’e yazılmı olan  adet arızadan ibarettir. Dua ve vg ierikli bu arızaların, divanedeki yerleri ve blmler halinde tarih durlerek yazılmasından baka bir hususiyetleri bulunmaz.

Divanlarda nesir kısımlar genellikle sonda yer alır. Ahmed Ltf, divanedeki yerlerini “nev-zemn” olarak ifade ettiği nesirlerini padiaha sunduğu tarihlerin arızası olması dolayısıyla tarih manzumelerinin arasına serpiirmitir.

Divançedeki ilk arıza; 1300 senesini tebrik için II. Abdülhamid'e sunulan tarih manzumesinin takdimi üzerine 17 bölüm halinde tarih düşürülerek yazılmıştır. 1301 ve 1302 senelerini tebrik etmek için yazılan tarihlerin ilişitirildiği diğer arızalar da bölümler halinde tarih düşürülerek kaleme alınmıştır.

2.2. Dil ve Üslûp Özellikleri

2.2.1. Dil ve Üslûp

Ahmed Lütfî; şiirlerinde sade bir dil kullanmıştır. Bu sadelik genel olarak bütün nazım şekillerinde görüldüğü gibi gazellerinde de oldukça sade söyleyişler vardır:

Felekler de melekler de döner 'aşkıñ hevâsıyla
Zemîn ü âsumânîñ kuvve-i devrânıdır hüsnuñ (Ş. 4/11)

Lütfi şaşkınlıktır ummak merhamet
Dilberîñ kalbinde hiç rikkat mi var (G. 10/5)

Şair her divan şairi gibi şiirlerinde Arapça ve Farsça tamlamalara yer vermiştir. Çok fazla olmamakla birlikte uzun tamlamalar da kullanan şairin, bu tür kullanımlarla anlamı muğlaklaştırdığı görülür.

Divançede bulunan beşli tamlamalar :

Kitâb-ı müsteṭâb-ı vaşf-ı 'âlî-i hümâyunu (Ş. 48/4)

Lisân-ı hâme-i vaşf-ı hümâyûn-ı şehensâhî (Ş. 48/7)

Mâh-ı kandîl-i minârât-ı bilâd-ı şeş cihât (Ş. 71/4)

Şeb-i deycür-ı ye's-i vuşlat-ı cânân (G. 8/1)

Şudûr-ı şüret-i kesr-i dil-i nâlân (G. 97/III-2)

‘Aks-i fānūs-ı tecellī-i cemāl-i ‘aşk (G. 27/8)

Ahmed Lütfî'nin şiirlerinde ince hayaller, derin manalar pek bulunmaz. Şair tasavvufla ilgili konuları veya genel kabul görmüş bir takım sosyal gerçekleri ifade ederken hikemî bir üslûp kullanır:

Revâcın bulmadı gitdi kıumâş-ı bender-i ‘irfân

Palâs-ı cehl ü nâ-dânî felekde mu‘teberdir hep (G. 5/4)

Lütfiyâ ‘abde göre elzem olan her yerde

Emrini âmiriniñ eylemek icrâdır hep (G. 4/5)

Bende-i âzâdedir benlik yükün kayd etmeyen

Kesb-i hıffet eylemez mi varlığın bezl eyleyen (G. 22/3)

Ahmed Lütfî'nin; şiirlerinde beyit içerisinde ya da tek mısrada ses ve anlam bakımından vurgulamak istediği kelime veya kelime gruplarının tekrarına dayalı birli, ikili söz tekrarlarından ve ikilemelerden yararlandığı görülür:

Gerçi esbâba tevessül eylemek lâzımsa da

Ehl-i ‘irfâna göre esbâb için yokdur eşer (G. 9/4)

Buyurmuşdur Hüdâ kendim için halk eyledim zâtın

Bu elîf-ı Hüdâ ancak sañadır yâ Resûlallâh (Ş. 5/3)

Hâtîme sâbıkanıñ mazharıdır berzahda

Çorçarım sâbıkadan hâtîmeden çorçmam hîç (M. 1)

Cihān bir yana ben bir yana pervā eylemem Lütfī
Muvahhidlikde şābitdir derūnum hem 'aķīdem pāk (Ş. 2/6)

Ümmet-i merhūmeye şad müjdeler şad müjdeler
Aħmed-i Muħtār-ı ümmet doğduğu şebdir bu şeb (Ş. 18/5)

Yaşayıp sāye-i şāhīde daha çok yıllar
Kalemiñle yazıla nīce nice vaşf-ı bihīn (G. 17/5)

Ayrılıkdır bağrı göz göz eyleyip hem iñleten
Diñle bu sırrı nevā-yı nāy ile řanbūrdan (K. 10/2)

Şair kimi zaman bir beyit içerisinde aynı anlama gelen kelimeleri bir arada kullanmıştır:

pîr-sāl-hūrde (G.24/5)	gizli-nihān (G. 29/5)	dīde-göz (G.1/2)
gölşen-gölzār (G.21/6)	kıl-mūy (K. 4/2)	yol-rāh (G. 29/4)
deryā-yemm (Ş. 78/2)	tarīk-yol (G. 1/5)	birlik-vahdet(G. 1/5)

2.2.2. Edebî Sanatlar

Mecazlar

Teşbih

Lütfi levh-i felege yazdı 'Uřārid tārīh
Ola şehzādeye mes'ūd u mübārek ketebe (Ş. 80/6)

Bāde-i ‘aşkıñla leb-rîz oldu dil peymāne-veş
Mağsim-i rindān-ı aşk oldu hūm-ı meyhāne-veş (G. 14/1)

İstiāre

Göz açıp yumuncadır bu kār-gāhıñ müddeti
Gelmez aşlā ğaflete olmak gerekdir muntebih (G. 24/4)

Açılır mı emeliñ ‘uğdesi tek durmağla
Ġonçeniñ gülmesine nefha-i feryād gerek (G. 16/5)

Teşhis

‘Ālemiñ hūrşîd ü māhı encüm ü seyyāresi
İrtifā’-i şāniña reşk eylesinler dā’imā (Ş. 75/6)

Yokdur āġūşuna çekmiş aña beñzer müşfik
Muttaşıl beslemede ehlini her bār-ı vaţan (G. 21/4)

Anlamla İlgili Sanatlar

Îhām

Pîr-i mey çekmiş ayağın kalmamış küpde şarāb
Kim beni ol rütbe ser-mest eylemiş bilmem henüz (G. 12/7)

Yardımcıñ olsun Kirdgār farţ-ı meserretle güzār
Etsin saña hep rüzgār ey pādişāh-ı pür-‘atā (Ş. 27/12)

Tevriye

Tārīhimiñ her noqtası top dānesi Rusya'ya
Girdi Suḥum'a 'askeri 'Abdülhamīd Hān'ın bu sāl (Ş. 24)

Tenâsüb

Meclis-i eş'ârda seccādesi mīḥli iken
Yazmadı rindāne böyle bir ğazel hāmem henüz (G. 12/6)

Humārın çekmege degmez bu 'işret-gāh-ı dünyānıñ
Şafā-yı bādesi āb u hevāsı derd-i serdir hep (G. 5/5)

Tecāhül-i Ârif

İltifātıñ naqdini etme dirīĝ
Genc-i luṭfuñda seniñ kılllet mi var (G. 10/3)

Mübalāĝa

Senden öğrensın füsūnuñ fennini Harūtlar
Bir nigāhından gelir 'aql-ı Felāṭūn'a veleh (G. 24/2)

Qırkı geçdi kırdıĝı cevz erba'ının bu sene
Almıyor çeşmim bürüdetden gice nevm ü sine (M. 5)

Hüsn-i Ta'lil

Şāf sāf olmuş dizilmiş baqaqalmış ḥüsnüñe
Kākülünden kırpılıp müjgān-ı āhūlar seniñ (K. 6/1)

Tezad

Firākı āteşi yakmaz mı şabr u ārāmı

Meger ki söndüre ebr-i vişāl-i Mevlānā (G. 1/3)

Öyle ser-mestim ki bezm-i meyde temyīz edemem

Āşinālar zümresiyle fırça-i bī-gāneyi (G. 32/4)

Tekrîr

Bir muţalsam kenzdir sırrı yine kendindedir

Kendini kendi bilenlerdir Şeyh Nazîf-i Mevlevî (G. 29/8)

Nida

Ey serîr-i Sidre-i bâğ-ı cinānîñ serveri

V'ey Hudānîñ maḥremi āḥir zamān peygamberi (Ş. 6/1)

Telmih

Sitem-i dehre gögüs germege pülād gerek

Şahre-i saht-ı cefā çekmege Ferhād gerek (G. 16/1)

Vücūd-ı devletiñ 'ayn-ı şifādır maḥz-ı rahmetdir

Ḳulüb-ı ehl-i derdiñ mā-ḥazar Loḳmān'ıdır ḥüsnüñ (Ş. 4/9)

İktibas

Tilke'l-eyyāmü nüdāvilu sırrını keşf eyleyen

'Usra bakmaz cānib-i yüsre eder ḥaşr-ı nazār (G. 9/2)

Sözle İlgili Sanatlar

Cinas

Teşekkür mü kı̇abil bu luşfa muķābil

Kişi etse de cān fedā bi't-tamām (Ş. 40/1)

İřtikāk

Ĥabīb-i Kibriyāsın 'ālemeyne 'ayn-ı raĥmetsin

Muĥibbiñ cümleden evvel Ĥudā'dır yā Resūlallāh (G. 5/2)

Tarsi'

Artırır lezzet-i āsāyiři ezķār-ı vaşan

Getirir ni'met-i ārāmiři efķār-ı vaşan (G. 21/1)

2.2.3. Deyimler, Atasözleri, Güzel Sözler-Söyleyişler

15. yy.'dan itibaren divan şiirinde kullanılan deyimler Ahmed Lütfi'nin şiirlerinde de bir miktar yer bulmuştur. şairin şiirlerinde söze canlılık katmak amacıyla kısa ve özlü anlatım aracı olarak kullandığı deyimlerin büyük bir kısmı gündelik hayatımızda bugün de sıklıkla başvurduğumuz türden olup; bazıları ise, kılıcını arşa asmak, buz üstüne yazı yazmak gibi, kullanımını azalmış ya da kullanım şekli değişmiş deyimlerdir. Divānçede geçen deyimler, sadece bir örnek beyte ilişkin numaraları verilmek suretiyle, şunlardır:

ağzı karalara açılmamak (Ş. 102/5)

ayağını çekmek (G. 12/7)

ayak atmamak (G. 12/5)

bir pula almamak (G. 10/4)

bir pula saymamak (G. 31/3)

buz üstüne yazı yazmak (§. 105/7)

can atmak (§. 105/9)

can bulmak (§. 27/3)

can kulağıyla duymak (G. 32/3)

can vermek (G. 21/3)

ceviz kırmak (M. 5)

dört elle sarılmak (K. 2/1)

dümen suyundan gitmek (M. 10)

dünyayı değiştirmek (§. 102/2)

geceyi gündüze katmak (G. 4/4)

gençliğine doymamak (§. 105/6)

göğüs germek (G. 5/2)

gönlü açılmak (§. 36/6)

gönül vermek (§. 101/2)

gözden geçirmek (G. 14/2)

göz göz eylemek (K. 10/2)

gözünde tutmek (G. 1/1)

göz yumup açıncaya kadar (G. 24/4)

hiçe satmak (G. 29/2)

kalbine doğmak (Ş. 16/3)

kale almamak (G. 7/1)

kana boyanmak (Ş. 99/I-3)

kanını yerde koymamak (Ş. 57/2)

kılıcını arşa asmak (Ş. 57/9)

piyâde gezmek (K. 5/2)

pul kadar saymamak (G. 7/1)

ruhu sıkılmak (K. 5/2)

set çekmek (62/3)

taş yürekli (Ş. 102/11)

üstüne titremek (G. 21/3)

yan gelmek (G. 107/6)

yüreği dayanmamak (Ş. 100/3-1)

yüreğine ateş bırakmak (Ş. 101/3)

yüz aklığıyla (yüzünün akıyla) çıkmak (K. 8/3)

yüz sürmek (Ş. 13/2)

yüzsuyu dökmek (M. 7)

yüzü gülmek (Ş. 36/6)

yüzü solmak (Ş. 98/1/2)

yüz vermek (Ş. 27/18)

Milletlerin hayata bakışını, olaylar karşısında aldıkları tavırları kalıplaşmış özlü sözlerle ifade eden atasözleri şairler tarafından sözü güçlendirmek amacıyla bir sanat olarak kullanılmıştır. Ahmed Lütfî Efendi'nin divançesinde atasözlerine fazla rastlanmamakla birlikte atasözvâri güzel sözlere ve söyleyişlere yer verilmiştir.

Atasözleri :

Sadık dost akrabadan yeğdir.

Muvâfık dostu râcihtir kişiniñ akrabāsından
Muhibb-i sâdıķıñ Lütfî vefâsı artar eksilmez (G. 13/5)

Davulun sesi uzaktan hoş gelir.

Çekmeyenler çile-i 'aşkı kolaydır zanneder
Davuluñ âvâzı çünkü hoş gelirmiş dürdan (G. 20/2)

Güzel sözler, söyleyişler

Fülkü icrâ edemez sâde re'îsiñ sa'yı
Semt-i maķşûda muvâfık esici bād gerek (G. 16/6)

Metâ'-ı vaşlına naķd-i hayât-ı vermeli derhâl
Te'eħhür eyleyen bir borcuñ nemâsı artar eksilmez (G. 13/3)

Revâcın bulmadı gitdi ķumâş-ı bender-i 'irfân
Palâs-ı cehl ü nâ-dânî felekde mu'teberdir hep (G. 5/4)

Hep ta'alluk yüküdür örseleyen insānı

Serfürü etmemeye serv-i ser-āzād gerek (G. 16/2)

Terk-i maṭlabdır ḥuṣūl-i maṭlaba kesdirme yol

Vāṣıl-ı āmāl olmuşdur bunu 'aql eyleyen (G. 22/4)

Devr-i bāğ sa'yı ile ḥāṣıl olur būy-ı merām

Zevk-i cem'-i rızķı öğren ṣan'at-ı zenbūrdan (G. 20/4)

2.3. Muhteva Özellikleri

2.3.1. Din-Tasavvuf

Ahmed Lütfî Efendi'nin divançesini muhteva açısından iki bölüme ayırmak mümkündür. Şair eserini ilk olarak II. Abdülhamid'e sunmak üzere kaleme almıştır. Bu çerçevede çeşitli vesilelerle yapılan dua ve övgülerle, düşürülen tarihlerle II. Abdülhamid divançe içerisinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Eserin diğer hususiyeti ise din ve tasavvufun hâkimiyetidir.

Şair dinî-tasavvufî düşüncelerini ağırlıklı olarak divançenin baş kısmındaki na't ve methiyeler ile gazeliyyât bölümünde dile getirmiştir. Na't ve methiyelerinde genel olarak tasavvuf felsefesini, tecellî, vahdet gibi unsurları ele almıştır.

“Allah'ın aşk-ı zâtî nedeniyle kendini görmek ve göstermek istemesi âlemin yaratılmasına sebep olmuştur. İnsan nasıl kendini görmek için aynaya bakarsa Allah da kendi güzelliğini temâşâ için bir ayna hükmünde olan âlemi ve onun en değerli varlığı olan insanı yaratmıştır” (PALA, 1999:383).

Buyurmuşdur Hudā kendim için ḥalk eyledim zātñ

Bu elṭāf-ı Hudā ancak sañadır yā Resūlallāh (Ş. 5/3)

Seni Hâk zâtına mir'ât-ı kudsiyyet edinmişdir

Bu sırrıñ keşfi pek mu'ciz-nümâdır yâ Resûlallâh (Ş. 3/6)

“Bütün mevcûdâtın Vücûd-ı Mutlak'ın, yani Allah'ın esmâ ve sıfatlarından ibaret olduğu nazariyesine dayanan vahdet-i vücûd, bir çeşit tasavvuf yoludur. Buna göre Vücûd (varlık) birdir. O da Allah'ın vücûdudur. Bütün varlıklar da çeşitli şekillerde ortaya çıkan da O'dur” (PALA, 1999:406).

Hâk bilinmişdir seniñ zâtıñla vallâhü'l-'azîm

Bir görür iki gözüm tâ bezm-i vahdetden beri (Ş. 6/6)

Tasavvufta sâlik; aşk ile maddeden manaya, parçadan bütüne doğru gider. Amaç sevenin varlığını sevilenin varlığında yok etmesidir. Sonuçta ikilik ortadan kalkar; sevenle sevilen bir olur. Ahmed Lütfî Efendi aşağıdaki beytinde bu anlayışa yer verir. Bu beyit aynı zamanda Mevlânâ'nın “Ey Hutunli güzel, seninle öyle bir haldeyim ki; anlayamıyorum, ben mi benim, sen mi bensin?” ifadesinin farklı şeklidir:

İttiḥād-ı ma'nevî var 'âşık u ma'sûkda

Ehl-i dil fark edemez Mecnûn ile Leylâ' yı hîç (G. 7/3)

Şair, eserinin gazeliyyât bölümünde âdeta bir şeyh gibi öğreticiliğe soyunmuştur. Hikemî söylemleriyle tasavvuf erbabında olması gereken özellikleri sayıp döker. Aşağıdaki beyitler bu tür söyleyişlere örnektir:

Ehl-i 'irfân ḥâlidir şamt u sükût

Yâve-gülük eylemez şâhib-i kunût (G. 6/1)

'İbârât-ı kitâb-ı 'ibreti ezberleyen tâlib

Getirmez mâsivâniñ varlığın ders-ḥâne-i yâde (G. 23/2)

Zînet-i dünyāya aldanmaz gürûh-ı kümmelîn

Cevher-i fikr-i Hudâ'dır 'ârifiñ pîrâyesi (G. 26/4)

Mürîdiñ himmetidir zâtını sevķ eden irşāda

Alır pervāneden bu dersi her bir merd-i üftāde (G. 23/1)

Fāş-ı esrāra taşaddî etmeyen ehl-i kemāl

Hişşe-i 'ibret alırlar kışşa-i Manşūr'dan (G. 20/3)

Dinî Unsurlar

Allâh(Ş. 2/5), Hudâ, Mevlâ, (Ş. 4/6), Hak(Ş. 3/6), Mevlâ, Tanrı(Ş. 6/4), Kirdgâr(Ş.27/12), Lem-yezel(Ş. 27/15), Mennân(Ş. 27/28), Hannân(Ş. 34), Hudâvend(Ş. 47/6), Hâlik(Ş. 27/22), Rab(Ş. 1/2), Hay(Ş. 58/3), Yezdânî(Ş. 67/2), Mâlikü'l-mülk(Ş. 21/1), Rabbenâ(Ş. 27/24), Sübhân(G. 11/2), Kibriyâ(Ş. 6/3), Ahmed-i Muhtâr(Ş. 18/5), habîb-i Kibriyâ,(Ş. 5/2) imâm-ı enbiyâ(Ş. 2/2), Resûlallâh(Ş. 3/1), emînü'l-vahyî(Ş. 18/11), pâdişâh-ı hıttâ-i levlâk(Ş. 2/1), sultân-ı erselnâk(Ş. 2/1), pîrâye-i bezm-i elest-i lâ-mekân(Ş. 4/2), şeb-çerâg-ı meclis-i eflâk, refref-süvâr-ı leyle-i isrâ, münevver-sâz-ı Sidre (Ş. 2/2), 'atâ-bahşâ-yı 'âlem(Ş. 8/2), hazret-i mihr-i nübüvvet(Ş. 18/3), menba-ı nûr-ı hidâyet(Ş. 18/6), mâhtâb-ı beyt-i 'ismet(Ş. 18/9), ahter-i isrâ-ı kurbet(Ş. 18/14), sahibü'l-mirâc(Ş. 56/1), âhir zamân peygamberi(Ş. 6/1), Âmîne(Ş. 18/11), Hazret-i Siddîk-i Ekber, Ömer, Osman, Alî-ül-Murtazâ(Ş. 3/3), zülfekâr(Ş. 9), âl-i 'abâ(Ş. 19/3), ehl-i beyt(Ş. 102/14), Süleymân(Ş. 20/6), ömr-i Nûh(Ş. 37/2), Hızır(Ş. 27/9), Cibrîl(Ş. 2/3), Hârût(G. 24/2), Kelâmullâh(Ş. ¾), Kur'ân-ı Kerîm(Ş. 6/5), Hazret-i Kur'ân(Ş.75/13), Mushaf(Ş. 71/6), leyl-i mi'râc(Ş. 56/4), mâh-ı sıyâm(Ş. 37/4), leyâlî-i berât(Ş. 71/7), yevmü'l-cezâ(Ş. 33/5-4), yevmü'n-nüşûr(Ş. 42/5-3), âyet-i Nûr(Ş. 75/4), Berâ'et sûresi(Ş. 71/6), bezm-i elest(Ş. 4/2), bezm-i

vahdet(Ş. 6/6), esmâ-i hüsnâ(Ş. 4/4), berzâh(M. 1), ukbâ(G. 2/4), haşr(Ş. 18/14), cennet(G. 11/5), cinân(Ş. 3/2), adn(Ş. 49/2), melek(Ş. 4/11), hûrî, gılmân (G. 11/5)

Tasavvufî Unsurlar

Aşk(G. 8/7), mahabbet(G. 31/5), ehl-i derd(Ş. 4/9), ehl-i tecrîd(Ş. 14/2), ehl-i aşk(Ş. 14/4) , ehl-i irfân(G. 6/1), ehl-i dil(G. 7/3), ehl-i kemâl(G. 20/3), uzlet(Ş. 101/2), râh-ı Nakşibendî(Ş.101/2), aşk-ı haydar(Ş. 102/8), tarîk-i aşk(G. 33/5), semâ(G. 25/2), dervîş(Ş. 16/1), meyhâne(G. 32/1), erenler(Ş. 19/8), âgâh-ı şeyh(Ş. 101/5), pîr-i mey(G. 12/7), pîr-i mugân(G. 4/2), tâlib(G. 23/2), tekve(Ş. 88/2), mürîd(G. 23/1), harâbât(G. 32/2), dergeh-i pîrân(Ş. 19/6), matbah-ı Mollâ(G. 25/1), tecellî(G. 2/4), nây-ı 'aşk-ı Mevlevî(G. 32/6), erbâb-ı hâl(G. 7/5), külâh-ı Mevlevî(Ş. 14/1), vahdet, kesret(G. 27/5), çilekeş(G. 28/6), sırr-ı mey(G. 32/6), nâr-ı 'aşk(G. 29/7), kenz(G. 29/8), gınâ-yı kalb(G. 26/1), irşâd(G. 23/1), tecerrüd(G. 23/3), kanâ'at(G. 23/5), şems-i hakikat(G. 23/6), kıssa-i Mansûr(G. 20/3), fakr(Ş. 7), sohbet(G. 6/5), vilâyet(Ş. 14/6), bezm-i elest(Ş. 4/2), sâkî(G. 12/5), bekâ(Ş. 3/5), mahv-ı cân(Ş. 5/1), mâsivâ(Ş. 19/1), nefis(G.11/5), riyâ(G. 13/4), terk-i matlab(G. 22/4), zâhid(G. 11/5), fâş-ı esrâr(G. 20/3), esrâr-ı pinhân(G. 5/6), arîf(Ş. 2/5), gürûh-ı kûmelin(G. 26/4), tûl-i emel(G. 8/8), on sekiz bin 'âlem(Ş. 8/2)

2.3.1.1. Mevlevîlik ve Diğer Tarikatlar

Mevlevî tarikatına mensup olan Ahmed Lütfî Efendi; Mevlânâ'ya yazdığı iki gazel ve bir kıt'asından başka pek çok beytinde ona olan muhabbetini ve bağlılığını dile getirir:

Doğar andan nice şems-i haqîkat 'âlem-i feyze

Mişâli gelmedi Mollâ-yı Rûm'uñ burc-ı İcâda (G. 23/6)

Ahmed Lütfî Efendi, Mevlânâ'nın dışında dönemin Mevlevî muhitine de şiirlerinde yer vermiştir. Bu bağlamda Konya Mevlevîhanesi postnişinleri Çelebi Efendi ve

Sadreddin Dede, Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi ve şair Hasan Nazif Dede ile oğlu Şeyh Fahreddin Efendi divançede zikredilen Mevlevî büyükleridir. Şair; Şeyh Hasan Nazif Dede'ye gazeline yaptığı tahmis ve methiye tarzında yazdığı “Şeyh Nazîf-i Mevlevî” redifli gazeliyle ayrı bir parantez açmıştır.

Ahmet Lütfi Efendi; eserinde sükût, sohbet, semâ, çile gibi tarikat adabı ve esaslarını içeren beyitlerinin yanında “Külâh-ı Mevlevî” redifli bir de gazel kaleme almıştır. Şairin bir beyitinde ise Şâzeliye tarikatına bağlı bulunan II. Abdülhamid'e Mevlânâ postunu uygun görmesi dikkat çekicidir:

Ꞑuþb-ı neyden duydu sırr-ı dürr-i târîhi kalem

Fahr-ı dîne post-ı Mevlânâ sezâ el-ħâķ revâ (Ş. 63/12)

Divançede Mevlevîlik dışındaki tarikatlar ve bu tarikatlara mensup şahsiyetler de yer almaktadır. Bu tarikatlar ve şahsiyetler arasında en dikkat çekici olan Halvetîyyenin Nasuhî kolu ve Şeyh Nasûh'tur. Şairin; methiye tarzı bir gazel, bir nazm, üç kıt'a ve bir beyitte yer verdiği Şeyh Nasûh divançede II. Abdülhamid ve Mevlânâ'dan sonra en çok anılan şahıstır. Hayatı hakkında yaptığımız araştırmalarda başka bir tarikata intisabıyla ilgili bir bilgiye rastlamamamıza rağmen Ahmed Lütfî'nin Şeyh Nasûh ile ilgili bazı beyitleri sanki bu tarikatın mensubuymuş izlenimini verir:

Ravza-i ĳudsiyene yüz sürdüğüm günden beri

Artmada feyz-i muħabbet doğmada nür-ı sünüh (Ş. 11/2)

Görmek istersen bu dünyâda maķâm-ı cenneti

Gel hulüş ile bu ĳâķ-i pâke eyle ilticâ (Ş. 12/2)

Hâzret-i Kûṭb-ı Naşūhî var iken

Başka bir zâta tenezzül eylemem (Ş. 19/9)

Divânçede geçen tarikatlardan bir diğeri “Târîh-i Tekye” başlığı altındaki bir kıt’a ve Yanya Şeyhi Ali Efendi’nin ölümüne düşürülen tarihle Nakşibendîliktir. Şair aynı zamanda Şehitlik Bektaşî Tekkesi Postnişini Cevad Mahmud Babanın ölümüne düştüğü tarihle Hacı Bektâşi Veli ve Bektaşî tarikatına da eserinde yer vermiştir. Bu durum şairin tasavvufa olan ilgisinin Mevlevîlikle sınırlı olmadığını göstergesi olmakla birlikte ondaki insan sevgisi ve hoşgörünün yansımasıdır. Ahmet Lütfî bu hoşgörü ve insan sevgisini Yunus Emre’nin “Yaradılanı hoş gör yaradandan ötürü” mısrasından hareketle divançesinde şu beyitle ayrıca ifade eder:

Hâlika nisbetle her maḥlûku hoş görmek kadar

Yokdur erbâb-ı ḥaḳîkatçe mişâl-i mu’teber (G. 9/1)

2.3.2. Kozmik Unsurlar

Şair şiirlerinde kozmik unsurlara padişahı övmek, tasavvufî fikirlerini ortaya koymak, sevgiliye ait unsurları birleştirmek gibi vesilelerle sıkça yer vermiştir. Divânçede geçen kozmik unsurlar şunlardır:

felek (Ş. 4/11)	güneş (G. 20/1)	Utârîd (Ş. 80/6)
dünyâ (Ş. 52/1)	meh (Ş. 71/2).	burc-ı sa’âdet (Ş. 18/1)
gerdûn (G. 6/3)	bedr (Ş. 77/3)	burc-ı şeref (Ş. 27/4)
çarh (Ş. 71/2)	mehtâb(Ş. 14/5)	berk (G. 21/8)
dehr (G. 8/4)	necm (Ş. 47/5)	sâye (Ş. 44/I/3)
âsumân (Ş. 36/4)	ahter (Ş.18/14)	evc (Ş. 79/5)

mıhr (Ş. 14/5)	seyyâre (Ş. 75/6)	zulmet (Ş. 18/4)
şems (Ş. 48/1)	necm-i gisû-dar(K. 6/2)	nûr (Ş. 96/3)
âfitâb (Ş. 63/6)	Süreyyâ (Ş. 78/3)	
hurşîd (Ş. 49/7)	Bercîs (Ş. 80/3)	

2.3.3. Sevgiliye Ait Unsurlar

Ahmed Lütfî'nin dinî-tasavvufî konulu şiirlerinin yanında çok az sayıda da olsa sevgiliye konu alan şiirleri de vardır. Bu şiirlerde şairin; şâh, zâlim, melek-sîmâ, nâzenîn gibi sıfatlarla andığı sevgili gelenekte olduğu gibi vefasız ve ulaşılmazdır. Şair, aşığa cevreden ve yüz vermeyen sevgiliye ait unsurlara eskiden beri kullandıkları şekilleriyle yer verir:

mıhr-i rûh (Ş. 27/19)	şeb-târ-ı zülf ü hâl (Ş. 27/19)
nûr-ı cemâl (Ş. 27/20)	siyâh-ı zülf ü hâl (G. 8/1)
rûhsâr (Ş. 27/18)	târ-ı zülf (K. 6/2)
nigâh (G. 24/2)	turre-i garrâ-yı zülf (K. 6/2)
mâh-ı cemâl	çeşm-i nergis (G. 8/5)
dilber-i işve-fezâ (Ş. 27/16)	çeşm-i câdû (G. 28/2)
rûy (G. 10/1)	nev-hırâm (G. 19/3)
göz (G. 19/1)	gül-cemâl (G. 19/4)
söz (G. 19/1)	hûy u mûy (K. 4/2)
kâkül (K. 4/1)	
kâkül-i şeb-bûy (G. 19/5)	

2.3.4. Tarihî-Efsânevî Şahsiyetler

Lokman (Ş. 4/9)

Leyla (G. 7/3)

Eflâtun (Ş. 95/1)

Nûşirevân (Ş. 33/6-3)

Ferhâd (G. 16/1)

Cem (G. 12/1)

Âsaf (G. 16/9)

Şems (G. 29/7)

Mecnûn (G. 7/3)

Aristo (Ş. 48/6)

BÖLÜM 3: METİN

3.1. Metnin Transkripsiyon ve İmlâsında İzlenen Yol

1. Metin tespitinde transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.

2. Eserin 19. yy.'a ait olması sebebiyle genel olarak günümüz imlâsına yakın bir anlayış esas alınmıştır.

3. İçün, kapu, incü, gice gibi bazı kelime kökleri ile edatlardaki ünlülerin klişeleşmiş şekilleri tercih edilirken bazı örneklerde ise günümüzdeki şekiller kullanılmıştır: edip, verir vb.

4. Vezin gereği vokallerin düştüğü durumlarda kesme işareti kullanılmıştır: n'ola, n'eylesin vb. "İçün" edatında ise baştaki vokalin düşmesi durumunda seniñçün, aniñçün şeklinde önceki kelimeyle bitleştirilmiş şekil tercih edilmiştir.

5. Arapça birleşik kelimeler "hayrü'l-beşer" şeklinde gösterilmiştir.

6. Farsça birleşik kelimelerin yazılışında terkip vavının düştüğü durumlarda "cüst-cü" şeklinde yazılışlar tercih edilmiştir.

7. Ön ekler, edatlar kendisinden sonra gelen kelimedenden tire ile ayrılmıştır: ez-cümle, ber-vefk vb. Günümüzde yaygınlaşmış örnekler ise bu durumun dışında bırakılmıştır: sermâye, şehensâh vb.

8. Âsumân, pâdişâh gibi kelimelerde medli okunuştan kaynaklanan ses türemeleri gösterilmiş, rûzgâr kelimesi bu uygulamanın dışında bırakılmıştır.

9. Arapça ve Farsça kelimelerin köklerindeki ünlüler günümüzde yaygınlaşmış olan 'aşk, 'ayan gibi örnekler dışında korunmaya çalışılmıştır: Cünbiş, mümkün, mahabbet vb.

10. Kalın ünlü ile başlayan kelimelerde “d” sesi genel olarak “ط” ile yazılmaktadır. Çalışmamızda bu ses “d” olarak tespit edilmiştir.
11. Farsça kelimelerdeki vâv-ı ma’ dûlelerin vavı “ḥâce” şeklinde gösterilmiştir.
12. Metinde uzun ünlülerin zihaf sebebiyle kısa okunması gereken yerlerde uzatma işareti kullanılmamıştır.
13. Metinde yer alan Arapça ve Farsça şiirler ile Türkçe Arapça mülemmâ tarzındaki beyitlerdeki Arapça kısımlar kendi orijinal harfleri ile yazılmıştır. Yine ayetlerden yapılan iktibaslar orijinal harfleri ile yazılmış, transkripsiyonlu şekilleri ile anlam ve kaynakları dipnot olarak belirtilmiştir.
14. Metnin matbu olmasından kaynaklanan dizgi hataları mümkün olduğunca giderilmeye çalışılmış, yapılan düzeltmeler ayrıca belirtilmemiştir.

3.2. Transkripsiyonlu Metin

DİVÂNÇE-İ VAĞ‘A-NÜVİS LÜTFİ

EL-MANZŪMĀTŪ‘N-NAZĪDE FĪ‘L-EVŞĀFŪ‘L ĦAMĪDE

İsmiyle tevsīm olunan iş bu mecelle-i ĥaķīrāneme besmele ve ĥamdele ve şalvele maķāmında zīver-i şīrāze-i kitāb iftitāĥ ü inşād olan münācāt-ı cenāb-ı Rabb-i Ħudā ve nu‘ūt-ı şerīfe-i Ħāzret-i Ħayrū‘l-verā ile tertīb ü tanzīm ebvāb-ı tefe‘ül ü füzūnī-i eyyām-ı ‘ömr ü şevket-i cenāb-ı pādişāhı icābet-gāh-ı kādī‘l-ĥācātdan ŗazarru‘ ve tevessül kılındı.

1

MÜNĀCĀT-İ BE-DERGĀH-İ KĀDĪ‘L-ĦĀCĀT

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Şıgışmaz kefe-i mīzān-ı ĥaşre şıķlet-i cürmüm

Anıñcün ‘afvıña cür’et daĥi başķa ķabāĥatdır

2 Mübeşşer olmasam yā Rab seniñ va‘d-i celīliñden

Baña bu ‘ālem ol demde ķıyāmetden ķıyāmetdir

NU'ÛT-I ŞERİFE

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Şeh-i iklīm-i evhā pādişāh-ı hıttā-i levlāk¹
 'Adālet bāhş-ı mülk-i māsivā sulţān-ı ^{ارسلناك}²
- 2 İmām-ı enbiyā refref-süvār-ı leyle-i isrā
 Münevver-sāz-ı Sidre şeb-çerāğ-ı meclis-i eflāk
- 3 Sen ol maḥrem-sarāy-ı bezm-i mi'rāc-ı Hudā'sın kim
 Tecelliyātına Cibrīl'dir pervāne-i çālāk
- 4 Hudā'nıñ nūrusun senden tecellī eyledi Mevlā
 Saña ḥaḫ dīnimde billāh yokdur zerrece işrāk³
- 5 Seni birlikde mümtāz eylemiş kendi gibi Allāh
 Bu sırrıñ keşfine 'ārifler olmuşdur girībān-çāk

¹ Lev-lāke lev-lāk le-mā-ḥalaḳtü'l-eflāk: Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım.

² erselnāke: "Seni gönderdik." Kur'ân-ı Kerīm, Enbiyâ Sûresi, 107. âyetten iktibastır.

³ Mısrada vezin problemi bulunmaktadır.

6 Cihān bir yana ben bir yana pervā eylemem Lütfī
Muvahhidlikde şābitdir derūnum hem ‘aķīdem pāk

3

DİGER

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Cemāliñ āyet-i nūr-ı Hudā’dır yā Resūlallāh
Vücūduñ ‘āleme ‘ayn-ı ‘atādır yā Resūlallāh

2 Cināne āsitāniñ eylemek teşbīh nākışdır
O başka bir yüce dārü’ş-şafādır yā Resūlallāh

3 Çehār erkān-ı dīniñ Hazret-i Şiddīķ-ı Ekberle
‘Ömer ‘Oşmān ‘Alī-ül-Murtażadır yā Resūlallāh

4 Seniñ ‘ūnvān-ı tırāz-ı na’tiñ olduķça kelāmullāh
Lisān-ı halkla vaşfiñ haķādır yā Resūlallāh

5 Fūrūğ-ı nūr-ı ‘aşķıñla vücūdu eylemek ifnā
Haķīķatde beķā-ender-beķādır yā Resūlallāh

6 Seni Hâk zâtına mir'ât-ı kudsiyyet edinmişdir
Bu sırrıñ keşfi pek mu'ciz-nümâdır yâ Resûlallâh

7 Vücûdu 'ayn-ı zenb olmuş şalâh-ı hâlden kalmış
Kapuñda Lütfî kemter bir gedâdır yâ Resûlallâh

4

DİGER NA'T-I ŞERİF

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Ruḥ-ı âl-i vücûd-ı mäsivâniñ ânidir ḥüsnüñ
Tecellî-gâh-ı ḳurbuñ mîhr-i nûr-efşâmıdır ḥüsnüñ

2 Sen ol pîrâye-i bezm-i elest-i lâ-mekânsın kim
Vücûh-ı ḥalk u emriñ mâ-bihü'l-îmkânıdır ḥüsnüñ

3 Doyulmaz çeşme-i mâ'-i ma'îñ-i cûd u 'aşkıñdan
Maḥabbet ehline Ḥaḳḳ'ıñ büyük iḥsânıdır ḥüsnüñ

- 4 Kitāb-ı nāṭıķ-ı esmā-i ḥüsnādan da aḥsensin
Rumūz-ı künt-i kenziñ¹ kāşif-i bünyādır ḥüsnüñ
- 5 Kelāmullāh ile āyāt-ı evşāfın muḥassendir
Nu'ūt-ı şümm-i vechiñ nāzım-ı [i]ḥsānıdır ḥüsnüñ
- 6 Seniñ mir'āt-ı vechiñden tecellī eylemiş Mevlā
Vücūd-ı şüret-i nūra Hudā'nıñ cānıdır ḥüsnüñ
- 7 Nice mümkündür insāna beyān-ı Haķ tavşīfi
Ḥabīb-i Kibriyā 'ünvānıñ bünyādır ḥüsnüñ
- 8 Saña aḥsente-fermā mālİKü'l mülkü'l- [وهیت] -
Maḥasin taḥtınıñ ārāyiş-i sulṭānıdır ḥüsnüñ
- 9 Vücūd-ı devletiñ 'ayn-ı şifādır maḥz-ı raḥmetdir
Ḳulüb-ı ehl-i derdiñ mā-ḥazar Loḳmān'ıdır ḥüsnüñ

¹ künt-i kenz: Ben (gizli) bir hazineydim.

- 10 Țarāvet buldu vechiñden müzeyyen oldu mevcūdāt
Şübūt-ı hey'et-i kevniiyyeniñ bürhānıdır hüsniñ
- 11 Felekler de melekler de döner 'aşkıñ hevāsıyla
Zemīn ü āsumāniñ kuvve-i devrānıdır hüsniñ
- 12 Țulūb-ı ümmete ism-i celāliñ nāşir-i Lütfī
Cemāl-i feyz-i Haqq'ıñ şāhid-i zīşānıdır hüsniñ

5

DİGER

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Seniñ 'aşkıñ ile cānlar fedādır yā Resūlallāh
O yolda maḥv-ı cān özge şafādır yā Resūlallāh
- 2 Ḥabīb-i Kibriyāsın 'ālemeyne 'ayn-ı raḥmetsin
Muḥibbiñ cümleden evvel Ḥudā'dır yā Resūlallāh
- 3 Buyurmuşdur Ḥudā kendim için halk eyledim zātıñ
Bu elṭāf-ı Ḥudā ancak sañadır yā Resūlallāh

4 İki 'ālemde sensin cümleñiñ şāh-ı cihān-bānı
Seniñ қаpuñda sultānlar gedādır yā Resūlallāh

5 Zuhūruñ bā'is-i izhār-ı esmā ü şifāt olmuş
Tecellī-i Hūdā senden yañadır yā Resūlallāh

6 Güneh-kārim güneh-kārim şefā'atdır seniñ şānıñ
Haṭā benden ise senden 'atādır yā Resūlallāh

6

DİGER

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ey serīr-i Sidre-i bāğ-ı cinānıñ serveri
V'ey Hūdā'nıñ maḥremi āḥir zamān peygamberi

2 Kendini bildirmege Haḫ zātıñı kılmıñ delīl
Sensin erbāb-ı ṭarīḫ-i ḫaḫḫ u 'irfān rehberi

3 Āsitān-ı devletiñdir buse-gāh-ı mü'minīn
Ey füyüzāt-ı Cenāb-ı Kibriyā'nıñ maḫhari

- 4 Ayırlık yokdur seniñle Tañrı'nıñ beyninde hıç
Her cihetden vaħdeti senden görür ins ü perī
- 5 Vaşfıñı nātık iken āyāt-ı Qur'an-ı Kerīm
Bezm-i na'tında ne mümkin olsun insānıñ yeri
- 6 Haq bilinmişdir seniñ zātıñla vallāhü'l-'azīm
Bir görür iki gözüm tā bezm-i vaħdetden beri
- 7 N'ola qalır ise o birlikde bu Lütfī kuluñ
Sāye-i luṭfuñda ey cümle cihānıñ mefḥarı

7

MÜNACĀT

Mef'ūlü Mefā'ilü Mefā'ilün Fā'

Yā Rab beni bu qasvet-i dilden qurtar

Naqdīne-i ārāmımı ğıldan qurtar

Faqrım sañadır ğayrıya etme muḥtāç

Dest-i keremiñle beni elden qurtar

8

DİGER

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ol kadar çokdur günāhım ki şefā'at dilemek
Başka bir cürm ü kabāhat görünür haqqā baña
- 2 Līk sendendir ümīdi on sekiz biñ 'ālemiñ
Ey 'atā-baḥşā-yı 'ālem v'ey ḥabīb-i Kibriyā

9

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

İki şıkk-ı zülfeḳarıyla 'Ālī-ül-Murtażā
Zāhir ü bātında açmış Ḥaqq'a bir kesdirme yol

10

DER-SİTĀYİŞ-İ HAZRET-İ KUTB-I NAŞŪHĪ QUDDİSE SIRRAHU

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Şeh-i mülk-i velāyet Ḥazret-i Kuṭb-ı Naşūhī'dir
'Azīz-i pür-kerāmet Ḥazret-i Kuṭb-ı Naşūhī'dir

- 2 Biḥār-ı feyzine müstağriḳ olmaz mı muḥibbānı
‘Aceb dürr-i ‘ināyet Ḥazret-i Ḳuṭb-ı Naşūhī’dir
- 3 Reh-i ‘irfān-ı Ḥaḳḳ’ a meslek-i iz‘ān-ı vicdāna
Delīl-i pür-hidāyet Ḥazret-i Ḳuṭb-ı Naşūhī’dir
- 4 Nice merdānı irşād eyleyen merdāne şeyḥāne
Meh-i burc-ı irādet Ḥazret-i Ḳuṭb-ı Naşūhī’dir
- 5 Beni benden alıp ḳul eyleyen mecbūr eden Lüṭfī
Şeh-i mülk-i velāyet Ḥazret-i Ḳuṭb-ı Naşūhī’dir

11

VE LEHU

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün

- 1 Āsitān-ı devletiñ yā Ḥazret-i Ḳuṭb-ı Naşūḥ
Eylemiş erbāb-ı hacāta Ḥudā bāb-ı fütūḥ
- 2 Ravza-i ḳudsiyene yüz sürdüğüm günden beri
Artmada feyż-i muḥabbet doğmada nūr-ı sünūḥ

12

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Kuṭb-ı 'ālī-i Naşūḫī'niñ bu dergāhın Hudā

Eylemiş şāfī-dilān-ı 'āleme dār-ı şafā

2 Görmek istersen bu dünyāda maḳām-ı cenneti

Gel hūlūş ile bu hāk-i pāke eyle ilticā

13

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Nuş u pend-i Hazret-i Kuṭb-ı Naşūḫī'ye eger

Bend edersen kendiñi ol dem olursun bendesin

2 Kuḫl-ı çeşm-i 'āşīḳāndır hāk-i pāk-i ravzası

Gel yüzüñ sür tā kılasın göñlüñü tābendesin

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Lāle-i gülzār-ı vaḥdetdir külāh-ı Mevlevî
Tāc-ı şāhān-ı ḥaḳīḳatdir külāh-ı Mevlevî
- 2 Sırr-ı tevḥīde işāretdir külāh-ı Mevlevî
Ehl-i tecrīde 'alāmetdir külāh-ı Mevlevî
- 3 Şāh-ı mülk-i feyz ederse çok degil ser-pūşunu
Şan hümā-yı evc-i devletdir külāh-ı Mevlevî
- 4 Ehl-i 'aşka yāver ü eşḫāb-ı vecde yārdır
Üns-i bahşā-yı ṭarīḳatdir külāh-ı Mevlevî
- 5 Reşk-i mihr ü māh olur ser-pūş eden ta'zīmle
Ḳurş-ı mehtāb-ı kerāmetdir külāh-ı Mevlevî
- 6 Diñle kim nāy-ı vücūd-ı 'aşka bir baş-pāredir
Mebde'-i sırr-ı velāyetdir külāh-ı Mevlevî

7 Serfürü etmez mi Lütfî şanıña eşhâb-ı hâl

Zîver-i tâc-ı maḥabbetdir külâh-ı Mevlevî

15

VE LEHU

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Girîbân-ı 'ulüvv-i ḳadr-i gevher şanıña ancak

Kitâb-ı Meşnevî' dir bir nişân yâ Ḥazret-i Mollâ

2 Ḥazân-ı ye'sle bâğ-ı ümîdim pek perîşandır

Nesîm-i feyziñi eyle vezân yâ Ḥazret-i Mollâ

16

İLÂHÎ

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Ḳalbiñi Allâh'a tüt dervîş iseñ

Uğraşırısın ḥalkla dil-rîş iseñ

2 Varlığın yok eyle kim var olasın

Bu sözü fikr eyle dūr-endîş iseñ

3 albiñe dođmaz mevālid-i dūrūđ

Hānedān-ı ađdıķāya h̄'īř iseñ

4 Hūsni-sīret ehline maħşūřdur

Gelme bu meydāna sen bed-kīř iseñ

5 Māsivāya Lūtfi etme i'timād

albiñi Allāh'a ut dervīř iseñ

17

I'A

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1 Cevher-i ĩmāndır re's-i sa'ādet mü'mine

Bā'īř-i ğufrāndır zūhd ü 'ibādet mü'mine

2 Zāt-ı tađdıķ avutmaz eksilmez teczī eylemez ¹

Mūcib-i neyl-i merātibdir iā'at mü'mine

¹ Mısrada vezin problemi bulunmaktadır.

MEVLÜDİYE MANZŪMESİ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şems-i tābān-ı [a]sālet doğduğu şebdir bu şeb
Neyyir-i burc-ı sa'ādet doğduğu şebdir bu şeb
- 2 'Ālem-i ervaħdan tā Lā yezāliñ burcuna
Necm-i envā'-i 'ināyet doğduğu şebdir bu şeb
- 3 'Ālem-i kevn ü mekān başdan başa pür-nürdür
Ĥazret-i mihr-i nübüvvet doğduğu şebdir bu şeb
- 4 Kaldı Āfākda küfr ü dālāliñ zulmeti
Her cihetden [شيد]-i raħmet doğduğu şebdir bu şeb
- 5 Ümmet-i merħūmeye şad müjdeler şad müjdeler
Aħmed-i Muħtār-ı ümmet doğduğu şebdir bu şeb
- 6 Mevlid-i pākı ile 'ālemlere verdi necāt
Menba'-ı nūr-ı hidāyet doğduğu şebdir bu şeb

- 7 Mazhar-ı sırr-ı zühür-ı Hâk'dır el-hâk mevlidi
Cânib-i Hâk'dan beşâret doğduğu şebdir bu şeb
- 8 Mehd-i 'âlem etmesin mi cünbiş-i farı-ı neşât
Âyet-i Hâk hâk-ı âyet doğduğu şebdir bu şeb
- 9 Dâye-i dehre harem-gâh-ı Hudâ'nın bahşıdır
Mâhtâb-ı beyt-i 'işmet doğduğu şebdir bu şeb
- 10 Mağdem-i pâkıyla bahır-ı nûra ğark oldu cihân
Şeb-çerâğ-ı bezm-i 'izzet doğduğu şebdir bu şeb
- 11 Ol emînü'l-vahyî Hâk Āmîne'den kıldı atâ
'Umde-i aşlâb-ı 'iffet doğduğu şebdir bu şeb
- 12 Şûret-i zât-ı cemâli ma'nî-i ism-i celâl
Sırr-ı tevhîde işâret doğduğu şebdir bu şeb
- 13 Lafz-ı tevhîd içre birleşdirmiş Allâh zâtını
Mağsad-ı teblîğ-i vahdet doğduğu şebdir bu şeb

- 14 Lūtfi şubḥ-ı ḥaşre dek böyle bulunmaz bir gice
Aḥter-i isrā' -ı kırbet doğduğu şebdir bu şeb

19

ḤASBİḤĀL

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Māsivāya ben tevekkül eylemem
Kendime kendim tekeffül eylemem
- 2 Ādem-i ma'nī iken her vechle
Şekl-i diğerde temesşül eylemem
- 3 Zīb-i dūşum dāmen-i āl-i'abā
Başka cāmeyle tecemmül eylemem
- 4 Ben ğinā-yı kalble āzādeyim
Būd u nā-būdu ta'aqqul eylemem
- 5 Ḥaqqın ālāsın tefekkür eylerim
Başka bir ḥāli te'emmül eylemem

- 6 Dergeh-i pīrāndır melce' baña
Başka ebvāba tevessül eylemem
- 7 İftikārim ḥazret-i sulṭānadır
Bāb-1 digerde tese'ül eylemem
- 8 Zāhir oldukça erenler himmeti
İḥtiyācātı taḥayyül eylemem
- 9 Ḥazret-i Kuṭb-1 Naşūḥī var iken
Başka bir zāta tenezzül eylemem

20

Ḷonyada ḥuzūr-ı Ḥazret-i Mevlānā'da "sa'īd-i hem-dem" Çelebi Efendi merḥūmdan sikke-püş intisāb ile kām-yāb olduğum ḥinde bi'l-bedāhe vārid olan kıt'adır.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Başıma doğdu bugün mihr-i füyüz-ı ma'nevī
Ḥamdülillāh sāye-i mollāda oldum Mevlevī

2 Lütfi-i bî-çāreye hem-dem olunca luṭf-i pīr

Yek nefesde doldu nūr-ı feyzle göñlüm evi

Münevver-sāz-ı başā'ir-i 'ālemyān olan ṭulū'-ı āfitāb-ı cülūs-ı hümāyūn ḥāzret-i pādīşāhīden işbu biñ üç yüz iki sene-i hicriyesine ḳadar mübārek ve muāllā āsitān-ı felek-şān-ı cenāb-ı velīyyü'n-ni'mete min ḡayri ḥadd 'arz u taḳdīm ile şeref-mend luṭf u iḥsān u mazḥar-ı kemāl faḥr u mübāhāt-ı bī-pāyān olduğum ba'z-ı āşār-ı manzūmemdir.

21

TĀRĪḤ-İ CÜLÜS-İ SA'ĀDET-ME'NÜS ḤĀZRET-İ PĀDİŞĀHĪ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Cenāb-ı mālīkū'l-mülke nice ḥamd ü şenā olsun

İkinci Ḥāzret-i 'Abdülḥamīd oldu serīr-arā

2 Muṭā' olmaz mı her bir emr ü fermān-ı hümāyūnu

O şāh-ı dīniñ istiḥlāfın etdi ḥükm-i şer' icrā

3 Doḡunca mihr-i 'ālem-tāb-ı iclās-ı hümāyūnu

Göründü burc-ı aḥkām-ı ḳaderden feyz-i lā-yuḥşā

- 4 Geçip gitsin ğavā'il almasıñ 'ahdinde endīše
Zamān-ı devleti olsun emān-ı rāhat-ı evfā
- 5 Hudā hem-nām-ı cedd-i emcedinden çok ede 'ömrün
Tuta āfākı şān u şevketi mādāmetü'l-dünyā
- 6 Girip bāb-ı du'ādan enderūn-ı beyt-i tebrīke
İki tārīh-i cevher-dārīñ 'arzın eyledim ĩfā
- 7 Cihāna şer'le Sultān Hamīd şānī oldu şāh 1293
Cülūs-ı Hazret-i Sultān Hamīd'i sa'd ede Mevlā 1293

22

Es-Sultān Hamīdü'l-maġazī 1292

Be-isāb-ı rūmī

23

TĀRĪH-İ TAQLĪD-İ SEYF

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1 Cülūs-ı Hazret-i 'Abdülhamīd Hān
'Umūmen eyledi ihyā 'ibādı

- 2 O hākānıñ ıtuta cümle cihānı
Fürüg-ı āfıtāb-ı ‘adl ü dādı
- 3 Zamān-ı devletinde bula rāhat
Bütün dünyānıñ emşār u bilādı
- 4 Şerī‘at seyfini ıtakdı miyāna
Kese ‘adliyle erbāb-ı ‘inādı
- 5 O şahıñ sāye-i seyfiyle dā’im
Kesilsin ‘ālemiñ ‘ırq-ı fesādı
- 6 Miyān-ı şevkete ıtakınca seyfiñ
Dedim cevherle bir tārīh-i şādı
- 7 Hudā imdād ede Sulţān Hamīd’e
Taķallüd eyledi seyf-i cihādı 1293

24

TĀRĪH-İ FETH-İ ŞUHUM

Müstef'ılün Müstef'ılün Müstef'ılün Müstef'ılün

Tārīhimiñ her noqtası top dānesi Rusya'ya

Girdi Suhum'a 'askeri 'Abdülhamīd Hān'ın bu sāl 1294

25

TĀRĪH-İ 'UNVĀN-I 'ĀLĪ-İ ĞĀZĪ

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

'Umūm-ı millet-i 'Osmāniyāna müjdeler olsun

Bi-hamdillāh oqundu ism-i ğāzī-i cihān-bānī 1294

26

ŞARĪ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

I

- 1 Ey penāh-ı millet-i 'Osmāniyān
- 2 Devleti etdi cülusuñ kāmurān
- 3 Böylece tebrīk ederler bende-gān
- 4 Pādişāhım sen cihān durduqça dur

II

- 1 Rūhsuzdu şanki ecsām-1 milel
- 2 Gıtdi iclāsıñla envā'-1 kesel
- 3 Tāze cān geldi cihāna bī-bedel
- 4 Pādişāhım sen cihān durduqça dur

III

- 1 İftihār etsin seniñle vaqt ü taht
- 2 Buldu 'ālem zāt-1 şāhāneñle baht
- 3 Kalmadı sāyende hıçbir serd ü saht
- 4 Pādişāhım sen cihān durduqça dur

IV

- 1 'Ālemi etdiñ yeñiden pür-mesār
- 2 Taht-1 'Oşmānīyi kıldıñ bahtiyār
- 3 Zıll-1 Haksın zıll-1 Hax ey şehriyār
- 4 Pādişāhım sen cihān durduqça dur

V

- 1 Neşr olundu dehre nūr-1 mes'adet

- 2 Buldu emniyet seniñle memleket
3 Faḥr eder zātıñla taḥt-ı salṭanat
4 Pādişāhım sen cihān durduḡça dur

27

TĀRĪḤ-İ SĀL-İ CEDĪD-İ ḤĀZRET-İ PĀDİŞĀHĪ

Müstef'ılün Müstef'ılün Müstef'ılün Müstef'ılün

- 1 'Abdülḥamīd Ḥān'a hemāñ geldikçe her sāl-ı cihān
Versin Ḥudā-yı müste'ān şevketle taḥtında beḡā
- 2 Teşrīf edince taḥtını buldu cihān nev-baḥtını
Eyyām artık saḥtını icrāya etmez ictirā
- 3 Olduḡuçün revḥ-i cihān devrinde devlet buldu cān
Akrānı yokdur bī-gümān ez-ibtidā tā intihā
- 4 Taḥt-ı hümāyūna mekīn olduḡda ol şāh-ı güzīn
Oldu meh-i devr-i bihīn burc-ı şerefden rū-nümā

- 5 'Ahd-i hümāyūnunda hep kār āşınālar muntehāb
Ehliyet erbāb-ı ta'ab bī-şübhe çekmez ba'de-mā
- 6 Ol şeh cihānıñ nūrudur 'ālemleriñ mecbūrudur
İhsānınıñ mesrūrudur her sāl u meh bāy u gedā
- 7 'Ahdinde maḥv oldu seref düşmenleri olsun telef
Emri ile olmaḫdadır ḫüsn-i idāre rü-nümā
- 8 Ey pādişāh-ı dīn-penāh v'ey ḫüsrev-i encüm-sipāh
Zātıñla geldi intibāh bu devlete bī-imtirā
- 9 Her ḫālde me'yūs idik endūh ile me'nūs idik
Maḡmūm idik ma'kūs idik sen Hızr-veş verdiñ dehā
- 10 Sāyeñde devlet fer bulur ma'mūr olur pür-feyz olur
'Adliñle 'ālem kām olur ey şāh-ı Fārūkī eda
- 11 Haḫḫıñla olduḫ kām-bīn bed-ḫ'āhdan olduḫ emīn
Rabb-i semavāt u zemīn bağışlasın mülküñ saña

- 12 Yardımçı olsun Kirdgār farḡ-ı meserretle gūzār
Etsin saña hep rūzgār ey pādişāh-ı pür-‘atā
- 13 Zıll-ı Hudā’sın müttefiḡ olduñ bu mülke müstahak
Doğduḡça envār-ı şafaḡ dünyāya ol fermān-revā
- 14 Haddim degildir bī-gümān evşāfıñı etmek beyān
‘Afv olmasa ḡālim yamān olmaz mı şandıñ Lütfiyā
- 15 Söyle merāmiñ mā-ḡaşal taḡdīm et gel bir ḡazel
Etsin Hudā-yı Lem-yezel ol şāhı dā’im muḡtedā
- 16 İḡlīm-i ḡüsnuñ şāhısın ey şūḡ-ı memdūḡü’l-liḡā
Burc-ı kemāliñ māhısın v’ey dilber-i işve-fezā
- 17 Başdan başa pür-nürsun mihr-i cihān manzūrsun
Şādıḡlara mecbūrsun etmeklige luḡf u ‘atā
- 18 Ruḡsāriña ‘ārız olur ‘āşıḡlarıñ nezḡāresi
Yüz vermemek lāyıḡ mıdır mecbūruña senden yaña

- 19 Şeb-tār-ı zülf ü hāldir rüşen günüm eden siyāh
Mihr-i ruḥuñdan iktibās etmez isem yazık baña
- 20 Rāh-ı vişāle bedreḳa nūr-ı cemāliñdir seniñ
Fikr-i ḥayāliñ olmasa Lütfī olur maḥv u hebā
- 21 Artık uzatma etme ses taşdı'e olma dest-res
Rāh-ı edebde mültemes olmuşdur İfā-yı şenā
- 22 Yā Rab budur senden dilek ey Hālik-i ins ü melek
Mādām devr eyler felek ol şāha ver 'ömr ü beḳā
- 23 Eyyām u ezmānı sa'īd 'ömr-i hümāyūnu mezīd
Olsun diyü cümle 'abīd dā'im eder böyle du'ā
- 24 Geldikçe her sāl-i cedīd luṭfundan olsun müstefīd
Mecmu' eşḫāb ümīd ü enşarla yā Rabbenā
- 25 سهل له كل الامور وافتح له جبل الثغور
واجمع له شمل السرور مادار ادوار السما

26 Hāmemde yoḡdur iḡtidār tavṣīfiñe ey ṣehriyār

‘Arz-ı kemāl-i iftiḡār oldu medār-ı ictirā

27 Cevherle tāmından iki tārīḡ ile Lūtfī ḡulu

Tes’īd eder sāl-i nevi ol ṣāḡ iḡün ṣubḡ u mesā

28 ‘Abdülḡamīd Ḥān’ıñ ede bu sālını Mennān sa’d (Tām) 1294

Bu sālī de sa’d eyleye ‘Abdülḡamīd Ḥān’a Ḥudā (Mücevher) 1294

28

Vaḡt-i meserret-fezā 1294

29

Anadolu Ordu ḡumandanı Aḡmed Muḡtār Paṣa’ınıñ fī 12 Aḡustos sene 93 tārīḡinde Erzurum civārında Gedikler Ovası’ndaki muḡārebe-i cesīmesine tārīḡdir

Anadolu’ da Gedikler adlı ḡārbe tārīḡdir (Aḡmed Muḡtār) 1294

30

TĀRĪḡ-I MUZAFFERĪYYET

Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün

Vaḡ’a-nüvīsi devletiñ tārīḡ-i tāmın söyledi

Müjde Plevne vaḡ’ası Rusu perīṣān eyledi 1294

MANZÜME-İ 'İDİYYE

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Pādişāhım eyleye eyyāmıñı Rabb'im sa'īd
Eylesin sāyeñde 'ālem 'īd ber-bālā-yı 'īd
- 2 Rūḥ-'ālemsin sen ey zıll-ı Hūdā zātıñ ile
Devlete geldi ḥayātı tāze ber-vefḳ-i ümīd
- 3 Mazḥar-ı fevz u zāfer olsun livā-i devletiñ
Dā'imā yardımcıñ olsun Ḥazret-i Rabb-i ḥāmīd
- 4 Himmet-i maḥşūşe-i şāhāneniñ āşārıdır
Bunca işlāḥāt u icrā'at ey şāh-ı vaḥīd
- 5 Ḥaḳ seni bağışlasın bu devlet ü bu millete
Dem-be-dem seyfiñle olsun düşmenāniñ nā-bedīd

TĀRĪH-İ TEVCĪH-İ 'ÜNVĀN-İ ĞĀZĪ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hāzret-i Sulṭān Ḥamīd'ın sāye-i şāhānesin
Nev-be-nev nuşretle memdūd eylesin Rabb-i ḳadīr
- 2 Hüs-n-i ḥidmet eyleyen şādıklar ol pādīşāh
Mihr-i iḥsānından eyler müstefīd ü müstenīr
- 3 İşte bu def'a daḥi ğavġada arslānlar gibi
Fevḳalāde 'asker-i şāhānesi oldu dilīr
- 4 Nām-ı ğāzīlik ile oldu müşār-ı bi'l-benān
Ḥamd ola 'Oşmān u Aḥmed nām iki zāt-ı müşīr
- 5 Ez-ser-i nev 'asker-i şāhānesin teşcī' eder
Böyle 'ünvān-ı celīl ü böyle nām-ı bī-nazīr
- 6 Cevher-i seyf-i ḳalem-den oldu tārīḥi 'ayān
Aldı ğāzī nāmını ḥaḳḳı ile iki vezīr 1294

TĀRĪḤ-İ NEV SĀL-İ PĀDİŞĀHĪ

Müstef'ülün Müstef'ülün

I

- 1 'Abdülhamīd Ḥan'a hemān
- 2 Sa'd ola her sāl u zamān
- 3 Versin Ḥudā-yı müste'ān
- 4 Tahtında şevketle beḳā

II

- 1 Cism-i cihāna cāndır
- 2 Ḥaḳ'dan bize iḥsāndır
- 3 Bu devlete sulṭāndır
- 4 Ol şāh-ı Fārūḳī edā

III

- 1 'Ahdinde ḥür oldu 'ibād
- 2 Maḥv oldu envā'-ı fesād
- 3 Bilindi ma'nā-yı sedād
- 4 Göründü rāh-ı ittiḳā

IV

- 1 Zıll-ı hümāyūnunda hep
- 2 Erbāb-ı ğayret mūntaḥab
- 3 Çekmez zamānında ta'b
- 4 Kaṭ'ā şunūf-ı aşdikā

V

- 1 Böyle zamānı bir zamān
- 2 Görmüş müdür çeşm-i cihān
- 3 Hük-m-i hümāyūnu revān
- 4 Olsun ilā yevmü'l-cezā

VI

- 1 Şüretde zıll-ı müste'ān
- 2 Sīretde kūrrevī cihān
- 3 Görse idi Nūşirevān
- 4 Ḥayrān olurdu bī-riyā

VII

- 1 Ta'dāda gelmez himmeti

- 2 Memdūhdur her haşleti
- 3 İhyā edip bu devleti
- 4 Kıldı esāsından binā

VIII

- 1 Bu devletiñ imdādına
- 2 Mazlūmlarıñ feryādına
- 3 Bāy u gedāniñ dādına
- 4 Erişdi bī-çün u çirā

IX

- 1 Cevher kalemle kayd ede
- 2 Tārīhini vaq'a-nüvīs
- 3 Sāl-i cedīdi sa'd ede
- 4 'Abdülhamīd Hān'a Hudā 1295

34

TĀRĪH-İ DİGER

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

'Abdülhamīd Hān'a ede nev sālını Hānān sa'd 1295

35

TĀRĪḤ-İ SER-KĀTĪB-İ ŐEHİRİYĀRĪ SA'ĪD PAŞA

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sālini eyyāmını ser-kātib-i Őāhāneniñ
Hā'iz-i envā'-ı feyz ü sa'd ede Rabb-i enām
- 2 Nezd-i 'ālī-i Őehenőāhīde feyz ü rif'atı
Sāl u māhı 'ālemiñ geldikçe olsun müstedām
- 3 Mazhar olsun dā'imā hayrū'l-umūra hāmesi
Merkezinde nev-be-nev iķbāl ile etsin devām
- 4 Pek muhaķķaķdır bu tārīhimdeki fāl-ı sa'īd
Hāķ Sa'īd Paşa'yı kıldı her sene maķbül-i 'ām 1295

36

VİLĀDET-İ HÜMĀYÜN TEBRĪGİÇÜN

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Rüz-ı mevlūd-ı hümāyūnuñda ey Őāh-ı güzīn
Her sene tebrīkiñ etsin bende-gān u dā'iyān

- 2 Mehd-i 'ahdiñde büyütsün tıfl-ı şān-ı devleti
Mihr ü meh geldikçe dünyā-yı Hudā-yı müste'ān
- 3 Olsun ey şāh-ı [melek]-hāşlet şabāh-ı hāşre dek
Her günün 'īde müşābih her gicen kadre nişān
- 4 Zīb-i mehd-i 'ālem oldukça mevālīd-i cihān
Dā'imā doğsun merāmıñ üzre mihr-i āsumān
- 5 Kalb-i şāhāneñ seniñ mir'āt-ı ilhāmātdır
Şüret-i hüsni idāre hep olur andan 'ayān
- 6 Ümm-i dünyānıñ yüzü gülsün açılsın gönlü de
Ba'd-ez-Īn sāyeñde ey şāhenşeh-i devr ü zamān
- 7 Mazhar-ı sırr-ı hilāfetiş cenāb-ı Hāk seniñ
Her bir emr ü nehyiñ etmiş bā'ış-i emn ü emān
- 8 Şihhat ü iqbāl ü iclālīñle ey şāh-ı güzīn
Eylesin mā'mūr mülküñ Hāzret-i Mevlā hemān

9 Böyle trhler ile tebrk olunsun her sene

Pr-af olsun günü doğsun srrula cihn 1295

37

M-BEYN- HMYN İFTRINDAN 'AVDETDE

SYLEDİGİM EBYT

DA'VT-I YT

F'iltn F'iltn F'iltn F'ilün

1 Hn-ı isn-ı ŐehenŐh-ı zamn 'Abdlamd

Cümleyi etmekde env'-ı ni'mla mstefd

2 'ömr-i Nh i't edip Hk ol veliyy-i ni'mete

Her Őebin kdr eyleye her bir günün mnend-i 'd

3 Rze-drn-ı cihn etdikçe iftra kym

T kym's-s'a ol Őhn ola 'ömrü mezd

4 sitn-ı devleti olsun melz-ı hŐ ũ 'm

Her sene mh-ı Őym oldua 'lemde bedd

5 Sāye-i şāhānesinde bende-gān u dā'iyān

Böyle ni'metlerle olsun mazhar-ı feyz-i cedīd

38

Mu'allim-i Sultānī Hāce 'Alī Efendi merhūmuñ keyifsizligi mesmū' 'ālī buyurulduḡda nazm u inşādıyla müşārün-ileyhī şād u ihyā buyurmuş oldukları mesmū' fakīrānem olan nazm-ı celīl-i şāhāne

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Hāber-i inhirāf-ı ṭab'-ı şerīf

Oldu ḡāyet te'eşşüre bādī

2 Hāḡ vere 'āfiyetle 'ömr-i dırāz

Bā-kemāl-i meserret ü şādī

İşbu nazm-ı celīl-i şāhāneyi min ḡayri ḡad sitāyişe dā'ir ol vaḡt tanzīm eyledigim kıṭ'alar

39

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Nīce mümkün ḡalem-i vaḡ'a-nüvīs ḡaḡkıyla

Eylemek bu eşer-i ḡazret-i şāhı tebyīn

- 2 Hüsni-tanzîmine hayrân olarak etmez mi
Görse bu kıt'a-i şâhâneyi Hasân Taḥsîn

40

SİTÂYİŞ-İ DİĞER

Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün

- 1 Teşekkür mü kıabil bu luḫfa mukıabil
Kişi etse de cān fedā bi't-tamām
- 2 Bu nazm-ı hümāyün bu nuḫk-ı celīl
Kelāmü'l-mülük mülükü'l-kelām

41

VİLĀDET-İ HÜMĀYÜN GİCESİNE DĀ'İR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

I

- 1 Pertev-efrüz-ı sa'adettir bu leyl-i bī meşīl
- 2 Mevlid-i mes'ūd Hān ('Abdülhamīd)-ı bī-'adīl
- 3 Münzel-i tebrīkine şems-i cihān olsun delīl
- 4 Māh-ı tībān-ı hilāfet doğduğu şebdir bu şeb

II

- 1 Nūr-ı çeşm-i mülk ü millettir vücūd-ı devleti
- 2 Zātıdır cümle enāmıñ bā' iş-emniyyeti
- 3 Her sene tebrîk eder 'âlem o nūr-ı şevketi
- 4 Necm-i tâbân-ı sa'âdet doğduğu şebdir bu şeb

42

SÂLIYYE-İ DER-SİTÂYİŞ-İ HÂZRET-İ PÂDİŞÂHÎ

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

- 1 Mihr ü mâhı 'âlemiñ doğduğça ey şâh-ı güzîn
- 2 Ğurre-i sâl-i cedîd etdikçe dehri dil-nişîn
- 3 Her zamâniñ olsun envâ'-ı sa'âdâta qarîn
- 4 Pâdişâhım biñ yıl ol tahtıñda şevketle mekîn
- 5 Her sene sâyeñde olsun cümle 'âlem kâm-bîn

II

- 1 Sen serîr-i şevketiñ bir mihr-i 'âlem-tâbısın
- 2 Çeşme-sâr-ı feyz-i cân-bahşâniñ âb-ı nâbısın
- 3 Milket-i ma'mûre-i ihsân u luţfuñ bâbısın

- 4 Pādişāhım biñ yıl ol tahtıñda şevketle mekīn
5 Her sene sāyeñde olsun cümle ‘ālem kām-bīn

III

- 1 Sensin ārām u huzūru cümleñiñ ey pādişāh
2 Zāt-ı şāhānen şunūf-ı millete olmuş penāh
3 Rūḥ-ı ‘ālemsin sen ey şāhenşeh-i encüm-sipāh
4 Pādişāhım biñ yıl ol tahtıñda şevketle mekīn
5 Her sene sāyeñde olsun cümle ‘ālem kām-bīn

IV

- 1 Māh u sāl-i ‘ālem etdikçe teceddüd dā’imā
2 Sāye-i luḥfuñda bulsun halk envā’-ı şafā
3 Āsitān-ı şevketiñ olsun cihāna mültecā
4 Pādişāhım biñ yıl ol tahtıñda şevketle mekīn
5 Her sene sāyeñde olsun cümle ‘ālem kām-bīn

V

- 1 Sāl-i nev geldikçe gitsin cümle ālām u kūdūr
2 ‘Ālemiñ gülsün yüzü sāyeñde kesb etsin sürūr

- 3 Mihr ü meh dönsün merāmıñca ilā yevmü'n-nüşür
4 Pādişāhım biñ yıl ol tahtıñda şevketle mekīn
5 Her sene sāyeñde olsun cümle 'ālem kām-bīn

VI

- 1 İltikātıñ sāl-i pīrīde bu 'abd-i kemteri
2 Nev-civān tab' eyledi ey taht-ı 'adliñ serveri
3 Muntazırdır luţfuña Lütfī kuluñ çoqdan beri
4 Pādişāhım biñ yıl ol tahtıñda şevketle mekīn
5 Her sene sāyeñde olsun cümle 'ālem kām-bīn

VII

- 1 Āfitāb-ı devletiñ hīç bulmasın қаt'ā zevāl
2 Zerrece 'ahdiñde 'ālem görmesin renc ü melāl
3 Her sene böyle şunulsun hāk-i pāye 'arz-ı hāl
4 Pādişāhım biñ yıl ol tahtıñda şevketle mekīn
5 Her sene sāyeñde olsun cümle 'ālem kām-bīn

DER-SİTÂYİŞ-İ HAZRET-İ PÂDİŞAHİ

Mef'ülü Fâ'ilâtün

I

- 1 Sāyeñde buldu kuvvet
- 2 Bu devlet ü bu millet
- 3 Verdiñ cihāna rāhat
- 4 Ey şāh-ı dīn ü devlet
- 5 Sensin veliyy-i ni'met

II

- 1 Cism-i cihāna cānsın
- 2 Mağbūt-ı ins ü cānsın
- 3 Yek-tā şeh-i zamānsın
- 4 Ey şāh-ı dīn ü devlet
- 5 Sensin veliyy-i ni'met

III

- 1 Görmüş mü çeşm-i 'ālem
- 2 Sen gibi şāh-ı efham

- 3 Yaradılalı âdem
- 4 Ey şâh-ı dîn ü devlet
- 5 Sensin veliyy-i ni'met

IV

- 1 Z̄atıñ Hudâ'ya sâye
- 2 Verdi o sâye vâye
- 3 Cümle gedâ ü bâye
- 4 Ey şâh-ı dîn ü devlet
- 5 Sensin veliyy-i ni'met

V

- 1 Naşr-ı 'azîz-i her-gâh
- 2 Olup yanıñda hem-râh
- 3 Yardımcıñ olsun Allâh
- 4 Ey şâh-ı dîn ü devlet
- 5 Sensin veliyy-i ni'met

ŞARFI BE-ṬARZ-I MANZŪME-İ 'İDİYYE

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

I

- 1 Pādişāhım Hāḡ seni taḡtıñda dā'im eylesin
- 2 Bār-gāh-ı şevketi 'adliñle ḡā'im eylesin
- 3 Sāye şaldıḡça cihāna ḡurre-i ḡarrā-yı 'abīd¹
- 4 Pādişāhım Hāḡ seni taḡtıñda dā'im eylesin

II

- 1 Sen ḡilāfet taḡtıñıñ şevketli bir sultānısın
- 2 Millet-i 'Oşmāniyāñıñ şāh-ı pūr-iḡsānısın
- 3 Devletiñ ḡāmīsi hem şāhenşeh-i zīşānısın
- 4 Pādişāhım Hāḡ seni taḡtıñda dā'im eylesin

III

- 1 Her bir emriñ 'ayn-ı ḡikmetdir 'umūm-ı millete
- 2 ḡüsn-i niyyetde mişāliñ gelmedi bu devlete
- 3 'Azm-i şāhāneñ yeñiden cān verİR bu hey'ete

¹ Mısrada vezin problemi bulunmaktadır.

4 Pādişāhım Hāḡ seni taḡtıñda dā'im eylesin

IV

1 Taḡt-ı 'Oşmānīyi teşrīf etdiğñ günden beri
2 'Add olunmaz himmet-i şāhāneniñ biñde biri
3 Lüḡfiyā āmīn ḡān olsa n'ola ins ü perī
4 Pādişāhım Hāḡ seni taḡtıñda dā'im eylesin

45

TĀRĪḤ-İ NEV SĀL-İ PĀDİŞĀHĪ

Müstef'ilün Müstef'ilün

I

1 Geldi yine sāl-i cedīd
2 Oldu sa'ādetle bedīd
3 Versin Ḥudāvend-i mecīd
4 'Abdülḡamīd Ḥān'a beḡā

II

1 Devr eyledikçe māh u sāl
2 Geçdikçe eyyām u leyāl

- 3 Kılısın Hüdā-yı lā-yezāl
4 Sultān Hamīd'i pür-şafā

III

- 1 Mes'ūd ede ezmānını
2 'İd eyleye her ānını
3 Ma'mūr ede büldānını
4 Hālik ta'ālā dā'imā

IV

- 1 Efzūn ola 'ömrü hemān
2 Āsūde hāl olsun cihān
3 Doğdukça mihr-i āsumān
4 Geldikçe her şubḥ u mesā

V

- 1 Her nuṭkunu faşlü'l-ḥiṭāb
2 Ma'nāsını ḥikmet-nişāb
3 Maḥz-ı kerem 'ayn-ı şavāb
4 Kılmıṣ Cenāb-ı Kibriyā

VI

- 1 Luṭf-ı H̱udā'dır devlete
- 2 Bu milket ü bu millete
- 3 Ol şāh-ı 'ālī-himmete
- 4 'Ömr-i ebed versin H̱udā

VII

- 1 Tārīḥ-i sāli böylece
- 2 Her yıl yazılsın Lüṭfiyā
- 3 Bu sāli pür-sa'd eyleye
- 4 'Abdülhamīd H̱ān'a H̱udā 1296

46

TĀRĪḤ-İ NİŞĀN-I SER-KĀTĪB-İ ŞEHENŞĀHĪ

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 'Umūmuñ bā'ış-i āsāyişi 'Abdülhamīd H̱ān'dır
Nişān-ı luṭfu ol şāhiñ cihāna rāygān oldu
- 2 Ne sultānlıktır olmak dergeh-i 'ālīsine bende
Şadākatle aña ḥidmet edenler kāmurān oldu

- 3 Rızā-cūyāne ‘arz-ı cevher-i şıdk-ı ‘ubūdiyyet
İle başkātibi el-ḥaḳ müşārün bi’l-benān oldu
- 4 Fedā-yı cān uğurunda o şāhıñ kıl kadar gelmez
Kimiñ ḥaḳḳında kim bir zerre luḳfu müstebān oldu
- 5 Ne mümkindir teşekkür eylemek iḥsānına karşı
Anıñ zıll-ı hümāyunu bize emn ü emān oldu
- 6 Lisānından ‘umūm-ı bende-gāniñ söylerim Lüḳfī
O şāhıñ millete zātı ḥayāt-ı cāvidān oldu
- 7 Cihān durdukça dursun şevket ü iḳbāl ile dā’im
Du‘ā-yı devleti emr-i Ḥudā-yı müste‘ān oldu
- 8 Birinciden tefe’ül birle ḳat ḳat söyledim tāriḥ
Rızā Beg aldı ‘Oşmānī nişānı şādumān oldu 1296

TĀRĪḤ-İ NİŞĀN-İ İMTİYĀZ*Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün*

- 1 Kadir-dānlıkda her vaşf-ı cihān-bānīde gelmiş mi
Cihāna Ḥazret-i 'Abdülhamīd-āsā şeh-i emced
- 2 Telāṭum eylemiş ol rütbe-i emvāc-ı 'ināyātı
Yem-i luṭf-i Ḥudāvendīsine aşlā çekilmez sed
- 3 Nişān-ı imtiyāz ile o zıll-ı Rabb'iyi enbāz
'Ulüvv-i şānını etdi vekīl muṭlāqın ezyed
- 4 O teşrīfāt-ı şāhāneyle kesb-i imtiyāz etmek
Gibi var mı cihānda faḥra lāyık ni'met-i sermed
- 5 Sa'īd-ender-sa'īd olmaz mı necm-i baḥtı ol zātīñ
Miyān-ı şıdķına etdikçe ḥabl-i müstaķīmi bend
- 6 Ḥudāvend-i celīl etsin aşilinde vekīlinde
'İdād-ı eşhür ü eyyām-ı 'ömr ü devletin bī-ḥad

- 7 Gelip bir müjde-res tārīhin inşād eyledi Lūtfī
Vekīl-i muṭlaḳa oldu nişān-ı imtiyāz es'ad 1297

48

Sāye-i iḥsān-vāye-i ḥazret-i pādişāhide şeref-mend olduğum Anadolu şadāreti
pāyesi işbu tārīh-i sāliñ cā'ize-i seniyyesidir

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Getirmiş mi felek eyā toğaldan şems-i tībāniñ
Nazīrin Ḥazret-i 'Abdülḥamīd'iñ taḥt-ı imkāne
- 2 O şāhenşāhı Rabbim bir yaratmış her fazīletde
Görölmüş mü melek-sīret bu rütbe zāt-ı şāhāne
- 3 Lisān-ı ḥāl ile sāl-i cedīd etsin anı tes'īd
Ki zīrā zātıdır 'ayn-ı sa'ādet burc-ı ezmāne
- 4 Kitāb-ı müsteṭāb-ı vaşf-ı 'ālī-i hümāyunu
Büyüklükde sığışmaz maḥzen-i elvāḥ-ı eyḳāne

- 5 H̄aṭā etmem eger 'Örfî'ye Şer'i etmesem nisbet
Benim memdūḥumu görseydi söylerdi belîgâne
- 6 O memdūḥ-ı mu'azẓam kim ḥuzūrunda Aristolar
Olur güyā-yı sellemnā zemīn-būsāne mūrāne
- 7 Lisān-ı h̄āme-i vaşf-ı hümāyūn-ı şehensāhī
İki şıkk olarak 'aczinde olmuş lāl edībāne
- 8 Du'ā-yı devlet-i şāhāneyi leyl ü nehārında
İcābet-gāh-ı H̄aqq'a şunmada Lütfī faḫīrāne
- 9 Cevāhirden degil h̄ālī bu tārīḥ-ı sa'd-i fālī
H̄udā sa'd eyleye sālī becā 'Abdülḥamīd H̄ān'a 1297

49

ANADOLU PĀYESİ TEVCĪH BUYURULDUĞDA TAKDİM

EYLEDİĞİM TEŞEKKÜR-NĀME-İ MANZŪMDUR

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Müderrislik rü'usu biñ iki yüz elli ikide
Baña Sultān Maḥmūdū'l-fa'āl etmiş idi iḥsān

- 2 Ede tahtında da'im Hâzret-i 'Abdülhamîd Hân'ı
Serîr-ârâ-yı 'adn oldukça ol hâkân-ı Mennân
- 3 Hafîd-i ma'delet âyîni ol sultân-ı mağfûruñ
Yeñiden kıldı bu 'abd-i 'atîk-i kemteri şādān
- 4 Ne şādānlık ki kâbil mi teşekkür böyle ihsāna
Anadol pāyesi verdi o şāhenşāh-ı 'ālî-şān
- 5 O sultân-ı hamîdü'l-halka kul olmak gibi yokdur
Cihānda bā'is-i terfî'i şān u sebkat-ı aqrān
- 6 O rütbe baħr-ı elţāf-ı şehenşāhiye daldım ki
Teşekkürden alıp 'aciz sūrūrum eyledi ħayrān
- 7 Cihān durdua yā Rabb ol şehenşāh-ı kerem-baħşıñ
Ola ħurşîd-i şān u şevket-i şāhānesi tābān
- 8 alem yazdıa yazıldıa levĥ-i udret ü tekvīn
Hudā şavn-ı ilāhîsinde maĥfūz eyleye her ān

- 9 Anıñ zıllında devlet cebr-i mäfāt eyleyip yā Rab
Merāmı üzre olsun çarḥ-ı mīnā-fām-ı gerdān¹
- 10 Mülük-ı ‘āleme bāb-ı hümāyūnu melāz olsun
Yürüsün emr-i her yerde cihāna eylesin fermān
- 11 Tevāfuḡ eylesin tedbīri de aḡkām-ı taḡdire
Telāḡuḡ eylesin nezdinde tevfiḡāt-ı bī-pāyān
- 12 Ḳader der-pey olup her emr ü fermān-ı hümāyūnu
O sulṡāna zafer rehber ola mādāmetü’l-ekvān

50

MEZKÜR PÄYE İÇÜN TÄRİḤ

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Taḡt-ı ‘ālī-i ḡilāfet tācınıñ pīrāyesi
Ḥazret-i ‘Abdülḡamīd Ḥān’dır Ḥudā’nın sāyesi

¹ Mısrada vezin problemi bulunmaktadır.

2 Kıadrini haqqıyla taqdır eylemek m¼mkin degil

H¼me-i vaşfin ´acizden başka yok serm¼yesi

3 P¼ye-i Anadolu verdi bu ´abd-i kemtere

Bağ yem-i ihs¼nınıñ var mı o ř¼hıñ g¼yesi

4 Bir bulunmaz tarz ile t¼r¼himi yazdı kalem

L¼tfiy¼ luťf-ı řehenřehdir Anadol p¼yesi 1297

51

T¼R¼H-İ VEK¼LET-İ ř¼NIYE-İ H¼ZRET-İ SA´İD PAşA

Mef¼´il¼n Mef¼´il¼n Mef¼´il¼n Mef¼´il¼n

İkinci def´ada aldıkda m¼hr¼ s¼yledim t¼r¼h

Yine kıldı vek¼let c¼hını a´l¼ sa´İd paşa (Fi 7 řevv¼l 1297)

52

T¼R¼H-İ SER-KİT¼BET-İ CELİLE

Mef¼´il¼n Mef¼´il¼n Mef¼´il¼n Mef¼´il¼n

Yazılısın zer k¼lemle L¼tfİ bu t¼r¼h-i cevher-d¼r

Yine m¼r-i rız¼-c¼y oldu ser-k¼tib bi-ř¼mdill¼h 1297

Doksan sekiz sene-i cedīdesi tebrīgiçün taq̄dīmiyle maz̄har-ı naq̄dine-i ihs̄an-ı
hümāyūn olduğum tārīhlerdir ki her bir mışra'ı birer tārīhdir

Müstef'ılün Müstef'ılün Müstef'ılün Müstef'ılün

- 1 Geldikçe eyyām-ı cedīd 'Abdülhamīd Hān'ı Hudā 1298
Cāh-ı hilāfetde mekīn kılsın budur hayr-ı du'ā 1298
- 2 Sāl-i nevi 'Abdülhamīd Hān'a ola 'ayn-ı sa'īd 1298
Geldikçe feyz-i māh-ı nev döndükçe bu şems-i semā 1298
- 3 Sāl-i cedīd-i şevketi etsin cihānı pür-nevāl 1298
'Ahd-i sa'īd devleti olsun nümüv dār-ı şafā 1298
- 4 Her mışra'ım tārīh için incü gibi kıldım 'ayān 1298
Fazl-ı kalem olmuş becā sāl-i cedīde müdde'ā 1298
- 5 Lütfī becā tārīhleri kayd eyleye ehl-i cihān 1298
Kıldım vufūr-ı şevk ile vaq'a-nüvīsāne edā 1298

6 Melfūz u ma'nādan çıkar haqqā bu vechile 'aded 1298

Biñ iki yüz doksan sekiz tārīh-i sāl-i pür-şafā 1298

54

MĀ-BEYN-İ HÜMĀYŪN İFTĀRIYLA HĪN-İ TEŞERRŪFDE

TAQDĪM KILINAN MANZŪME

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Hāzret-i 'Abdülhamīd Hān'ın 'umūm-ı bende-gān

Āfitāb-ı hān-ı ihsānından olmuş müstefīd

2 Ol veliyy-i ni'metiñ geldikçe eyyām-ı şıyām

Tā kıyāmü's-sā'a 'ömr ü şevketi olsun mezīd

3 Farṭ-ı şādīler meserretler şafālar her sene

Sāye-i şāhānesinde ān-be-ān olsun bedīd

4 Müsteşārı 'aql-ı küldür yāveri tevfiḳ-i Hāḳ

Yeryüzünde zıll-ı Bārī'dir o sultān-ı vaḥīd

5 Tā ki oldukça felekler de melekler sübħa-h̄ān

Her günü bir ʿīd olsun her şebi ƙadr-i saʿīd

55

98 SENESİ VİLĀDET-İ HÜMĀYŪN RİKĀBINDA SÖYLEDİĞİM KİTʿA

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Böyle tebrikler huzūruñda olunsun her sene

Mihr ü meh doğduƙça ey şāhenşeh-i devr ü zamān

2 Bir günüñ biñ eylesin şihhat ile Bārī Hudā

Mülk ü millet sāye-i luṭfuñda olsun kāmurān

56

TĀRĪḤ-İ LEYLE-İ MÜBĀREKE-İ MİʿRĀC-I ŞERĪF

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Hāzret-i Sulṭān Ḥamīdʼi dāʿimā tevfiƙine

Şāhibüʼl-miʿrācı ḥaƙƙıçün ede Ḥaƙ mā-şadaƙ

2 Her bir eyyām u leyāli ʿīd u ƙadre beñzesin

Saʿd u şihhatle geçe her dem zamānı yek-nesaƙ

- 3 Şayt-ı 'adl ü şevketi çıksın semâ-ı râbi'a
Süllem-i iqbâli olsun matla'-ı feyz-i şafak
- 4 Her sene doğduçça mâh-ı leyl-i mi'râc-ı güzîn
Luţfuna ihsânına 'âlemler olsunlar ahağ
- 5 Nür-pâş olsun nücüm-ı 'adli mülk ü millete
Emr ü fermânından alsınlar Felâţunlar sebak
- 6 Sâyesinde kalmasın âşâr-ı zulm ü i'tisâf
Dâ'imâ tevfiğin ihsân eylesin Rabbü'l-felağ
- 7 Gelmedi hıçbir vağıtde işte târîh-i cihân
Böyle sultân-ı ahağğ u böyle bir şâh-ı adağ
- 8 Kat kat vâcibdir İfâ-yı du'â-yı devleti
Cümleñiñ 'inde olmuşdur bu ma'nâ müttefiğ
- 9 Lütfiyâ çıkdı dü-şakğ-ı hâmeden târîh-i tām
Sa'd ede Hân-ı Hamîd'e leyle-i mi'râcı Hağ 1298

TĀRĪḤ-İ 'ADĀLET-İ SENİYYE

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hāzret-i 'Abdülhamīd Hān'ın bu eşnāda yine
Mihr-i 'adlinden meh-i āfāk oldu müstefīd
- 2 Koymadı Sultān 'Azīz'in kânını yerde o şāh
Bağ tecellī-i 'azīz zü-intikām oldu bedīd
- 3 Öyle bir dīvān-ı 'ālī-i 'adālet açdı kim
Görmedi 'ahd-i sa'ādetden beri çarḥ-ı 'anīd
- 4 Maḥzar-ı 'ālemde ol dīvānda ḥā'inleri
Ḥadde-i kânūn-ı 'adle çekdi ol şāh-ı vaḥīd
- 5 Ḥamdülillāh oldu zāhir ḥükm-i şer'-i Aḥmedī
Sāye-i 'Abdülhamīd Hān'ı da ber-vefḳ-i ümīd
- 6 Ḥaşre dek tahtında şevketle Hudā-yı müste'ān
'Ömrünü iḳbālını etsin mezīd-ender-mezīd

7 Zıll-ı seyfiyle zālām-ı zulm ü ‘udvān maḥv olup

Şubḥ-ı āsāyiş açılsın ḳalmasın güft ü şinīd

8 Bil-bedāhe söyledi işbu iki tāriḥleri

Devletiñ vaḳ‘a-nüvīs-i ḥāşı Lütfī-i ‘abīd

9 Seyfini ‘arşa aşp maḥv eyledi cānileri 1298

Ḥaḳḳını Sultān ‘Azīz’iñ aldı Ḥān ‘Abdülḥamīd 1298

58

TĀRĪḤ-İ SĀL-İ ḲAMERĪ EZ-BERĀY-I DU‘A-YI ḤAḲḲ-I SULTĀNĪ 1299

Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün

1 Māh-ı sürür-efzā-yı sāl doğdu bugün mānend-i nūr 1299

Dünyāya neşr olsun bu yıl nīce nice yümn ü ḥubūr 1299

2 Geldi yine sāl-i zafer buldu zamān emn ü şafā 1299

Sāl-i şehensāh eylesin fevz ü şadāḳatle mürür 1299

3 Ol şāh-ı zī-ḳadre ede her bir zamānı ‘īd-i Ḥaḳ 1299

‘Ahd-i ḥümāyünunda ḥiç görmez cihān pāy-ı fütür 1299

- 4 [.....]
Biñ iki yüz dođsan dođuz sālī ola ān-ı sūrūr 1299
- 5 Hađ bu sene Sulṭān Ḥamīd'i ede pūr-fevz ü zafer 1299
Şāh-ı cihāniñ nev yılı kıla şafā ile mūrūr 1299
- 6 Ede Ḥudā-yı Lā-yezāl ol pādişāhı şādumān 1299
Bāķī ola eyyām-ı 'izzet ile tā yevm-i nüşūr 1299
- 7 Reşk-i bahār-ı feyz ede her rüzunu Hayy-ı kerīm 1299
Dođduķça sāl u māh-ı nev döndükçe eyyām u dühūr 1299
- 8 Fīrüz-fāl [اوقاتیدہ] ol şāh-ı 'ālī-meşrebiñ 1299
'Ömr-i hümāyūnu füzūn ola eyā Rabb-i ğafūr 1299
- 9 Her mısra'ımdan ķalmadı tāriḥler kıldı bürüz 1299
Mañtūķ u ma'nādan ise kıldı zihī maṭlab zuhūr 1299
- 10 Sulṭān Ḥamīd'iñ her yılı sāl-i şeref-efzā ola 1299
Biñ iki yüz dođsan dođuz sālī ola ān-ı sūrūr 1299

59

DİGER TEVĀRĪH-İ ZĪVER-İ BEYĀN-İ ŐIDĒ-I MAĒĀL 1299

FĀ'ilĀtün FĀ'ilĀtün FĀ'ilĀtün FĀ'ilün

LŭtfiyĀ ĥaĥkıyla yazdım dŭr gibi tĀrĪhini 1299

Ĥazret-i 'AbdŭlĥamĪd'e sĀl-i sa'd-efzĀ ola 1299

60

El-fĀ'iz bil-feyzŭ'l-'aliyyŭ'l-sultĀnĪ

Vaĥ'a-nŭvĪs Aĥmed LŭtfĪ 1299

61

TĀRĪH-İ BERĀY-İ PĀYE-İ RŪMĪLĪ

FĀ'ilĀtün FĀ'ilĀtün FĀ'ilĀtün FĀ'ilün

1 Feyz-baĥŝ-ı dĀ'iyĀn 'AbdŭlĥamĪd ĤĀn-ı kerĪm

Taĥt-ı 'ĀlĪsinde olsun ĥaŝre dek şevket-penĀĥ

2 Varmamıŝdır 'ĀtĪfetde ol veliyy-i ni'metiñ

Rŭtbe-i ka'b-ı kerem-pĪrĀsına bir pĀdiŝĀĥ

- 3 Bab-ı 'ulyā-yı hümāyūnunda ul olmak gibi
Aşdıķā-yı devletince yokdur aşlā başķā cāh
- 4 Her ne eylerse kerem-fermānīde 'ayn-ı ni'am
Luţf u iħsānından 'ālem muĝtenem bī-iştibāh
- 5 Eyledi bu bende-i dīrīneyi bu def'a da
Pāye-i 'ālī ile şād ol şeh-i encüm-sipāh
- 6 Haķ be haķ sūretü'r-rūm eylesin iclāl ile
Ol imāmü'l-müslimīni ehl-i ĩmāna penāh
- 7 'Arz-ı şükr ü maħmidetle söyledim tārīħimi
Rūmīli pāyesin iħsān etdi pādīşāh 1299

62

TĀRĪĤ-İ TESVĪYE-İ DÜYŪN-I 'OŞMĀNĪ

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Umūr-ı sa'bı teshīl eyleyen Sultān Ĥamīd-āsā
Cihāna gelmedi bir şāh-ı mülk-i ma'delet öyle

- 2 O ŧāhiñ her bir emr-i devleti ilhām-ı Bārī'dir
Hudā haqqı benim bunda hilāfım var ise söyle
- 3 Nice cedveller açmışdı bihār-ı deyn-i 'Oŧmānī
Aña sed çekdi ol ŧāhiñ nesīm-i himmeti ŧöyle
- 4 Düyünuñ bāri hiffet buldu müjde söyledim tārīh
Duyün-ı devleti ŧāh-ı zamāndır maḥv eden böyle 1299

63

TĀRĪH-İ ÇELEBİ EFENDİ DER-ĞONYA

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kuṭb-ı 'ālem Ḥazret-i 'Abdulḥamīd Hān'ın hemān
Hem-dem olsun bezmine feyz-i Hudā-yı Kibriyā
- 2 Hidmet-i ŧāhānesidir ol ŧehiñ nişfü's-sülük
Emrine fermānına münḳāddır ŧāh u gedā
- 3 Maḥz-ı ŧıdḳ u istiḳāmetdir o ŧāhensāh için
Pīr ü bernāya medār-ı iftiḥār u irtiḳā

- 4 Yāveri olsun o şāhiñ Hakk erenler himmeti
‘Azm-i ‘ālīsi daḥi manzūr-ı çeşm-i aşfiyā
- 5 On sekiz biñ ‘ālem-i imkānı yokdan var eden
Maṭbah-ı ‘ālīsin etsin şāh-beyt-i aḡniyā
- 6 İntisāb-ı devleti sermāye-i eşhāb-ı fakr
Āfitāb-ı şevketi dünyālara revnaḡ-fezā
- 7 Hāzret-i Mollā-yı Rūm’uñ post-nişīni Konya’da
Dergeh-i hestīden oldu ‘āzim-i semt-i beḡā
- 8 Dāder-i vālāsı Faḡreddīn Efendi cānına
Geldi emr-i pādişāhı ile bī-reyb ü riyā
- 9 Meşnevī-h’ān-ı cinān oldukça Şadreddīn Dede
Nīce biñ bir yıl doḡa ol şāha māh-ı i’tilā
- 10 Tā ki döndükçe feleklerde nücūm-ı zāhire
Feyzin efzūn ede Faḡreddīn Efendi’nin Hudā

11 ‘Abd-i memlūk-ı cenāb-ı Mevlevī vaḳ‘a-nüvīs

Etdi bu manzūmeyi taḳdīmle ‘arz-ı şenā

12 Ḳuṭb-ı neyden duydu sırr-ı dürr-i tāriḫi ḳalem

Fahr-ı dīne post-ı Mevlānā sezā el-ḫāḳ revā 1299

64

SER-ḲURENĀLIḲ TĀRĪḤİ

Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün

1 ‘Abdülḫamīd Ḥān’ı Ḥudā tevfiḳine etmiş rehīn

Eyler ihāle ehline ḫidmetleri bī-ān u ĩn

2 Her ḫaşlet-i memdūḫa da mümtāz olan ‘Oşmān Beg’i

Ḳıldı birinci rāddede mā-beynde şöhret-i güzīn

3 Olmuş mülūkuñ ḫidmeti erbābına nişfü’s-sülūk

Görmekdedir tekmīlini mīr-i müşār ‘ayne’l-yaḳīn

4 Ḥüsn-i sülūkunda devām etsin o mīr-i muḫterem

Ḥaḳ ḫādım ü maḫdūmunu ḳılsın ḫaṭālardan emīn

- 5 Cevher gibi tārīhini nazm eyledi vaq'a-nüvīs
‘Osmān Beg’i de kıldı Hāq şāh-ı güzīne ser-ķarīn 1299

65

TĀRĪH-İ VEZĀRET-İ SER-KĀTĪB-İ MĀ-BEYN-İ HŪMĀYŪN

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Luṭf-ı maḥşūş-ı şehensāh-ı cihān ‘Abdülhamīd
Eyledi başkātib-i şāhānesin müjde müşīr
- 2 Kādr-dānlıkda keremde ol veliyy-i ni’mete
Gelmemişdir ‘ālem-i imkānda aşlā nazīr
- 3 Çākerī-i başkātibi Mīr-Rızā-yı ‘ārifi
Beyne’l-aķrān eyledi mümtāz ol şāh-ı emīr
- 4 İstikāmetle rızā-cüyāne hıdmetler ile
Bende-gānın dā’imā mesrūr ede Rabb-i ķadīr
- 5 Lüṭfiyā tevcīhine olsun bu tārīhim nişān
Oldu ser-kātib rızā-yı nām-ver ‘ālī-vezīr 1299

MANZÜME-İ BERĀY-I TEBRĪK-İ YEVM-İ CÜLÜS

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

I

- 1 Her sene yevm-i cülusuñda seniñ ey şehriyār
- 2 'Arz-ı tebriklerle 'ālem eylesin kesb-i mesār
- 3 Nūr-ı mihr ü mäh-ı luḡfuñla dola leyl ü nehār
- 4 Pādişāhım eylesin taḥtuñda dā'im Kirdgār

II

- 1 Var mıdır bugün gibi bir 'īd ber-bālā-yı 'īd
- 2 Olmamışdır mā-sebaḡda böyle bir ni'met-i bedīd
- 3 Dem-be-dem sāyende devlet bulmada feyz-i cedīd
- 4 Pādişāhım eylesin taḥtuñda dā'im Kirdgār

III

- 1 Başḡa 'ālemdir cihāna āfitāb-ı şevketiñ
- 2 Mebde'-i emniyyet olmuşdur cülüs-ı devletiñ
- 3 Tāze cān verdi vücūd-ı dehre 'adl ü şefḡatiñ
- 4 Pādişāhım eylesin taḥtuñda dā'im Kirdgār

IV

- 1 H̄idmet-i ŧāhāneñi ez-cān u dil etmek edā
- 2 Farz-ı ‘ayn olmuş cemī’-i bende-gāna bī-riyā
- 3 Lūṭfiyā her yıl olunsun dā’imā böyle du‘ā
- 4 Pādiŧāhım eylesin taḥṭında dā’im Kirdgār

Biñ üç yüz senesi taḥḏīm eyledigim sāl-i tāriḥleriniñ ‘arīza-i neŧriyesidir ki beher fıkrası başka başka tāriḥlerdir. Nev-zemīn olmağla bu maḥalle derc olundu.

Allāh laṭīf ḥazretleri 1300 veliyy-i ni‘met-i ‘ālem ŧehenŧāh-ı fārūḑī ‘ālem 1300 ḥāḑān-ı zū’l-iḥsānū’l-kerem 1300 ‘ulüvvü’l-ḑadr ü ŧāh-ı mu‘azzam 1300 sultān-ı celīl-i ḥilāfet efendimizi 1300 kemāl-i ‘āfiyet ve meserretlerle dā’im eylesin. 1300 Ḥulūl-ı sa‘d-ı ŧümülī ile teŧerrüf ḑılınan 1300 sāl-i nevīn feyz-i ŧümülüñ 1300 zāt-ı kerem-simāt 1300 ḥazret-i sultān-ı enāma 1300 maḥz-ı sa‘ādet olmaḑ 1300 tazarru‘ du‘ā redīfiyle 1300 nazm u inŧād 1300 eyledigim tevārīḥ-i nev fāl-i faŧīḥāne 1300 ‘arz-ı cānib-i ‘ulyā-yı cenāb-ı ŧāh-ı ‘ālī olundu. 1300 Emr ü iḥsān ḥazret-i men lehü’l-emriñdir. 1300

Mazḥar-ı kerem-i ŧāhı Aḥmed Lūṭfī 1300

67

**‘ARİZA-İ MEZKÛREYE MELFÛFEN TAQDİM QILINAN TEVARİH-İ
MANZÛME**

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Hudā Sultān Ḥamīd’iñ sālını ān-ı şeref kılsın 1300
Füyüz-ı Hāk’la ol şāh-ı kerem-ārā mü’eyyedir 1300
- 2 Cihān tebrīk ede şāh-ı cihānıñ sālını böyle 1300
O öyle zıll-ı Yezdānī’dir ‘ālī şāh-ı emceddir 1300
- 3 Ne a’lā lafz u ma’nā ile kıldım Lütfiyā imlā 1300
Bu nev yıl hicretiñ biñ üç yüzüncü sālī es’addır 1300

68

TĀRİH-İ MĀH-I ŞİYĀM

Müstef‘ilün Müstef‘ilün

I

- 1 Sultān Ḥamīd’i Kibriyā
- 2 Kılmış enāma muqtedā
- 3 Farz olmuş etmek bī-riyā

4 Dā'im du'ā bī-iştibāh

II

1 Emn ü emāndır sāyesi

2 Nūr-ı hilāfet māyesi

3 Zāt-ı 'adālet vāyesi

4 'Alemlere olmuş penāh

III

1 Baħr-ı 'aṭāyāsı 'amīm

2 Ƙadr-i şerīfi pek 'azīm

3 Gelmiş degil Allāh 'alīm

4 Böyle şeh-i encüm-sipāh

IV

1 Etdikçe dehri pür-ṭanīn

2 Āvāze-i şer'-i mübīn

3 Taħt-ı hilāfetde mekīn

4 Olsun o 'ālī pādişāh

V

- 1 Etsin H̡udāvend-i mecīd
- 2 Eyyāmını ‘īd-i cedīd
- 3 Her leylini adr-ı sa‘īd
- 4 Ezmānını ‘ahd-i refāh

VI

- 1 H̡ān-ı na‘īminden mūdām
- 2 Doysun havāş ile ‘avām
- 3 Geldikçe eyyām-ı şıyām
- 4 Doğdukça h̡ūrşīd ile māh

VII

- 1 Bu bī-bedel tārīh ile
- 2 Tebrīk eder va‘a-nūvīs
- 3 Māh-ı şıyāmın sa‘d ede
- 4 ‘Abdülhamīd H̡ān-ı ilāh 1300

69

QIṬ'A-İ DER-RŪZ-I CŪLŪS-I HŪMĀYŪN

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Bugün yevm-i cülüs-ı Hâzret-i 'Abdülhamîd Hân'dır

Zemîn ü âsumân izhâr-ı şādīye şitâbândır

2 N'ola icrâ-yı şehri-âyîn için 'âlem hazırlansa

Anıñ zât-ı hümâyūnu cihâna 'ayn-ı ihsândır

70

TĀRĪḤ-İ TEVCĪH-İ VECĪH-İ ŞADĀRET -İ 'UZMĀ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Bu tevcîh-i vecîhe söyledim cevher gibi târîh

Cenâb-ı şadr-ı a'zamdır Sa'îd Paşa-yı 'âlî-cây 1300

71

TĀRĪḤ-İ TEBRĪK-İ LEYLE-İ BERĀT

Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilün

1 Kûbbe-i firûze-reng-i âsumân durdukça dur

Taht-ı 'Osmânîde ey şâhenşeh-i 'âlî-şifât

- 2 Dā'imā dönsün merāmıñ üzre bu çarḥ-i berīn
Tāzelendikde meh-i köhne berāt-ı kâ'ināt
- 3 Sāyelendirdi cihānı nūr-ı şems-i re'fetiñ
Ḥaḡ seniñ zātıñla cism-i devlete verdi ḥayāt
- 4 Nūrlansın mihr-i luḡ u şevketiñle her sene
Māh-ı ḡandīl-i minārāt-ı bilād-ı şeş-cihāt
- 5 Her zamān olsun zülāl-ı berr ü iḡsānıñ seniñ
Feyz-baḡşā-yı ḡulüb-ı mü'minīn ü mü'mināt
- 6 Muşḡaf içre ḡıfz olunduḡça berā'et sūresi
Dīn ü dünyā zıll-ı 'adliñle bula feyz ü necāt
- 7 Tām-ı tārīḡiyle tebrīk eyliyor Lüḡfī ḡuluñ
Pādişāhım sa'd ola saña leyālī-i berāt 1300

Biñ üç yüz bir senesi taqđım eyledigim sāl-i tārihleriniñ ‘arīzasıdır ki her fıkrā-i menşüresi birer tārihtir.

Ĥuzūr-ı pādişāhīlerine niyāz-nāme-i ‘abd-i dā‘īleridir. 1301

Cenāb-ı Bārī-i ebvāb-ı luṭf u ḥallāq-ı kā’ināt 1301 Ta‘ālā vücūda ‘an-bed’ü’l-a‘vāmü’l-ānāt 1301 şehensāh-ı mülk ü ma‘delet 1301 sultān ‘Abdülḥamīd ḳadr-ı ḳudrete 1301 her sāl-i ‘ömr ü iḳbāl-i iḥsān buyursun. Āmīn 1301 Şeref-ḥulūl olan işbu sāl-i fāl-i cedīdiñ 1301 tebrīki niyyet-i lāzimesi ile 1301 hep sözü tārih 1301 olarak yazdıgım bī-bedel du‘ā nāme-i şıdkü’l-me‘āl 1301 ḥuzūr-ı pür-nūr-ı cenāb-ı pādişāh bāhirü’l-luṭfü’l-atāyā 1301 kemāl-i ḳuşūru ile taqđım kılındı. 1301 Luṭf u iḥsān-ı bālā-i veliyy-i ni‘met efendimiziñdir. 1301

El-ḳā‘ir-i bi’l-feyzü’l-Rabbānī

Vaḳ‘a-nüvīs Lütfī 1301

72

TĀRĪḤ-İ YENİ YIL 1301

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Pey-ā-pey Ḥazret-i ‘Abdülḥamīd’in necm-i pür-sa‘dı 1301

İle a‘vām-ı şevket böyle ‘izz ü meymenet bulsun 1301

2 Ṭarāvet-yāb-ı gülzār-ı zamān oldukça bi’l-iḳbāl 1301

Güvāh-ı rüy-ı a‘dāsı ḥazān-ı ye’sle şolsun 1301

3 Teceddüd eyledikçe böyle devr ü hafte ü eyyām 1301

Derūn-ı mülk-i şāhāne nice şādī ile dolsun 1301

4 Hisāb-ı lafz u ma'nādan bu sāli Lütfiyā yazdık 1301

Biñ üç yüz bir yılı şāh-ı kerīme yümñ ü sa'd olsun 1301

73

TĀRĪḤ-İ SŪR-İ PŪR-NŪR-İ FEVZ-İ MAḶRŪN

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ḥāzret-i 'Abdülḥamīd'i her zamān Bārī ede 1301

Ehl-i sünnet bezmine şevketle bādī-i refāh 1301

2 Ḥāmī-i dīn-i mübīndir birdir ol zāt-ı güzīn 1301

Ḷıldı fevz ü feyz-i ḥaḶḶı bā-derūn-ı dil-penāh 1301

3 Bir güzel sūr etdi de tertīb o sulṯān-ı kerīm 1301

Ḷıldı dehri nev-be-nev ḥandān bu yüzden o şāh 1301

4 Sūr-ı fīrūz etdi rüşen-ter bu dehri yek-be-yek 1301

Ḥamd-i bāda oldu semt-i feyz ü sa'da bāz-rāh 1301

5 Eyleyip müzdād Rabbim ‘ömrünü ol Һazretiñ 1301

Zīb-i nūr-ı zıllı kılsın ‘ālemi mānend-i māh 1301

6 Sūra lāyık dūr gibi yaz Lütfī bu tārīhleri 1301

Bā-yümn şehzādegānı kıldı sünnet pādişāh 1301

74

TĀRĪH-İ HASTE-HĀNE-İ NĪSĀ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Һazret-i Sultān Һamīd’iñ sāyesinde bu maħal

‘Ācizāt-ı nisve-i marazāta şıhhat-Һānedir

2 Dā’iren-mādār Һikmetle yapılmış her yeri

Emr-i tanzīmi Felātün u Aristō-yānedir

3 Mazhar olmuş şeh-emīni bendesi bu Һidmete

Bende-gānıñ böyle sa’yı cālib-i şükrānedir

4 Vaşfını teşrih kābil mi bu Һaste-Һāneniñ

Tā’ir-i kudsi-i rūh-ı şıhgate şān-lānedir

- 5 Hāfız-ı şıhhatdir ol şāhiñ vücūd-ı devleti
İşte her k̄ānūn-ı emri böyle müşfikānedir
- 6 Sāyesinde merd ü zenden k̄almadı bir haste-dil
Cümleniñ aqvāl ü ef'āli du'ā-güyānedir
- 7 Lütfiyā cevherle yazdım iki k̄at tārīhini
Bu muhakkak haste-hāne himmet-i şāhānedir 1301 1301

75

TĀRĪH-İ MĀH-I ŞİYĀM

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey veliyy-i ni'met-i 'ālem-i şehensāh-ı ümem
Bir yaratmış her fazīletde seni zü'l-Kibriyā
- 2 Gelmedi gelmez seniñ zātıñ gibi bir pādişāh
Halk olunduğdan beri bu 'ālem-i arz u semā
- 3 Nūr-ı 'adliñle münevver oldu çeşm-i devletiñ
Sāye-i luţfuñda mesrūr olmada bāy u gedā

- 4 Āyet-i nūr-ı hılāfetdir vücūd-ı devletiñ
Muşhaf-ı vech-i şerīfiñ mazhar-ı fīh-i şifā
- 5 Rūḥ-ı ‘ālemsin ḥayāt-ı devlete sensin sebeb
Mālikü’l-mülk eylemiş bu devlete zātıñ ‘aṭā
- 6 ‘Ālemiñ hūrşīd ü māhı encüm ü seyyāresi
İrtifā’-i şāniña reşk eylesinler dā’imā
- 7 Māha beñzetmekde zātıñ var mı teşbīh-i belīğ
Şübhesiz kāmil yaratmışdır seni Bārī Hudā
- 8 Farzdır ḥayr-ı du‘ānı eylemek vird-i zebān
Çünkü sensin zıll-ı Haqq ey şāh-ı manşürü’l-livā
- 9 Haq seni sırr-ı hılāfetle be-nām etmiş iken
Kaṅgı vāşıfdir ki haqqıyla ede medḥ ü şenā
- 10 Līk evşāf-ı du‘āya şer’le me’mürdur
Sāye-i ‘adliñde āsüde olanlar dā’imā

11 İŖte bu ‘abd-i kadĩmiñde dem-ā-dem ħidmeti
Nazm-ı divān-ı du‘āya münħaŖır Ŗubħ u mesā

12 Tā ki doğduğça cihāna māh-ı eyyām-ı Ŗıyām
‘Āfiyetle taħt-ı iķbāliñde ol Ŗevket-nümā

13 ‘Ömrüñü müzdād ede ħāfız ta‘ālā her sene
Ĥazret-i Ķur‘ān olunduđça ħuzūruñda edā

14 Tāmdır bu mıŖra‘-ı tāriħ-i tebrĩkim benim
PādiŖāħım olsun her yevm-i Ŗıyāmıñ pür-Ŗafā 1301¹

76

TĀRİĤ-İ DEVLET-ĤĀNE-İ CENĀB-I ŖADR-I A‘ZAMI

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ŗadr-ı ‘ālĩ-ķadrine yapıdı bu ‘ālĩ ħāneyi
Bānĩ-i bünyān-ı devlet Ĥazret-i Sultān Ĥamĩd

¹ Mısrada vezin problemi bulunmaktadır.

2 Fātihü'l-ebvāb meftūh eyleyip ebvābını

Hāne-i sa'd u şafā etsin ilā yevmü'l-va'īd

3 Sāye-i 'Abdülhamīd Hān'ı da ehl-i beytini

Mazhar-ı iqbāl dā'im eylesin Rabb-i mecīd

4 Rub'-i meskūn içre yok tārīhine Lūtfī nazīr

Şadr-ı vālāya bu vālā hānesi ola sa'īd 1301

Tārīh-i sāl 1302

نصر من الله وفتح قريب¹1302

Beher mışra'ı tārīh olarak tanzīm ü taqđīm eyledigim ātīü'z-zikr beytleriñ taqđimine dā'ir 'arīza ki beher fıkrası birer tārīh-i sāldir.

Mübārek huzūr-ı ma'āli-mevfūr şāhānelerine 1302

Hāzret-i Rabb-i fa'ālün limā yürīd 1302 sultān-ı zī-şān-ı afāk 'Abdülhamīd 1302 Hān-ı kadr-ı menkabet 1302 efendimizi mäh-ı pür-nür-ı a'vām doğduqça 1302 serīr-i şevket-münīr-i pādişāhānelerinde mü'eyyed eylesin. Amīn. 1302 Şeref-ḥulūli ile teberrük ü tes'īd olunan 1302 işbu nev sāl-i feyz-nümāya dā'ir 1302 beher mışra'ı tārīh-i laṭīf olarak 1302 pīrāye-i silk-i nazm-ı şādī eyledigim 1302 tevārīh-i maḳbūleyi

¹ Naşrun min-Allāhi ve fethün qarīb: "Allah'tan yardım ve yakın bir fetih" Kur'ân-ı Kerīm, Saff Sûresi, 13. âyetten iktibastır.

ḥāvī varaḳa-i dā'iyānem 1302 piş-gāh-ı 'ālī-i şāhānelerine taḳdīm kılındı. 1302 Her
ḥalde iḥsān u merḥamet pādişāh-ı 'ālī nişān efendimiziñdir. 1302

Mazhar-ı kerem-i pādişāhı

Aḥmed Lütfī 1302

77

TĀRĪḤ-İ SĀL 1302

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Ḥudā 'Abdülḥamīd Ḥān'ı mü'eyyed eyleye dā'im 1302

Ẓiyā-ı sāl-i nev etdikçe bezm-i 'ālemi iḥyā 1302

2 [.....]

Zemīne şems ile her māh oldukça ziyā-pīrā 1302

3 Fūrūḡ-ı mihr-i luṭfu eyleye pür-nür ekvānı 1302

Ṭulū' etdikçe bedr-i tām-ı sāl-i mes'adet efzā 1302

4 Kılındı sāl-i ḥālīñ nev-ḥisābı lafz u ma'nādan 1302

Mübārekdir biñ üç yüz iki nev yılda şehenşāha 1302

TĀRĪḤ-İ NÜZÜL-İ KEŞTĪ

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Şehenşāh-ı mu'azzam Ḥazret-i 'Abdülhamīd Hān'a
Ḥudā'nıñ şurta-i tevfiḳ ü iḥsānı müheyyādır
- 2 O şāhıñ keştī-i iḥsānını ḳābil mi isti'āb
Yem-i eltāfınıñ bir ḳaṭresi biñ dürlü deryādır
- 3 Felekde fülk-i baḫr-ı himmeti reşk-i Şüreyyā'dır
Müzeyyen-sāz-ı fark-ı faḫr-ı eşnāf-ı berāyādır
- 4 Ḳuvā-yi berr ü baḫrı eylemekde dā'imā tezyīd
Cünūd-ı devleti pek muntazamdır encüm-āsādır
- 5 Cihānda görmemiş bir nāḫudā emşālini ḳaṭ'ā
Bu zirhli fülk-i şāhī pek cesīm ü pek mu'allādır
- 6 Ḥudā ol pādişāhı böyle āşāra ede mazḫar
Dem-ā-dem dest-gāh keştī-i 'ālem-i masivādır

7 Ola m nend-i  omr-i N h anıñ  omr-i h m y nu

Es s-ı m lk   millet s ye-i  adlinde ber-c dir

8  nince bahra inc ler gibi nazm eyledim t r h

 am diye yapıldı zıll-ı Ő hide ne a l dır 1302

79

T R H-İ N ŐAN-I SER- KUREN -İ H ZRET-İ P D ŐAH 

F 'il t n F 'il t n F 'il t n F 'il n

1 H zret-i Sult n H m d'ın bahr-ı lu f u re'feti

Ő hn-ı Ő dr-ı bende-g na olmada cevher-feŐ n

2 S yesinde var mıdır k m almadık bir bendesi

G rmemiŐdir b yle bir Ő h-ı kerem-ba Őı cih n

3  Őte ez-c mle  ar n-i devleti  OŐm n Beg'e

Bir niŐ n verdi ki oldu Őıdıkına anıñ niŐ n

4 H dmet-i Ő h nesinde eylemek bezl-i v c d

Bende-g n u d 'iy na farzdır b - n    n

5 Cevher-i ferd-i keremdir zāt-ı pāk-i devleti
Mihr-i luṭfu olsun evc-i ‘āleme dā’im ‘ayān

6 Tāli’inden müktesebdir cevher-i tārīhi de
Taḳdı ‘Oṣmān Begefendi şıdḳla gevher-niṣān 1302

80

TĀRĪH-İ AHZ-I KETEBE

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

1 Şāh-ı iklīm-i zafer Hāzret-i Sulṭān Maḥmūd
Noḳta-i merkez-i devlet şeh-i gerdün ‘atebe

2 Haṭṭ-ı cevher-i nuḳaṭı zīnet-i levḫ-i ‘ālem
Mıṣṭār-ı ‘adli ile muntazam oldu ketebe

3 Yazmada vaşf-ı hümāyūnunu Bercīs-i felek
Ḳıṭ’a-i şevket ü dībāce-i rüzān u şebe

4 Sāye-i himmet-i pür-merḫamet ü luṭfunda
Aldı şehzādesi ol şāh-ı güzīniñ ketebe

5 Taht-ı şevketde qarār eyleye tā haşre kadar

Ola vālid nice şehzāde-i ‘ālī-nesebe

6 Lütfi levh-i felege yazdı ‘Uṭārid tāriḥ

Ola şehzādeye mes‘ūd u mübārek ketebe 1200

81

TĀRĪḤ-İ CŪLŪS-I ḤAZRET-İ ‘ABDŪLMECĪD ḤĀN

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Oldu ḥān ‘AbdūlmecĪd ekvāna şah 1200

82

TĀRĪḤ-İ VİLĀDET-İ SENİYYE

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Kurre-i ‘ayn-ı cihān ‘AbdūlmecĪd Ḥān’ın Ḥudā

Gün-be-gün iḳbāl ü ‘ömr ü şevketin etsin mezĪd

2 Sāye-i şāhānesinde ol şehenşāhın hemān

Luṭf u iḥsānından olmaḳda cihān müstefĪd

- 3 İnbisât-ı zevk ü şādī ü sürūr u şevkden
Gıcceler kıadre müşābih rūzlar mānend-i ‘īd
- 4 Ya ‘ni ol şāh-ı güzīniñ şulb-i pākından yine
Bir dürr-i şeh-vār-veş şehzādesi oldu bedīd
- 5 Öyle bir şehzādedir kim maıdem-i ferıundesı
Eyledi başdan başa dünyāyı pür-şevk-i cedīd
- 6 Mihr ü meh doğdukıça rūz u şeb o şāh-ı ‘ālemiñ
Sāye-i şāhānesin etsin Hudā dā’im medīd
- 7 Āfitāb-ı maıla’-ı tārīhi doğdu Lütfi’ye
Nürdur kıldı tulū’ şāhzādemiz ‘Abdulhamīd 1258

83

TĀRĪĤ-İ TĀM-I DİGER

Müstef’ilün Müstef’ilün

- 1 Taıhın olunsa pek sezā
Tārīh yazdım Lütfiyā

- 2 Āfākı kıldı pür-şafā
Şāhzādemiz ‘Abdülhamīd 1258

84

TĀRĪḤ-İ BİNĀ-İ BĀB-I ‘ĀLĪ

Müstef‘ilün Müstef‘ilün

Kitāb-ı şādān eyledi

Bu bābda şāh-ı güzīn 1259

85

TĀRĪḤ-İ SEYĀḤAT Ü ‘AVDET-İ HÜMĀYÜN

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Hāzret-i ‘Abdūmecīd Hān-ı ‘adālet-pīşeyi
Hāşre dek tahtında dā’im eyleye Rabb-i mecīd
- 2 Ba’z-ı büldān-ı hümāyūnu temāşası için
Eyleyip seyr ü sefer şevketle o şāh-ı ferīd
- 3 Rūḥ-ı ‘ālemdir o şāhenşāh kim cism-i bilād
Feyz-i teşrīfiyle buldu zindegānī-i cedīd

- 4 Rūz-ı İstānbul olmuşdu bize mānend-i şeb
Mihr-i vechinden bi-ḥamdillāh olduḡ müstefīd
- 5 Ḥaḡ Ta'ālā zāt-ı 'ālī-i hümāyūnuñ hemān
Taht-ı şevketde mü'eyyed ede ber-vefḡ-i ümīd
- 6 Müjde-i teşrīfine cevher-nişār-ı nazm olup
İki tārīḡ eyledi tanzīm Lütfī-i 'abīd
- 7 Burc-ı mülkün etdi Ḥān 'Abdūlmecīd el-ḡaḡḡ seyr 1260
'Avdet-i şāhāneyi Mevlā sa'īd etsin sa'īd 1260

86

TĀRĪḤ-İ BERĀY-İ MECĀLĪS-İ İ'MĀRĪYYE

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ḥāzret-i 'Abdūlmecīd Ḥān'a 'aḡā
Eylemiş tevfiḡini Rabb-i İlāh
- 2 Sāye-i şāhānesinde cümle ḡaḡḡ
Eylemekde kesb-i envā'-i refāh

- 3 İŖte tārīh-i selāṭīn-i selef
GelmemiŖdir bōyle ‘ādil pādiŖāh
- 4 Niyyet-i Ŗāhānesi āŖārıdır
‘Āleme geldi kemāl-i intibāh
- 5 Milket-i mevrūŖesin i‘mārına
Ŗarf-ı naḡd-i himmet etmekde o Ŗāh
- 6 Zāt-ı ‘ālī-i ŖehenŖāhānesin
Ŗübhesiz te’yīd etmiŖdir ilāh
- 7 Maḡz-ı terfīh ü ‘imār-ı mülk iün
On ‘aded meclisleri bī-iŖtibāh
- 8 Ba‘z-ı büldān-ı Anadolu ile
Rūmili’ye eyledi isrā bu gāh
- 9 Sāye-i Ŗāhānede bunlar ile
Semt-i maṭlūba göründü Ŗāh-rāh

- 10 Nev-be-nev āṣār-ı ‘adl ü re’fete
Mazhar olsun ol şeh-i ‘ālem-penāh
- 11 Hāk-i pāy-ı ‘ālī-i ṣāhānesi
Ola ṣāhān-ı zamāna būse-gāh
- 12 Şīt-i şevketle bütün dünyāyı hep
Ede teshīr ol şeh-i encüm-sipāh
- 13 Dā’imā dil-h’āhı üzre devr ede
Encüm ü seyyāre ü mihr ile māh
- 14 Bihterīndir Lūṭfi bu tāriḥ-i tām
Etdi pek ma’mūr mülkün pādişāh 1261

87

UNKAPANI KÖPRÜSÜ TĀRİḤİ

Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün

Çuruldu rüy-ı bahre cısr-i dil-cū bendeñiz geçdim 1252

88

TĀRĪḤ-İ TEKYE

Mefā'îlün Mefā'îlün Fe'ûlün

1 Zihî ālā-i 'irfānıñ maḥalli

Bu vālā Naqşibendî tekyesidir

2 Dü mışra' açılır tārīḥe Lütfî

Bu zībā Naqşibendi tekyesidir 1251

89

TĀRĪḤ-İ SĀL

Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün

Biñ iki yüz elli ikidir 'ahd-i hicretten bu sāl 1252

90

TĀRĪḤ-İ RŪ'ŪS

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

Müderriş etdi dā'î bendesi Lütfî'yi Maḥmūd Hān 1252

91

TĀRĪḤ-İ CŪLŪS-I SULTĀN ‘ABDŪLAZĪZ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Lütfiyā tārīḥ-i tāmın eyledim ḥalka beyān

Ḥamd-bād ‘Abdūlazīz Ḥān ‘izz ile kıldı cülüs 1277

92

TĀRĪḤ-İ NŪZŪL-İ SEFĪNE-İ BE-NĀM-I LŪBNĀN

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Şurṭa-i tevfiḳ-i ḥaḳla fŭlk-i mŭlk ü devlete
Himmet-i zıll-ı Ḥudā-yı ekrem olmuş nāḥudā
- 2 Sāye-i şāhānede esbāb-ı miknet artmada
İşte kūh-āsā yine bir fŭlk olundu nev binā
- 3 Gemlik’de ol gemi inşā olunmuşdu hemān
Emr-i şāhī mŭcibince baḥra oldu cilve-sā
- 4 Emrine münḳād edip bād-ı vezān-ı ‘ālemi
‘Ömr-i Nūḥ iḥsān etsin ol şehensāha Ḥudā

- 5 Fülke-i hâmemle buldum cevher târîhîni
Dağ gibi Lübnân indi baħr u yer buldu şafâ 1280

93

TÂRÎH-İ CÂMÎ'İ VÂLİDE SULTÂN

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Câmi'-i envâ'-ı hayrât u imâmü'l-müslimîn
Hâzret-i 'Abdülazîz Hân-ı müberrât-ihtivâ
- 2 Mehd-i 'ulyâsı o şâhenşâh-ı 'âlî himmetiñ
Eyledi bünyâd nev-be-nev ma'bedi haqqâ becâ
- 3 Çeşme-i dil-cû ile yapmışdı aqdemce sebîl
Şimdi bir de câmi'-i bâlâ binâ etdi sezâ
- 4 Her cihetden oldu zâtı cümle hayrı câmi'e
İşte çeşme işte câmi' ehl-i îmâna şalâ
- 5 Aqsarây olmuşdu evvel şanki bir köhne serâ
Döndü el-hağ beyt-i ma'mûra denirse pek revâ

- 6 Vālide Sulṭān bünyād eyledi bu cāmi'î
Ehl-i ĩmān eylemez mi beş vakıtde çok du'ā
- 7 Mazhar etsin dā'imā böyle meberrāta hemān
Sāye-i şāhānede ol zāt-ı 'ulyāyı Hūdā
- 8 Secde-gāh-ı mü'minīn oldukça bu 'ālī maḳām
Hāḳ sarāy-ı 'āfiyetde versin ol zāta beḳā
- 9 Lütfiyā bu mışra'-ı tārīhi de oldu metīn
Aḳsarāy'a kıldı mehd-i salṭanat cāmi' binā 1286

94

TĀRĪH-İ HASTE-HĀNE DER-ÜSKÜDĀR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Āfiyetde dā'im olsun Hāzret-i Zeyneb Hānım
Defter-i ḥayrātına ḳatdı bu ḥaste-ḥāneyi
- 2 Pister-i raḥmetde zevc-i kāmili bulsun şafā
Zevcesiyle şaḡ iken ḳatdı bu ḥaste-ḥāneyi

- 3 Çıkdı bī-gāye şükür oldu bu mışra' Lütfi tām
Şağ ola Zeyneb Hanım yaptı bu haste-hneyi 1299

2847

1548 bī-gāye şükür tarḥ ile

-_____

1299

95

TĀRĪḤ-İ VEZĀRET

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Mavroyāni Beg ki Eflātūnlar
Māh-ı fikrinden olurlar müstenīr
- 2 Kadrini taqdīr edip şāh-ı cihān
Zātını kıldı vezāretle şehīr
- 3 Şeş cihetden söyledim tārīḥini
Ser-ṭabībin pādişāh kıldı vezīr 1300

TĀRĪH-İ VEZĀRET-İ MÜNİR PAŞA*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Hāzret-i 'Abdülhamīd'ın aşdīkā-yı devleti
Neyyir-i luḫfundan olmaḫda dem-ā-dem müstenīr
- 2 Tercümān u nazīr-i eṭvār-ı teṣrīfātını
Eyledi beyn-i ricālū'd-devle bir 'ālī vezīr
- 3 Defter-i mersūm-ı teṣrīfātı tenvīr eyledi
İṣbu nūr-ı mihr-i tevcīh-i vecīh-i bī-nazīr
- 4 Bir bulunmaz dūr gibi tārīhini nazm eyledim
Tercümān-ı ter-zebān Mīr-i Münīr oldu müşīr 1301

İBTİDĀ-İ BA'Z-İ ĞAZELİYYĀT ḤARFÜ'L-ELİF

1

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Gözümde tütmede dā'im ḫayāl-i Mevlānā
Dilimde doḫmada bedr-i cemāl-i Mevlānā

2 Tenimde cān gibi dīdemde nūr-ı tev'emdir

İki gözümde e'azz vech-i āl-i Mevlānā

3 Firākı āteşi yakmaz mı şabr u ārāmı

Meger ki söndüre ebr-i vişāl-i Mevlānā

4 Qalır mı kevn ü mekānıñ vücūd u āşarı

Tecellī eylese nūr-ı celāl-i Mevlānā

5 Tarīq-i vaḥdeti birlik yolundan açmışdır

Cihāna gelmedi gelmez mişāl-i Mevlānā

6 Göñülde Lütfi maḥabbet olaldan āteş-yāb

Gözümde tütmede dā'im ḥayāl-i Mevlānā

2

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Maḥremim rāz-ı derūnum āhdır sensiz baña

Dā'imā vird-i zebānım vāhdır sensiz baña

- 2 Cüst-cū-yı kışsa-i vaşfıñ ile şeb-tā seher
Zıkr ü fikrim baḥşin istiknāhdır sensiz baña
- 3 Tūl-i müddetdir seni ben özlerim hem gözlerim
Vaḳt-i ḥasret şanma kim kūtāhdır sensiz baña
- 4 Ben esīr-i pister-i derd-i firāḳıñ olmuşum
Bu gidişle semt-i 'uḳbā rāhdır sensiz baña
- 5 Lüḫfiyā ez-cān u dil vird-i zebānım böyledir
Maḥremim rāz-ı derūnum āhdır sensiz baña

3

در عهد جوانی گفته بودیم

بادهء میکده بی نقل تو خونست مرا
قدح عیش ز عشق تو نکونست مرا

این خراباتیء من از اثر پیرمیست
ساقیا طعنه مزین جور فزونست مرا

منم ان مست مدام می مینای ازل
می کشان خم افاق زبونست مرا

دل من از سر سودای رخت مجنونست
حلقه زلف تو زنجیر جنونست مرا

کوهر خا کره حضرت ملا لطفی
توتیا بخش ضیا پاش عیونست مرا

4

ḤARFŪ'L-BĀ

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Re's-i māl-ı fuḡarā kāle-i ḥulyādır hep

Gözü öñündeki sermāyesi rü'yādır hep

2 Ḥumda şahbāsını pinhān eder pīr-i muḡān

Sırra vāḳıf olanıñ 'ādeti ihfādır hep

3 Eder efzūn-ter ārāyiş-i ḥüsni ebrū

Emri tezyīn eden üstündeki tuḡrādır hep

4 Gıceyi gndze katmakdan aşl-ı maşşdu

Felegiñ tayy-ı sicil etmesin İmdır hep

5 Ltfiy 'abde gre elzem olan her yerde

Emrini miriniñ eylemek icrdır hep

5

VE LEHU

Mef'ln Mef'ln Mef'ln Mef'ln

1 Yoluñda dklen eşk-i teri şanma hederdir hep

arvet-yb eden tarı-ı glistnı maşardır hep

2 Ggs germek sihm-ı gmzeye pek pehlevnlıķdır

Nice merdn o demde reh-rev-i eyn'l-meferdir hep

3 Kitb-ı ĥsnññ taşrfını ders eyleyen añlar

Ĥaylt-ı ĥattı dillerde zarf-ı mstaķardır hep¹

¹ Mısrada vezin problemi bulunmaktadır.

- 4 Revācın bulmadı gitdi umāş-ı bender-i irfān
Palās-ı cehl ü nā-dānī felekde mu‘teberdir hep
- 5 Hūmārın ekmege degmez bu iřret-gāh-ı dūnyānıñ
Şafā-yı bādesi āb u hevāsı derd-i serdir hep
- 6 Dil olmazlar bilenler Lūţfiyā esrār-ı pinhānı
Diyenler her sözü ilm-i ledünden bī-ħaberdir hep
- 7 Tutan gülmīh-i bāb-ı feyz-i hūnkārı aviyyetle
Yanan tennūre-i aş ire cāndan puhtelerdir hep

6

ARFŪ‘T-TĀ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ehl-i irfān ħālidir řamt u sūkŭt
Yāve-gŭluk eylemez řāħib-i unŭt
- 2 Ol adar vŭs‘atlıdır kim şehr-i dil
Vardır anda nīce ebvāb u bŭyŭt

3 Durmaz aṣlā devr eder gerdūn-ı dūn
K̇onmamıṣdır çarhına seniñ seng-i şübūt

4 Bir mu'ammādır bu dehr-i bü'l-'aceb
Lāldir keşfinde erbāb-ı nu'ūt

5 Mevlevīniñ şoḥbet-i ḳalbe gider
Ol tarīḳiñ de'bidir Lütfī sükūt

7

ḤARFŪ'L-CİM

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 K̇āle almam zerrece nāḳdīne-i hulyāyı hīç
Şaymam aṣlā pul ḳadar dūnyā ü māfīhāyı hīç

2 Nüşa-i kevn ü mekāna eyleyen ḥaşr-ı nazar
Etmez istiḥrāc-ı vaḥdetden diger ma'nā-yı hīç

3 İttiḥād-ı ma'nevī var 'āşık u ma'şūḳda
Ehl-i dil fark edemez Mecnūn ile Leylā' yı hīç

- 4 'Älem-i 'irfānda bāy u gedā birlikdedir
Ol yeriñ ħāli qabūl eyler mi istiṣnāyı hīç
- 5 Sırr-ı 'aşkı nāydan gūş eyleyen erbāb-ı ħāl
Diñlemez diger şadā-yı āh u vā-veylāyı hīç
- 6 Zümre-i erbāb-ı 'irfān içre var mı görmeyen
Çeşm-i ħaḳ-bīn ile nūr-ı şems-i Mevlānā'yı hīç

8

ḤARFÜ'D-DĀL

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Siyāh-ı zūlf ü ħāl ü 'arız-ı ħübāndan feryād
Şeb-i deycūr-ı ye's-i vuşlat-ı cānāndan feryād
- 2 Gelir mi vākıf-ı esrār olan erbāb-ı 'irfāna
Hücüm-ı leşker-i ye's ü keder bühtāndan feryād
- 3 Vefāsız yārdan nā-dān olan insāndan feryād
Sirişk-i çeşm-i ħasretten dil-i sūzāndan feryād

- 4 Berāt-ı köhne-i dehrîñ budur mañtûk u mefhûmu
Olunmaz her cihetle bir müsellim bir muzaffer yād
- 5 Hûmār u hārdan hālî degil bu gülşeniñ hālî
Gül ü mül çeşm-i nergis bülbül-i nālāndan feryād
- 6 Tevekkül bābını melce' eden āsūde-dil etmez
Hasedden çeşm-i bedden tengi-i ezmāndan feryād
- 7 Bulanlar tuhfe-i tevḥīdi vicdānında 'aşk olsun
Görünmez çeşmine digeri ki etsin andan feryād
- 8 Gelir mi hātır-ı deryā-dilāna kaçtrece Lūtfī
Yem-i tül-i emelden gayret-i akrāndan feryād

97

TAZMİN-İ MUṬARRAF-I BE-ĠAZEL-İ ḤAĶĶI BEG

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

I

- 1 ḤaĶĶı Edem var mı benimle rüz u şeb cānāndan feryād

- 2 Lütfî Felekde baht-ı bedden firakat u hicrândan feryād
3 Lütfî Kime 'arz eylesem bilmem 'aceb bu hâl-i nâlânı
4 Hakkı Enîn ü nâle benden etmede ben cândan feryād

II

- 1 Hakkı Firâk-ı yâr ile arz u semâyı farkdan kaldım
2 Lütfî Sevâd-ı şeb hicâb-ı ebr-i pür-bârândan feryād
3 Lütfî Baña ma'nâ-yı imkânı unutturdu ye's-i hâli
4 Hakkı Ümîd-bağış olmayan bu 'âlem-i imkândan feryād

III

- 1 Hakkı Temâşil-i havâdiş dildeki mir'âta 'aks etdi
2 Lütfî Şudûr-ı şüret-i kesr-i dil-i nâlândan feryād
3 Lütfî Seniñ dâmânıña yüz sürmege yol vermemeklikle
4 Hakkı Giribân-ı vücûdum çāk eden devrândan feryād

IV

- 1 Hakkı Beni tağrîb için tağbîr edip aḥkâm-ı kânûnu
2 Lütfî Terahḥum etmeyen başdan atan â'yândan feryād
3 Lütfî Şübûtı der-'aḳabdır nefyiñ amma şekl-i zâhirde

4 Hakkı Cezā-yı nefyi tertīb eyleyen ihvāndan feryād

V

1 Hakkı Eger būy-ı haḳīkat vermiş olsa gülşen-i fānī

2 Lütfī Edilmezdi mecāz-ı ‘aşk-ı gül-rūyāndan feryād

3 Lütfī Uyansaydı eger pervāneniñ ‘aşkı tārīkinde

4 Hakkı Hezār etmezdi haḳkıyla gül-i ḥandāndan feryād

VI

1 Hakkı Kerem-kārān içinde ḳalmamış ehl-i direm Hakkı

2 Lütfī Anıñcün ba’d-ez-īn beyhūdedir ezmāndan feryād

3 Lütfī ‘Abeşle iştiğāl olduğunu bilmez midir Lütfī

4 Hakkı Ümīd-vārān eder şimdi direm-dārāndan feryād

VII

1 Hakkı Fedā olsun vücūdum Ḥazret-i ‘Abdülḥamīd Ḥān’a

2 Lütfī Eder mi sāyesinde kimse bir nādāndan feryād

3 Lütfī Ne sendendir ne bendendir bütün ḥükm-i ḳaderdendir

4 Hakkı Berāy-ı ‘arz-ı mā-fi’l-bāldır yārāndan feryād

HARFÜ'R-RÂ

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hâlika nisbetle her mahlûku hoş görmek kadar
Yokdur erbâb-ı haqîkatçe mişâl-i mu'teber
- 2 اتلک الايام تداول سırrını keşf eyleyen
'Usra bakmaz cânib-i yüsre eder haşr-ı nazar
- 3 Hep şü'ünât-ı ezeldir hâdişât-ı kâ'inât
Lâ-yezâliñ mazharıdır keyf ü kem ü hayr u şer
- 4 Gerçi esbâba tevessül eylemek lâzımsa da
Ehl-i 'irfâna göre esbâb için yokdur eşer
- 5 Eylesin 'Abdülhamîd Hân'ı mü'eyyed dâ'imâ
Haq be-haq nür-ı vech-i hazret-i hayrû'l-beşer

¹ Tilke'l-eyyâmü nüdâvilü : "İşte günler devrediyor." Kur'ân-ı Kerîm, Âl-i imrân sûresi, 140. âyetten iktibastır.

10

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Rūyuña bakmaq gibi lezzet mi var
Ni'met-i vaşlñ gibi devlet mi var
- 2 Çäre olsa 'āşık-ı üftādeye
Pāyñña düşmek gibi rif'at mı var
- 3 İltifātñ naqdini etme dirīg
Genc-i luţfuñda seniñ kılllet mi var
- 4 Bir pula almaz hicābı n'eylesin
Şāhid-i bāzārda 'iffet mi var
- 5 Lütfi şaşkınlıqdır ummaq merḥamet
Dilberiñ kalbinde hīç riqqat mi var
- 6 Rāh-ı Mevlānā'ya maḥşūşdur bu ḥāl
'Āşıka feyzi gibi şöḥbet mi var

NAZİRE-İ ĞAZEL-İ HAZRET-İ MIŞRİ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Ālemiñ her zerresinde nūr-ı 'irfān gizlidir
Dīde-i bīnāya şanma emr-i pinhān gizlidir
- 2 Hep zühūr-ı tāmıdır ihfāya bādī zātınıñ
Bu sebebdendir ki zāt-ı pāk-i Sübhān gizlidir
- 3 Gizlesen de āşikār etsen de yokdur fa'ide
Çeşm-i a'māya müfād-i nev'-i elvān gizlidir
- 4 Kaṭredir deryā-dilān-ı 'āleme kevn ü mekān
Kaḷb-i 'ārifde aniñçün baḫr-ı 'ummān gizlidir
- 5 Zāhid-i şūret-perestiñ cenneti nefsincedir
'Ayn-ı efkārında Lütfī ḫūr u ğılmān gizlidir

ḤARFÜ'Z-ZĀ*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

1 Ben ezelde mest iken yoğ idi bezm-i Cem henüz

Çıkmamışdı başa āşār-ı humār-ı ğām henüz

2 Duht-ı şahbāyı der-āġüş etdigim pek eskidir

Şanma kim ol şūha oldum şevher-i maḥrem henüz

3 Bezm-i meyde sākiyā 'aşkıñla deryā nüş iken

Düşmemişdi 'arız-ı engüre feyz-i nem henüz

4 Tā ezelden ittiḥād üzre imiş kamışlığı

Tāze doğdumu şanırsın neyle mey tev'em henüz

5 Bār-ı şahbā-yı hayāliñ yüklenip oldum ḥarāb

Atmadan bezme ayaġın sākī-i gül-fem henüz

6 Meclis-i eş'ārda seccādesi mīḥli iken

Yazmadı rindāne böyle bir ğazel ḥāmem henüz

7 Pīr-i mey çekmiş ayağın kalmamış küpde şarāb
Kim beni ol rütbe ser-mest eylemiş bilmem henüz

8 Olmamışdır kimseniñ manzūru Lütfī bu ğazel
Āşaf-ı 'irfān-penāha 'arzdān aqdem henüz

13

VE LEHU

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Ser-i 'āşıkda buhrān ibtilāsı artar eksilmez
Telāṭum-ḥīz olan baḥrīñ şadāsı artar eksilmez

2 O şūḥuñ ān-be-ān ḥüsn-i edāsı artar eksilmez
O bir nūr-ı mücessemdir ziyāsı artar eksilmez

3 Metā'-ı vaşlına naqd-i ḥayāt-ı vermeli derḥāl
Te'eḥḥür eyleyen bir borcuñ nemāsı artar eksilmez¹

¹ Mısrada vezin problemi bulunmaktadır.

- 4 Nice kâbil olur Hakk'ın rızasının eylemek taḥṣīl
Hulūṣī olmayan kalbiñ riyâsı artar eksilmez
- 5 Muvâfık dostu râciḥdir kişiniñ akrabâsından
Muḥibb-i sâdıkiñ Lutfî vefâsı artar eksilmez
- 6 Doyulmaz Hâzret-i Sultân Hamîd'in lutfuna Lutfî
Anıñcün farz olan hayr du'âsı artar eksilmez

98

TAHMİS-İ GAZEL-İ ŞEYH NAZİF-İ MEVLEVİ

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

I

- 1 Sâkî-i neş'e-ver-i meclis-i te'yîdiz biz
- 2 Yüzü şolmaz geleniñ 'âlem-i te'yîdiz biz
- 3 Şemerât-ı dile feyz-âver olan şîdiz biz
- 4 Bülbül-i dâ'ire-i gülşen-i taḥmîdiz biz
- 5 Kuzlüm-i ma'nî-i pür-cüşiş-i tevḥîdiz biz

II

- 1 'Älem-i mes'ele-i mebħaş-ı tedķik olduk
- 2 Maħv edip zulmeti hep mazħar-ı teŗrik olduk
- 3 Turuķ-ı maħlaba meŗ'al-keŗ-ı teŗvik olduk
- 4 Vāŗıl-ı ŗadriña 'ālem-i taħķik olduk
- 5 ŗanma kim hūdhūd-i tāc-āver taķlīdiz biz

III

- 1 Yoĝiken varlıĝı bu būd u nebūduñ aķdem
- 2 İbtidā-i mazħar esmā-i Hudā'dır ādem
- 3 Deme varlık bunu kim sōzlerimiz ŗeker ni'am
- 4 Meh gibi bizden alır neŗve-i feyzi 'ālem
- 5 Hāliyā ŗal'āt-ı hūrŗīd-i cihān-dīdiz biz

IV

- 1 Neŗ'emizden bilinir ģāleti emŗālimiziñ
- 2 Parlıyor ŗevķle peymānesi iclālimiziñ
- 3 Gizlimiz yoķ ki ol mūnker-i ef'ālimiziñ
- 4 Māh-ı nev olsa n'ola sāĝarı iķbālimiziñ
- 5 Vāriŗ-ı kevkebe-i kevkeb-i Cemŗīd'iz biz

V

- 1 Hük-m-i kânün hikem semtinedir reh-güzerim
- 2 Lütfiyâ 'ilm ü kemâle müte'allik nazarım
- 3 N'ola hem-pāye-i a'lā-yı felek olsa sırrım
- 4 Reşk-i i'cāz-ı Mesîh oldu Nazîfa eşerim
- 5 Çeşm-i süzende-i felek pāye-i tecrîdiz biz

14

ḤARFÜ'Ş-ŞİN

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bāde-i 'aşkıñla leb-rîz oldu dil peymāne-veş
Mağsim-i rindān-ı aşk oldu hum-ı meyhāne-veş
- 2 'Ālem-i mestīde ben gözden geçirdim 'ālemi
Görmedim bir hāl-i şāfī hālet-i mestāne-veş
- 3 Kıyl ü kâle bakmayıp taṭvîl-i baḥş etmez iken
Mebḥaş-ı zülf-i perîşāna ilişdim şāne-veş

- 4 Mezra'-ı 'âlemde bir tuhm-ı eşer çalsın diyü
Kendi kendim ile döküldüm saçıldım dâne-veş
- 5 Ben tekâpū eyledikçe Lütfiyā bilmem niçün
Âşinâlar kec nigāh eyler baña bî-gâne-veş
- 6 Şem'-i bezm-i Hâzret-i Mollâ-yı Rûm'ũñ şevğine
Mihr ü meh her rûz u şeb devrân eder pervâne-veş

15

ĤARFŪ'D-ĖĖĖĖ

Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilün

- 1 Vuşlatıñdır 'âşıkā senden ġaraż
Büy-ı güldür seyr-i gülşenden ġaraż
- 2 Süz-i dildir bezmi germā-germ eden
Saĥn-ı ĥammām oldu külhenden ġaraż
- 3 Gözlemekden dil-güşâlıķdır merām
Rüşenâyî oldu rüzenden ġaraż

4 Ādem etmezdi taḥammül bārına
Olmasa tevlīd gürzünden ğaraż

5 Dām-ı kıta ibtilādır Lütfiyā
‘Ankebūta bīt-i evhenden ğaraż

16

ḤARFÜ’L-KĀF

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

1 Sitem-i dehre göğüs germege pülād gerek
Şahre-i saht-ı cefā çekmege Ferhād gerek

2 Hep ta’alluğ yüküdür örseleyen insānı
Serfürü etmemeye serv-i ser-āzād gerek

3 Söylenen sözleri hep söylemiş eslāf-ı kirām
Anları añlamağa fehmi Hudā-dād gerek

4 Ḥikmet-i ‘āleme bağ kim ne büyük ḥikmetdir
Bunu bilmeklige sermāye-i irşād gerek

- 5 Açılır mı emeliñ 'uğdesi tek durmağla
Ğonçeniñ gülmesine nefha-i feryād gerek
- 6 Fülkü icrā edemez sāde re'isiñ sa'ı
Semt-i maqşūda muvāfıq esici bād gerek
- 7 Degme babalarıñ olmaz halefi kendi gibi
Nām-ı ibkāya büyük himmet-i emcād gerek
- 8 Gerçi eşhāb-ı himem bendelerin şād eyler
'Arz-ı hāl etmege Lütfī gibi nā-şād gerek
- 9 Hāzret-i Āşaf-ı 'irfān gibi 'ālemde
Nev ğazel söylemege şā'ir-i üstād gerek

17

DER-SİTĀYİŞ-İ 'AYINTĀBĪ HAŞĪRĪ-ZĀDE

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Her nedem nazm-ı terk dehre olunsa tebyān
Düşünür şafha-i terğibe haşır-i taḥsīn

- 2 Āferīn ey ser-i eṣnāf-ı umāṣ-ı ma'nā
N'ola ūākirdiñ olursa üdebā-yı pīṣīn
- 3 Saña ey pīr-i sūḥan eskiden olmuş maḥṣūr
Tār u pūd-ı nūket-i nazm-ı mezāmīn-i nevīn
- 4 ır yıl evvelki ile ūimdiki nazmıñ ḥaā
Biri zāde digeri vālid-i ṭab'-ı temkīn
- 5 Yaṣayıp sāye-i ūāhīde daha o yıllar
alemiñle yazıla nīce nice vaṣf-ı bihīn
- 6 Erdiren siniñi dosana seniñ Rabb-i aḥad
Tā ebed ūāh-ı zamānı ede taḥtında mekīn
- 7 Cāmi'-i nazmıñı ey fāriṣ-ı dergāh-ı edeb
Baṣt-ı ālīe-i tarīz ile etdim tezyīn

VE LEHU

Müstef'ülün Müstef'ülün Müstef'ülün Müstef'ülün

1 يا صاحب كأس الجمال mecbūruña baqmaz mısın

احضرت شرباً بالنوال bir dānecik çaqmaz mısın

2 يا مالك ملك الكرم ما قلت لي لا ونعم

في رقبتى حبل الالم baña bir ip taqmaz mısın

3 اقوالك ماء الحيات في اللذة مثل الفرات

يا من له حوض النجات benden yaña aqmaz mısın

4 انت الحسين انت النسيب زين لنا بيت الحبيب

ايا منا شام الغريب bir şem'acık yaqmaz mısın

5 قد قيل للطفى كليل في سوقك دورى طويل

بالر حجة باب الذليل bir kerecik baqmaz mısın

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gözleriñdir cāna efsūn eyleyen
Sözleriñdir göñlü mağbūn eyleyen
- 2 Şu'le-i dāğ-ı dil-i üftādeyi
Sūziş-i firqatdir efzūn eyleyen
- 3 Nev-hırāmıñdır seniñ ey nāzenīn
'Āşık-ı dil-zārı meftūn eyleyen
- 4 Hep hevā-yı gül-cemāliñdir seniñ
Kūh-sār-ı 'aşk-ı meskūn eyleyen
- 5 Kākül-i şeb-būyuñuñ sevdāsıdır
'Āşıkı bī-hūş u mecnūn eyleyen
- 6 Mevc-i eşk-i ḥasret-i dil-dārdır
Dīde-i nem-nākı meşḥūn eyleyen

7 Baķışınıdır 'aşıķ-ı giryānına
Eşk-i çeşmi dürr-i meknūn eyleyen

8 Minnet etmez çünkü Lütfī digere
Senden özge var mı memnūn eyleyen

20

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Sevdigim etme teġāfūl 'aşıķ-ı mecbūrdan
Dāmeniñ çekmez güneş bir zerre-i maḥķūrdan

2 Çekmeyenler çile-i 'aşķı kolaydır zanneder
Davuluñ āvāzı çünkü hoş gelirmiş dūrdan

3 Fāş-ı esrāra taşaddī etmeyen ehl-i kemāl
Ḥişşe-i 'ibret alırlar kışşa-i Manşūr'dan

4 Devr-i bāġ sa'yı ile ḥāşıl olur būy-ı merām
Zevķ-i cem'-i rızķı öğren şan'at-ı zenbūrdan

5 Ni'met-i cāvīd sırr-ı vaḥdete maḥzar olan
Lezzet almaz vaşf-ı cennetden mişāl-i ḥürdan

6 Nā-sezādır 'arza Lütfī lakin eş'arıñ seniñ
Şan Süleyman zamāna armağandır mürdan

21

NAZİRE-İ BE-ĞAZEL-İ MÜNİF PAŞA

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Artırır lezzet-i āsāyişi ezkār-ı vaḥan
Getirir ni'met-i ārāmişi efkār-ı vaḥan

2 Ne sevimlidir anıñ her bucağı her ṭarafı
Beñzemez başka dil-ārāma ruḥ-ı yār-ı vaḥan

3 Cān verir üstüne titrer uğurunda insān
Na maḥabbetlidir erbābına kühsār-ı vaḥan

4 Yokdur āğūşuna çekmiş aña beñzer müşfik
Muttaşıl beslemede ehlini her bār-ı vaḥan

- 5 Bulunur her köşesinde nice nağd-i hātır
Kān-ı imkāne deger dürre-i şeh-vār-ı vaṭan
- 6 Gülşen-i dehre değışmez bir avuç toprağın
‘Ayn-ı cennet gibidir ādeme gülzār-ı vaṭan
- 7 En küçük zerresi bir zāde-nūr-ı enīdir
Anı sevmekle büyütmekdedir ebrār-ı vaṭan
- 8 Görünür her cihetinde nice envār-ı huzūr
Berķ urur evc-i dile ṭal‘at-ı didār-ı vaṭan
- 9 Varamaz zerresiniñ kıymetine cevher-i cān
Lūṭfi taķdir eder elbet bunu ahyār-ı vaṭan
- 10 Sāye-i ḥāzret-i sulṭān-ı cihān-bānīde
Ola her ān u zamān dār-ı şafā dār-ı vaṭan

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Himmet-i merdāndır her bir işi sehl eyleyen
Lütf u ihsān-ı ilāhīye daḥi ehl eyleyen
- 2 Aç almaz sāye-i pīrānda eşḥāb-ı ḥāl
Līk ḥaḳḳ-ı nān Ḥaḳḳı bilmeli ekl eyleyen
- 3 Bende-i āzādedir benlik yükün kayd etmeyen
Kesb-i ḥiffet eylemez mi varlığın bezl eyleyen
- 4 Terk-i maḥlabdır ḥuṣūl-i maḥlaba kesdirme yol
Vāṣıl-ı āmāl olmuşdur bunu 'aḳl eyleyen
- 5 Keṣf-i esrār-ı ilāhī eylemez ehl-i vuḳūf
Bilemez ḥükm-i ledünü her sözü naḳl eyleyen
- 6 Sen hemān bāb-ı ḥulūṣa et tevessül Lütḫiyā
Himmet-i merdāndır her bir işi sehl eyleyen

HARFÜ'L-HÂ

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Mürîdiñ himmetidir zâtını sevķ eden irşāda
Alır pervāneden bu dersi her bir merd-i üftāde
- 2 'İbārāt-ı kitāb-ı 'ibreti ezberleyen ŧālib
Getirmez māsivāniñ varlığın ders-hāne-i yāde
- 3 Tecerrüd 'āleminde dem sürüp āzāde-hāṭır ol
Kulağı dinç olanlar pīr olur dergāh-ı dünyāda
- 4 İŧitme söylenen her bir sözü hoş gör ne olmuşsa
Tefekkür eyle sırr-ı hikmeti zāhirde ma'nāda
- 5 Kānā'at eyleyip feyz-i Hudā-yı eyleme taḥdīd
Doyulmaz Lūṭfiyā iḥsān u in'ām-ı Hudā-dāda

6 Doğar andan nice Şems-i hađıķat ‘ālem-i feyze

MiŐāli gelmedi Mollā-yı Rūm’uñ burc-ı ĩcāda

7 Ne Őultānlıķdır olmak dergehinde ‘abd-i ārūbi

En ednā bendesi Őāhib-i niŐāb hāriķū’l-‘āde

24

VE LEHU

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1 Māha beñzetmekde rūyuñ var mıdır vech-i Őebeh

Vechi var bu nūkte-i mebhāŐ olursa müŐtebeh

2 Senden öğrensın fūsūnuñ fennini Harūtlar

Bir nigāhından gelir ‘aķl-ı Felāķūn’a veleh

3 Ey melek-sīmā fedā olsun saña hep mā-melek

Naķd-i cān-baħŐ etmege denmez bu vādīde sefeh

4 Göz aıp yumuncadır bu kār-gāhıñ müddeti

Gelmez aŐlā ğaflete olmak gerekdir mūntebih

- 5 Pīrlıkde Lütfiyā ṭab'ım civān oldu civān
Sāl-hūrde olsa da 'āşıqlara gelmez 'ateh

25

ḤARFŪ'L-YĀ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Maṭbah-ı Mollā'dan aldım rızqımı
Ġayra muḥtāc eylemez aṣlā beni
- 2 Ben semā'ın sırrını keşf eyledim
Kendiye döndürdü Mevlānā beni
- 3 Anda buldum ben şafā-yı ḥāṭırı
Kimse tekdir edemez kaṭ'ā beni
- 4 'Ayn-ı şems olmuşdur 'aşq-ı Mevlevī
Zerresinden etdi Ḥaḳ iḥyā beni

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nakd-i hāṭırdır ğınā-yı albimiñ sermāyesi
Kenz-i lā-yefnā¹ gibi aqlā bulunmaz ğāyesi
- 2 Tıynet-i pākīzeve ālūde olmaz irk-i irk
Dest-i 'işmetle tıutulmuşdur ezelden māyesi
- 3 Meclis-i نحن قسمنا² da gōrūlmūřdur hisāb
Herkesiñ taqsīm olmuşdur o demde vāyesi
- 4 Zīnet-i dūnyāya aldanmaz gūrūh-ı kūmmelīn
Cevher-i fikr-i Hūdā'dır 'ārifiñ pīrāyesi
- 5 جاه-دوا في الله³ dır ařr-i yaīniñ sūllemi
Mūnhařır kāmilleriñ bu irtiāya pāyesi

¹ kenz-i lā-yefnā: tūkenmeyen hazine

² naḥnu asemnā: "Biz taksim ettik." Kur'ān-ı Kerīm, Zuhruf sūresi, 32. ayetten iktibastır.

³ cahidū fi'llāh: "Allah uğrunda (O'na yarařır řekilde) savařınız." Kur'ān-ı Kerīm, Hac sūresi, 78. āyetten iktibastır.

6 K aplamışdır  c dehri L tf  s r  ma'nev 
H zret-i Kutb-1 Naş h ni'ni' f y zu s yesi

27

VE LEHU

F 'il t n F 'il t n F 'il t n F 'il n

1 Var mıdır ' lemdede ni'met lezzet-i řo'bet gibi
Bezm-i ' rifde  er g-efr z olan  lfet gibi

2 Ehl-i 'aşk n'  albidir  y ne-i sırr-1 H d 
Başka ş ret yok cih nda andaki ş ret gibi

3 şu'le-i d g-1 ma'abbetdir ya'kan  ft deyi
şem'-i cem'-i vuşlatı iş' l eden  rket gibi

4  kilikden ge meyince birliği bulmak mu' al
Var mı işb t-1 v c d-1 H k'a yol va'det gibi

5 Va'deti keşretde bulmak'dır h ner ' riflere
Varlığın ma'v eyleyen derv ş-i z i- udret gibi

- 6 Hep ŧü'ünāt-ı kâderdendir bu güftâr u ŧinîd
Râhat illâ revâh yokdur ŧîve-i hayret gibi
- 7 Râh-ı feyz ü ma'rifetde eyleyenler püŧt ü pâ
Bulmadılar başka mürŧid rehber-i himmet gibi
- 8 'Aks-i fânüs-ı tecellî-i cemâl-i 'aşkdan
Pertev-i diger görünmez ŧu'le-i vuŧlat gibi
- 9 Lütüfiyâ hîç kimse görmüş mü bu rütbe-i ma'ŧiyet
Bendeki ğaflet gibi kalbimdeki kâsvet gibi

28

VE LEHU

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Âyet-i dîdârdır dâne-dilânın ma'lıbu
Küy-i vaŧl-ı yârdır tıfl-ı derünüñ mektebi
- 2 Senden almışdır füsünüñ fennini Hârûtlar
Çeŧm-i cādūñuñ seniñ olmuş o 'ilmiñ meksebi

- 3 Cān fedā etmekdir ancak vādī-i vuşlatdaki
Müşkilāt-ı 'aşkıññ en ehveni en ensebi
- 4 Duymasam aç gözlü olmam lezzet-i güftārñña
Ni'met-i şohbetdir ancak her lezīziñ atyebi
- 5 Lütfi bu vādīde pek azdır saña pey-rev olan
N'ola dem-beste olursa ehl-i şī'riñ ağlebi
- 6 Çilekeşler maḥbah-ı Mollā'da biñ bir gün şayar
Lütfi'niñ ol bābda geçmekte biñlerce şebi

29

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nūr-ı çeşm-i 'āşıkāndır Şeyḥ Nazīf-i Mevlevī
Şu'le-i fānūs- cāndır Şeyḥ Nazīf-i Mevlevī
- 2 İ'tibār etmez 'ayār-ı māsivāya pul kadar
'Ālemi hīçe şatandır Şeyḥ Nazīf-i Mevlevī

- 3 Zāt-ı vālāsı maṭāf-ı ehl-i ‘aşk u ḥāldir
Kıble-i müsterşidāndır Şeyh Nazīf-i Mevlevī
- 4 Doğru yol göstermede birdir o pīr-i dest-gīr
Rāh-ı ‘irfāna nişāndır Şeyh Nazīf-i Mevlevī
- 5 Gizlü yokdur zātına her şey ‘ayāndır kendine
‘Ārif-i sırr-ı nihāndır Şeyh Nazīf-i Mevlevī
- 6 Meşnevī’den ders alıp birlikde etmişdir karar
Hı̄‘ace-i keşf ü ‘ayāndır Şeyh Nazīf-i Mevlevī
- 7 Şems Mevlānā’yı devr etmektedir pervāne-vār
Nār-ı ‘aşk içre yanandır Şeyh Nazīf-i Mevlevī
- 8 Bir muṭalsam kenzdir sırrı yine kendindedir
Kendini kendi bilenlerdir Şeyh Nazīf-i Mevlevī¹

¹ Mısrada vezin problemi bulunmaktadır.

- 9 Kuṭb-ı irşād olduğunda şübhe var mı Lüṭfiyā
‘Ālem-i feyzi tutandır Şeyḥ Naẓīf-i Mevlevī

30

VE LEHU

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Lāubālī ṭavr olan çekmez vebāl endīşesi
Ecvefü’l-bāl olmayan tutmaz mişāl endīşesi
- 2 Kıyl ü kâle eylemez ‘aṭf-ı naẓar erbāb-ı ḥāl
‘Ārif ü āgāḥ için yokdur maḳal endīşesi
- 3 Bāl açar ihvānına ‘anḳā-mizācāñ-ı zamān
Dāne-çīn-i şıdḳ olan almaz vebāl endīşesi
- 4 Başḳa yüzden yokdur ehl-i ‘aşḳa bir ṭatlı ḥayāl
Çıkmaz aşlā ḥāṭırından yāl ü bāl endīşesi
- 5 Fikr-i kāmildir temīze çıkararı güç işleri
Maḥv eder çirk-āb-ı noḳşānı kemāl endīşesi

6 K aplamışdır pertev-i feyzi der n-ı  alemi
şems-i Mevl n  i un yoğdur zev l endişesi

7 Kul olan derg hına Sult n H m d'in L tfiy 
S yesinde eylemez m l   men l endişesi

31

VE LEHU

F 'il t n F 'il t n F 'il t n F 'il n

1 Eřk-i terdir  ařık-ı b - areniň serm yesi
C n fed  etmektir ancak ol t riķiň g yesi

2 P kdir  irk-i ta'alluğdan  ul vv 't- tab' olan
ř retinden bell d r n -baht-g niň m yesi

3 Merd olan  l yiş-i d ny yı şaymaz bir pula
Der-i şehv r-ı maĥabbetdir an  pir yesi

4 Taht-g h-ı dilde ş h-ı  aşık olduğca mek n
Her t r fden  aplar iķl m-i v c da s yesi

5 Meclis-i نمن قسمنا da verilmişdir naşîb

Lütfi'niñ 'aşq u maḥabbetdir ezelden vāyesi

6 Ḥazret-i Mollā-yı Rūm'uñ bendesi olmaḡ gibi

Süllem-i 'ālemde yoḡdur ehl-i 'aşkıñ pāyesi

32

VE LEHU

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Cāy-gāh etdim erenler kūşe-i meyhāneyi

Farḡ eder ḡaldım o demde 'āqıl ü dīvāneyi

2 Ben ḡarābāt ehlini ma'mūr gördüm şübhesiz

Vermiyorlar degme ḡāke ḡāne-i vīrāneyi

3 Ḥum-nişīnler 'ālem-i şafḡa gelir āḡāh-āver

Cān ḡulaḡıyla duyunca na'ra-i mestāneyi

4 Öyle ser-mestim ki bezm-i meyde temyîz edemem

Âşınâlar zümresiyle fırka-i bî-gâneyi

5 Lütfiyâ âzâde-serlikden ferâgat edemem

Başım üzre kıl kadar çekmem hırâş-ı şâneyi

6 Nây-ı aşk-ı Mevlevîden añlayıp sırr-ı meyi

Tutdum ol demde tarîk-i lâubâliyâneyi

7 Başkadır Hakkı Beg'in şî'rindeki luğf-ı me'al

Diñleyemem aña karşı sözleri efsâneyi

33

ḤARFÜ'L-HÂ

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Nev-civânım gel teraḥḥum eyle sin ü sâlîme

Luğf edip eyle nîgeh bir kere 'arz-ı ḥâlîme

2 Bir bilinmez vâdî-i hicrâna düşdüm bî-şu'ûr

Râziyim artık ne eylerse zuhûr iqbâlîme

- 3 Hālden baḡş eylemek māzīyi yād etmek ‘abeş
Çıkmada cünd-i tefekkür her dem istiḡbālime
- 4 Mū-be-mū ma’lūm iken baḡş-ı ṭavīl-i zūlf-i yār
Lūṭfiyā ḡacet mi var tafşīlime icmālime
- 5 Ben Celāleddīn-i Rūmī’niñ ṭarīḡ-i ‘aşḡını
Sürme-i iclāl etdim çeşm-i istidlālime
- 6 Bī-nazīr olmuş iken Ḥaḡḡı Beg’iñ eş’ārına
Cür’et-i tanzīr olur mu hīç ḡaṭadan sālime

ḲİṬA’ĀT

1

Mef’ülü Mefā’īlü Mefā’īlü Fe’ülün

- 1 Ey fażl u kerem şāḡibi Mevlā-yı kerīm
V’ey zāhir ü bāṭın māni’ ü mu’ṭā ü ‘alīm
- 2 Sensin edecek merḡamet ü şefḡat ‘ibāde
Dünyāda ve ‘uḡbāda eyā Lūṭfi ‘amīm

2

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Baña ser-tâc-ı sa'âdetdir 'imāmem Lütfî

Şarılırsam n'ola dört el ile zeyl-i 'ilme

2 Çok zamān olmuş idi ayrılalı tadrîsden

Hağ beni eyledi hādım yine ehl-i 'ilme

3

KIT'AU'L-CENĀB-I ŞEYH BĀLĪ EFENDĪ KUDDĪSE SIRRAHU

DER-ŐUFĪYYE

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 Bütün zenbūr-ı bĭ-hāşıl gibidir gönlümün hāli

Hevā-yı nefsle kalmıř dū desti feyzden hālĭ

2 Őikeste-per riyāz-ı luţfuña dūřmüř amān kovma

Kovan [mı] dergehiñden Lütfi'yi yā Hāzret-i Bālĭ

4

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Başın üzre her gören nūr-ı 'alā nūr oldu der
Turre-i ğarrā-yı zülfün ey melek-sīmā seniñ
- 2 Kıl kadar yokdur kuşuruñ her cihetden sevdiğim
Hūy u müyuñ bir yaratmış Hazret-i Mevlā seniñ

5

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Felek esb-i murāda bir kez irhā-yı 'inān etse
Olur manşūbe-i tedbīr elbet müntic-i taqdīr
- 2 Piyāde gezmeden rūhum şıķıldı keşmekeşlikle
N'olur şatranc-ı 'ālemde bir esbi eylesem teshīr

6

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şāf sāf olmuş dizilmiş baķaķalmış hūsnūñe
Kākülünden kırılıp müjgān-ı āhūlar seniñ

- 2 Tār-ı zülfüñ necm-i gīsū-dārdan parlağdır
Beñzemez yek müyuña dünyāda hīç mūlar senīn

7

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

- 1 قسمنادان alınmışdır ma'īšet
Saña rızkıñ verilmiş çekme zaħmet

- 2 Eger ister isen mālīñ çok olsun
Beṭālet etme eyle sa'y u ğayret

8

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Felāṭunlar Aristolar da çāre bulmamışlardır
Bu ḥaste-ḥāne-i 'ālemden eyā sağ çıkan var mı
- 2 Cenāb-ı ādem-āsā neşr-i zer'-i feyż-i Bārīde
Serendibler gibi karşısunca bir dağ çıkan var mı

- 3 Dürüğü terk ile ihlās u feyż erbābına beñzer
Benī ādem içinde iki yüzü ağ çıkan var mı

9

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Cā'ize-i ihsānın ummağ şā'ire olmuş mücāz
Pādişāhım ben de eylersem n'ola 'arz-ı niyāz
- 2 Līk ta'yin eylemek elṭāfıñı ḥaddim degil
Ḳul seniñ ihsān seniñdir ey şeh-i dāī-nevāz

10

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Vām ile evhām ile geçmekde 'ömrüm el-amān
'İşe-i ma'süreden hem sīne-i meftürdan
- 2 Ayrılıqdır bağı göz göz eyleyip hem inleten
Diñle bu sırrı nevā-yı nāy ile ṭanbürdan

MÜFREDĀT

1

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Hātıme sâbıkanıñ mazharıdır berzahda

Qorqarım sâbıkadan hâtımeden qorqmam hıç

2

بترسم كراز سابقه من رواست
که از سابقه خاتمه رو نماست

3

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Qorqmalı hılkıñ dilinden qorqmalı

Dilsiz olsañda lisāna getir

4

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Böyledir aḥvāl-i 'ālem böyledir

Dilsiz olsa da kişiyi söyledir

5

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Kırkı geçdi kırdığı cevz erba'iniñ bu sene

Almıyor çeşmim bürüdetden gice nevm u sine

6

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Māha teşbīh seniñ rüyuñu noqşānlıqdır

Bulunur mu bu güzellikle saña vech-i şebah

7

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Seniñ enhār-ı 'ināyātıñ olaldan cārī

Kime yüz şuyu döker āb-ı kerem teşneleri

8

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Emel gavğası etmişse huzūrum ceşşini tefrīk

Yine cem'-i cünūd-ı hātırā Mevlā'm kādirdir

9

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Āb-yārī-i sa'ādetle yapılmış māyesi

Mebde'inden bellidir tıfl-ı edībiñ gāyesi

10

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Çevirir çarḥ gibi fülk-i dili taḥrīkiñ

N'ola ardınca dümen şuyuna aḳsa göñlüm

11

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Hānesinde ehl-i iḳbālīñ ḳabūle intizār

Zā'ir-i āzādeye maḥbūs şeklin gösterir

12

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Nücümāt-ı du'ā-yı devletiñ ta'dād ile her dem

Tulū'-ı mihr-i tebşīre raşad-bīn olmada dīdem

ŞARFI

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

I

- 1 H̄ayli zamāndır seni gözlerim
- 2 Baḥş-i firāķıñla geğer sözlerim
- 3 ana boyanmaz mı benim gözlerim
- 4 Görmeyeli māh-ı cemāliñ seniñ

II

- 1 Eyleyemem kizb ü dürüĝü abül
- 2 aşkatı taş olsa dil olmaz amül
- 3 Gönlümü aldatmadan oldum melül
- 4 Görmeyeli māh-ı cemāliñ seniñ

III

- 1 Farķ edemem gündüzümü ĝiceden
- 2 Z̄ulmet-i hicrāna düşüp niceden
- 3 Fikr-i miyāniñ ederim inceden
- 4 Görmeyeli māh-ı cemāliñ seniñ

100

ŞARĖI

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

I

- 1 Niçün terk eylediñ gitdiñ a zālīm
- 2 Seniñçündür benim hep kıyl ü qālīm
- 3 Fedā olsun saña mālīm menālim
- 4 Yine görmeklige yoqsa mecālim
- 5 Ĥayāliñdir ĥayāliñ ĥasb-i ĥāliñ

II

- 1 Ne güç şeymiş taĥammül iftirāqa
- 2 Bu rütbe-i arzūya iřtiyāqa¹
- 3 Sevinme etdiğñ cevr ü Őikāqa
- 4 Yine görmeklige yoqsa mecālim
- 5 Ĥayāliñdir ĥayāliñ ĥasb-i ĥāliñ

III

- 1 Dayanmaz bir yürek bu intizāra

¹ Mısrada vezin problemi bulunmaktadır.

- 2 Nihāyetsiz bu ḥāl-i inkisāra
- 3 Göñül şabr eylesin artık ne çāre
- 4 Yine görmeklige yoksa mecālim
- 5 Ḥayālîndir ḥayālîñ ḥasb-i ḥālîñ

101

TĀRĪḤ-İ VEFĀT-İ ŐEYḤ 'ALĪ EFENDĪ DER-YANYA

Mef'ūlü Fā'ilātün Mef'ūlü Fā'ilātün

- 1 Kūṭb-ı kemāl-i 'irfān ya'nî 'Alī Efendi
Erbāb-ı vecd ü ḥālîñ ḥaḳḳā ki ser-bülendi
- 2 Naḳş-ı cihāna aşlā dil vermeyip geçirdi
'Uzletle vaḳtın ol şāh-ı rāh-ı Naḳşibendi
- 3 Feyz-i çerāğı etmişdi Yanya'yı ziyā-dār
Ḥüzn-i firākı ḳalbe āteşleri bıraḳdı
- 4 Her bir 'ulūma vāḳıf ser-tarīḳi 'ārif
Zāhir ile buṭunu cem' etmiş idi kendi

- 5 Tārīḥe lā demez bir erbāb-ı ḥāl Lūṭfī
Āgāh-ı şeyḥ idi vāh geçdi ‘Alī Efendi 1270

102

TĀRĪḤ-İ VEFĀT-I MAḤMŪD BABA POST-NİŞĪN-İ DERGĀH

DER-BĀLĀ-YI RŪMİLİ ḤİŞĀRİ

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

- 1 Āferīdelere bir vechle yüz vermez ecel
İşte Maḥmūd Baba da geçmiş iken yüzünü hep
- 2 ‘Āķıbet dergeh-i dünyāyı deġiştirdi o merd
Ferd-i kāmılligine oldu delīl şehri receb
- 3 Ḥācı Bektāş-ı Velī’niñ kademinde er idi
Nice dem sürdü o erkānda üslüb-ı edeb
- 4 Dem ü devrānına ‘irfānına şadā-yı vallāh
Bunca güm-rehleriñ irşādıña olmuşdu sebeb

- 5 Sırrını serde utup ‘alem-i ma’nāda idi
Ağızı aralara aılmadı hem amadı leb
- 6 ub-ı pāk olduğunu dā’ire-i vaħdetde
Devrini eyledi ikmāl ile ibāt-ı ĥaseb
- 7 Faħrū’l-tende bürünmüdü edip terk-i naīb
Yek’-ayār olmuş idi aña nüħās ile zeheb
- 8 ‘A-ı Ĥaydar’la yanıp yağılarak ‘ālemde
Münkirān zümresine nukunu etmidi leheb
- 9 Ma’ad-ı ıda götürmez mi anı āl-i ‘abā
Ĥānedān yoluna sermi idi ĥaftān [رغب]
- 10 Ĥubb-ı evlād-ı ‘Alī öhretini faħr etmi
O ‘azīziñ naarında yoğidi baka rüteb
- 11 Yüregi taş olan görse idi erkāniñ
Varlığı terkle teslīm olup atmazdı [حصب]

- 12 'Aşık ola zevkine bu hânkah-ı hestide
Lezzet-i sırr-ı tevellâyı edinmişdi tarab
- 13 Câm-ı tecrîdden olmuş ezeli mest-i müdâm
Maḥrem olmazdı anıñ meclisine bint-i 'ineb
- 14 Cân u dilden mütevessil idi ehl-i beyte
İstegi Ḥaḳ'dı anıñ digeri etmezdi taleb
- 15 N'ola evlâdı tutarlar ise Lütfî mâtem
Bulunur mu bu kıdemde bu taşarrufda bir eb
- 16 Mışra'-ı evvelî gevher gibidir târîhiñ
Düşürüp mışra'-ı şânîsini bir ehl-i ireb
- 17 Ḳadem evinde de Maḥmûd Baba yaḳdı çerâğ 1277
Pîr-i şânî idi Maḥmûd Baba sırr oldu 'aceb 1277

TĀRĪḤ-İ CĀMĪ'-İ ŞERĪF DER-CĪVĀR-I SARĀY-I HŪMĀYŪN YILDIZ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Cāmi'-i envā'-ı hayrāt u imāmü'l-müslimīn
 Ḥāzret-i 'Abdülḥamīd Ḥān-ı diyānet ihtivā
- 2 İmtişāl-i muḥkemāt min benī Allāh için
 Eyledi bu cāmi'-i nūru maḥallinde binā
- 3 Sāye-i şāhānesinde mülkünün her cānibi
 Mecmā' esbāb-ı 'umrān olmada şubḥ u mesā
- 4 Beş vakitte farz olmuşdur du'ā-yı devleti
 Müstecābü'd-da'vedir bu ma'bed ihvāna şalā
- 5 Zīver-i āzān oldukça ezānıñ sesleri
 Ol şehi taḥt-ı hilāfetde ede bākī Ḥudā
- 6 Yazdı Lütfī bed'an bismillāh ile tārīhini
 Beyt-i ma'mūre müşābih oldu bu cāmi' becā 1302

TĀRĪḤ-İ BİNĀ-İ MAḤKEME-İ ŞER'İYYE DER-MEDİNE-İ MÜNEVVERE

عبد الحميد المخلص	ظل الاله الخالق
قداسس البيت الجديد	قى دار فخر المرسلين
للاهدام مدة	اذ كان هذا مشرفا
ذو الرأى السديد	احيي بنقد جيبه السلطان
كل الجهات عمرت	افعاله المحموده
مقبولة عبد المعيد	نياته المسعوده
احمد محمد مصطفى	يارب بحق الحضرة
بالصحة مد المديد	طول زمان عمره
لانشاء تلك المحكمه	ارخت لطفى حامداً
سلطاننا «عبد الحميد»	ذاك المكان احكم

۱۳۰۲

TĀRĪḤ-İ VEFĀT-İ KEN'ĀN BEG

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Mar'aş'ın rüknü iken ben şîgar-ı sinemde

Vâlidemle gelip İstanbul'a mîrâne edâ

- 2 Paşalık nāmını terk ile yazıldım kaleme
Hāme-i sa'yı alıp destime mānend- 'aşā
- 3 Şi'r ü inşāda qarīham giderek oldu gūşād
Yazdığım maddeleri hep begenirdi vūkelā
- 4 Bu sebeble mütēhayyiz olarak beyne'l-enām
Kalemimle nice hīdmetleri etdim īfā
- 5 Zulumümün dā'iresi nefsime maḥşūr idi hep
Etmedim ben bilerek devletime cürm ü ḥaṭā
- 6 Görmedim bir düziye 'ömrüm içinde rāḥat
Doymadım gençliğime ḥayf baña vāh baña
- 7 Yazu yazmak gibi buz üstüne geçdi 'ömrüm
Geçiverdi çabucaḳ 'ahd ü zamānım ḥayfā
- 8 Günehim her ne kadar çoksa da andan çokdur
'Afv u iḥsān-ı ilāhīye ümīdim ḥaḳḳā

9 ارجعی¹ emrine olduḡda muḥātab nefsim

Cān atıp oldum o dem rāh-rev-i semt-i beḡā

10 İsmimi seng-i mezārımda gören ehl-i kerem

Baḡa luḡfen edeler yalvarırım ḡayr du'ā

11 Ḥaber-i fevtime bu noḡtalar olmuḡ tārīḡ

Mīr Ken'ān'a Ḥudā cenneti ḡıla me'vā 1293

106

TĀRĪḤ-İ VEFĀT-I FERĪD PAŞA

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Mu'ammer olsa da 'aşrıñ ferīdi olsa da insān

Gelince ارجعی emri olur menzil-res-i 'uḡbā

2 Cihāniñ ḡāl-i mesbūḡu fenā etmekde maḡlūḡu

Budur tārīḡ-i mañḡūḡu vefāt etdi Ferīd Paşa 1292

¹ İrci'i : "Dön" Kur'ān-ı Kerīm, Fecr sūresi, 28. āyetten iktibastır.

107

LUĞAZ

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Nedir ol şey ki bahā olmaz aña
Degeri olsa eder maḥv u fenā
- 2 Gerçi ṭab'ı görünüşde 'ālī
Yine andan olunulmaz ḥālī
- 3 Rūz u şeb ḥidmet eder insāna
Ḳonamaz [قويتهدده] hīç bir yana
- 4 Ḥāk-i pāyından olur gülşenler
Yanaraḳ yaḳılarak külḥenler
- 5 Dostluḡu varsa da eyyāmında
Ḥazer ile kıyar encāmında
- 6 Sevilir gerçi kim o çağında
Yan gelir ḥānede bucāğında

- 7 Korkudur gönlü oṭađı meşreb
 Kızdırır yanına varsan bir şeb
- 8 Cüz'ü ü kül h̄akle yeksān olmuş
 Sīh-i gül-nār ile pūryān olmuş
- 9 Dört birāderle gezer 'ālemde
 Birisi cem' olamaz bir demde
- 10 Bulunur tekyede meyhānede de
 'Ābid ü kāhil ü mestānede de
- 11 Şevk dīdārına muhtāc 'ālem
 Ansız olur mu cihānda ādem

BÖLÜM 4: AHMED LÜTFÎ'NİN DÎVÂNÇE DIŞINDAKİ ŞİİRLERİ

Şairin, divançenin basım tarihiyle ölümü arasında yirmi üç yıllık bir sürenin olması ve bu süre içerisinde yazılmış başka şiirlerinin olabileceği düşüncesinden hareketle yaptığımız araştırmalar sonucunda dört adet şiirini tespit edebildik. İki kıt'a, bir murabba ve bir kasideden oluşan bu şiirlerin ilki İbnü'l-Emin Mahmud Kemâl İnâl'ın "Son Asır Türk Şairleri" isimli eserinde bulunmaktadır. Diğer üç şiir ise Mâlumât Mecmuasında muhtelif zamanlarda yayımlanmış şiirlerdir.

1

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Ölmeden çıktım esârete yayan yapıldak
Dilerim Hâk 'Araşât'ta komaz beni çıplak

2 Alnımıñ kara yazısı mıdır âyâ bilmem
Şatılıp sîm devât hem daħi yan çizdi uşak

2

KİT'A

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1 Göñül vādîsini vüs'atlı buldu tevsen-i hâme
Anıñçün eyledi şimdi tek ü püyânını tekrâr

2 Zimām-ı ʃab'ını bende bıraḳdım keyf-i māṣā'

O yolda eylesin varsın edībāne hūner izhār

3

MANZŪME

Mefā'īlün Mefā'īlün

I

1 Tūrāb-ı cevher-i vaḥdet

2 Ḥamīri ʃıynet-i ḥikmet

3 Fezāsı Sidre-i cennet

4 Göñül bir başḳa 'ālemdir

II

1 Ne 'aṫıldır ne cāhildir

2 Ne 'ālimdir ne 'āmildir

3 Ne 'ācildir ne kāhildir

4 Göñül bir başḳa 'ālemdir

III

1 Sünūḫatı müheyyādır

- 2 Derūnu pek muşaffādır
- 3 Ḥayāli ‘ucbe ḥulyādır
- 4 Göñül bir başka ‘ālemdir

IV

- 1 Ne ma‘nīdār ne şūrīdir
- 2 Ne ğilmān u ne ḥūrīdir
- 3 Ḥudā’nın maḥż-ı nūrudur
- 4 Göñül bir başka ‘ālemdir

V

- 1 Kitāb-ı cāvidānīdir
- 2 İçi seb‘-i meşānīdir
- 3 Ne vāḥiddir ne şānīdir
- 4 Göñül bir başka ‘ālemdir

VI

- 1 Zemīn-i kişver-i lāhūt
- 2 Zamānı mazḥar-ı nāsūt
- 3 Lisān-ı ğayb ile men‘ūt

4 Göñül bir başqa 'âlemdir

VII

1 Taqallübdür anıñ kalbi

2 Ki bitmez cem' ile selbi

3 Görünmez zerrece 'aybı

4 Göñül bir başqa 'âlemdir

VIII

1 Ne tūfān-ı haqīkatdır

2 Sünūhu Nūh-ı sīretdır

3 Yem-i bī-qa'r-ı vaḥdetdır

4 Göñül bir başqa 'âlemdir

IX

1 Ne şābirdir ne şākīdir

2 Ne zāhikdir ne bākīdir

3 Ne cābirdir ne ḥākīdir

4 Göñül bir başqa 'âlemdir

X

- 1 Melekler pās-bānıdır
- 2 Füyūzu āsūmānīdir
- 3 Sarāy-ı müste‘ānīdir
- 4 Göñül bir başqa ‘ālemdir

XI

- 1 O bir şafer-i mu‘zamdır
- 2 Mezāyāsı da mübhemdir
- 3 H̄urūf-ı h̄aṭṭı müdgamdır
- 4 Göñül bir başqa ‘ālemdir

XII

- 1 ‘Uḳūl-i tāsi’ ü ‘āşir
- 2 Ḳuvāy-ı h̄amse-i zāhir
- 3 Olamaz fehmine ḳādir
- 4 Göñül bir başqa ‘ālemdir

XIII

- 1 H̄icāz u ıṣfahān māhūr

- 2 Nevāy-ı kārına mecbūr
- 3 Uşūlü başka nīşābur
- 4 Göñül bir başka ‘ālemdir

XIV

- 1 Ne ḥākīdir ne nādīdir
- 2 Ne abīdir ne cādīdir
- 3 Baña ne beyt-i Bārī’dir
- 4 Göñül bir başka ‘ālemdir

XV

- 1 O rūḥü’l-rūḥ-ı ‘İsā’dır
- 2 Nefesde şan Mesīḥādır
- 3 Şafāda Ādem-āsādır
- 4 Göñül bir başka ‘ālemdir

XVI

- 1 Ne dürlü eylesem ta’rīf
- 2 Şımāḥı eylesem teşnīf
- 3 Bulunmaz gāye-i tavşīf

4 Göñül bir başqa 'âlemdir

XVII

1 Terāzū-yı haḳīḳatdir

2 'Ayār-ı sırr-ı vaḥdetdir

3 Güher-senc-i hüviyyetdir

4 Göñül bir başqa 'âlemdir

XVIII

1 [حزبیداری] te'ālādır

2 Bahāsı da dü-bālādır

3 Cevāhirden de a'lādır

4 Göñül bir başqa 'âlemdir

XIX

1 Ne kıymetli cevāhirdir

2 Ne ziynetli nevādirdir

3 Metā'-ı pür-zevāhirdir

4 Göñül bir başqa 'âlemdir

XX

- 1 Anı 'aql eden 'alimdir
- 2 Sezā-vār-ı mekârimdir
- 3 H̄abîr-i ğayr-ı nâ'imdir
- 4 Göñül bir başka 'âlemdir

XXI

- 1 Maḥāsinden mürekkebdir
- 2 Derūnu pek müzehhebdir
- 3 Mu'azzezdır mühezzebdir
- 4 Göñül bir başka 'âlemdir

4

EZ-VĀRĪDĀT-I HĀṬĪR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 albiñe fidān-ı ni'met ger bırağırsa eer
İstedigin eyler olmazsa aın etme keder
- 2 Fazla malı bezl ile celb-i ulūba sa'y edip
Fazla szden ağızını ılādan eyle hāzer

- 3 Hüsni-îmānı kişiniñ terk-i [ما يعنى] dir
Şübheden vāreste ol ‘ayne’l-yakīne kıl nazār
- 4 Varı yok bil varlığı her hālde vaḥdetde bul
Keşrete dağıtma ‘aklıñ birliği eyle maḡar
- 5 ‘Āleme gelmek gibi gitme daḡi elde degil
Bu iki yol arasında ḡayf ḡaldım derbeder
- 6 Yardıma şāyeste muḡtācdır ibn-i sebīl
Eyle yā Rab nūr-ı tevfiḡiñ yolumda rāhber
- 7 Kendi rūḡum kendini şıḡmaḡda kim var arada
Ḳuru [nefse] var mıdır ḡükmü aniñ zerre ḡadar
- 8 Rūḡ-ı Ḥaḡḡ’iñ nefḡası almış bu ‘unşur-ı ḡāneyi
Hep aniñ sırrıyla zāhir olmada ḡükm-i ḡader
- 9 Var desem [benlik] olur ki varlığım vehm ü ḡayāl
Yok desem vermiş olurdum varlığımdan bir ḡaber

- 10 Z̤ulmet-i leyl-i bedenden gelmiyor r̤uḥa ṣafa
Mihr-i miṣbāḥ-ı hidāyet bulmayınca ṣu'le-ver
- 11 Z̤errece bu sözlerim [ḥāl] olmadı gitdi baña
Arzū-yı nefisle eyyāmım etmekte güzer
- 12 Ḳalbi dā'im olduḡuḡün ādeme ādem denir
Maẓhar olmuş böyle bākī ṣiḥḥate nev'-i beṣer
- 13 Ben taḳarrüb eyledikçe geldigim 'ālemlere
Der-'aḳab güm-rāh-ı nefsim sa'yımı eyler heder
- 14 Pīrlikde nefsimiñ azḡınlıḡından el-amān
Ḳandiliñ yaḡı soñunda parlayıp birden söner
- 15 Ben neyim bilmem ki kendim kendime ḥükm eylemem
Ḥāṣılı yoḡluḡdan özge bende yoḡdur mā-ḥazar

- 16 Mevt uyandırmakdan evvel uykudan kalkmak gerek
Emr-i موتورا¹ya itâ'at eyleyip şâm u seher
- 17 Çeşm-i 'irfân-gâh bir kere baña eyle nazâr
Hîçdir hîçiñ mişâliñ görmek istersen eger
- 18 Câmi'-i cümle 'avâlimden kılip aşfiyâ
Her dem akar da doğup biñ mihr ü mâh eyler güzer
- 19 Nüşa-i kübrâ denilmiştir cenâb-ı âdeme
Anda hep şugrâ ü kübrâ bahşi olmuş müstaķar
- 20 Nüşa-i kübrâ ki âdemdir bozulmaz nüshası
Hâme-i kudretle yazmış Hâliķ-i şems ü kamer
- 21 Nüşa-i kübra demekle kendimi medh eylemem
Çünkü ta'rîf-i nefesde olsa câ'izdir haķar

¹ mütü: "ölün", Kur'ân-ı Kerîm, Âl-i imrân Sûresi, 119. âyetten iktibastır.

- 22 Ādem olmak ādeme çok ma'rifetdir bilmiş ol
Geldiğın 'irfān içündür bu cihāna ey püser
- 23 Ādeme ta'līm edendir cāmi'i bu nüshaniñ
Tut bu dersi ādem ol ādem eyā ibn-i beşer
- 24 Hāğğ'ı bilmek 'acz-i nefsi bilmege mevķūf olur
Bu maķāmı inkişāfa vāķıf olmağdır hüner
- 25 Ān-be-ān envā'-ı nūr-ı Hāğğ tecellī etmede
Gel yevm-i hūya diğğat et ki ما زاع البصر¹
- 26 Nüşa-i kevn ü mekāniñ hikmet-i tedvīnini
Yek kalemde keşf ü im'ān eyler erbāb-ı 'iber
- 27 'Ārifiñ kalbinde yok yokdur ne varsa andadır
Baş olunmuş anda hep sırr-ı ledünü ser-te-ser

¹ mā-zāga'l-başar: "Göz kayıp, şaşmadı.", Kur'ân-ı Kerīm, Necm Sûresi, 17. âyetten iktibastır.

- 28 Bende bildim ki benim hep bildiğim doğru degil
Bu bilişden başka bir sermāye bende ne gezer
- 29 Sen uzakdan arama sen istedigini sendedir
Kendiñi toplu ki bağ sende neler var bağ neler
- 30 Kendiñi kendiñ gözet sen umma sâ'irden meded
Senden özge saña yoğdur rađm eder māder, peder
- 31 Māsivāya hīç ağız ağmaz idiñ ĩfāsıñıñ
Āmedī lā refte ilā olduğun bilsen eger
- 32 ¹ لن ترانى emrine bağ ki hüve'z-zāhir² iken
Şiddet-i nur-ı zühuru gözlere perde çeker
- 33 Kimden öğrenmiş benim nefsim bu ĥod-bīnlikleri
Emr-i ma'rūfu gözetmez münkerāta göz diker

¹ Len terānī: "Beni göremezsin.", Kur'ân-ı Kerīm, A'râf sûresi, 143. ayetten iktibastır.

² hüve'z-zāhir: "O, açıktır."

- 34 'Ayn-ı zenb olmuş vücūdum ben aña vermem vücūd
Tevbe etdim ki baña güfrān-ı Hāq'dır muntazar
- 35 Yār yok, ğam-h̄ār yok, kaldım bu tenhā hānede
Fā'ide yok kimseden nefsim ise şerden eşer
- 36 Bir qarārgāhı bulunmaz ki tevaqquf edeyim
Kaçmak istersem hazır āvāze-i eynü'l-mefer
- 37 'Aklıma uysam 'aceb h̄iffet bulur mu şikletim
Mā-cevābü'l-aḥmak olsa bu söze qarşu deger
- 38 Ādemiñ hayvān-ı nāṭıq olduğün ḥaqqı var
Kıl kadar cüll-i fenāyı şirtına etmez eger
- 39 Hızrı bulsam da bedenden āb-ı hayvān içsem āh
Ol zamān tīh-i ledünnide ederdim kerr ü fer
- 40 Şüretā insān isem de bir pul etmez kalıbım
Hüsni-ahlāk olmayınca olmaz aṣlā mu'teber

- 41 Hirmen-i bāda şavurdum dāne-i fırsatları
Kendime kendim gibi bak kimse eyler mi zarar
- 42 Pister-i teslīme yatmaqla gelir h̄āb u huzūr
Cümle erbāb-ı maḥabbet böyle uyķuyu sever
- 43 Ben ne istersem anıñ ‘aksi tevārüd eyliyor
Şimdi bildim terk-i maḥlabla İlāh-i maḥlab geğer
- 44 Gel eriş bak çok revācı var gönül bāzārınıñ
Anda çek naķd-i merāmı sīneye beşer beşer
- 45 Şıyrılıp birden ḥalāş olmak müyesser olmuyor
Nefs-i emmārem beni her dem üzer dā’im ezer
- 46 Nefsini işlāḥ edenler muḥma’inü’l-ķalb olup
راضياً مرضياً¹ eyler cānib-i Ḥaķķ’a güzer

¹ rāzıyen merzıyyen: “Sen O’ndan razı, O da senden razı”, Kur’ân-ı Kerım, Fecr Sûresi, 28. ayetten iktibastır.

- 47 Muḳtezā-yı ḫālden ġāfil kiřiniñ meslegi
Kendüye ḫāli ihāle müřkilātı cer eder
- 48 كل سر جا وزا لا ثنين شاع¹ diĳkat et
Nīze-i keşf-i serā'ir çoĳ mazarratlar düşer
- 49 Söyleyen bilmez bilenler söylemezken Lütfiyā
Ben de bilmem doĳrusu bu sözleri kimler eder
- 50 Ḥāzret-i Mollā-yı Rūm'uñ pek açıĳdır cezbesi
Bende-ġānı durmayıp eṫrāfına her dem döner
- 51 Hem-ser olmuşdu bu manzūme baña birĳaç gece
Etmedim gündüz gözüyle ben aña 'aṫf-ı nazar
- 52 Var ise endām-ı mevzūnunda bir ĳirkinligi
Ĝicelik ḫāliyle diĳkat etmemiş isem eger

¹ Küllü sırrın cāveze'l-işneyi řā': "Sırrımı üçüncü kimseye duyurma, her sırrı ancak ikinciye açmak caizdir." (Arapça bir ibare)

53 İŖte bu ĥāletle bī-tāb olduğumdandır ki bağ

Sāhiriyyetde bulundum tā-be-hengām-ı seğer

54 Zeyliniñ birkaç yerindeki tekerrür lekesi

Ra'Ŗe-i destimden olmuŖ iç yüzünde yok keder

SONUÇ

19. yy. Osmanlı Devleti'nde askerî ve teknik hususlarda başlayan yenileşme hareketlerinin toplumsal hayata da yansıdığı bir dönemdir. Her alanda görülen değişimin edebiyata dolayısıyla şiire de etki etmesiyle eski şiir gözden düşmeye başlamışsa da altı yüz yıllık bir geleneğin bir anda terk edilmesi mümkün değildir. Şiir anlayışında batıya yönelen şairlere karşılık eski şiiri seven ve bu yolda eser veren şairlerin sayısı oldukça fazladır.

Yapılan metin çalışmalarıyla bu şairlerin eserleri bilim dünyasına kazandırılmakla birlikte hâlâ gün ışığına çıkmayı bekleyen şairler ve eserleri mevcuttur. Bu eserlerin edebiyat sahasına kazandırılması dönemin daha sağlıklı değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Biz de çalışmamızda bu amaç doğrultusunda Ahmed Lütfî Efendi ve divançesini konu olarak belirledik.

Divan şiirinin sona yaklaştığı bir dönemde eser veren Ahmed Lütfî, aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin vak'anüvisidir. Ölümüne kadar sürdürdüğü bu görevi ve Cevdet Paşa'ya zeyl olarak yazdığı tarihi, şairlik yönünün önüne geçmiştir. Biri eksik ve müsvedde 16 ciltlik bir tarihe sahip olan şairin bu yönü eserine de yansımış, divançedeki şiirlerinin büyük bir kısmını tarih manzumeleri şeklinde kaleme almıştır. Tarihlerinden övgüyle bahseden Ahmed Lütfî; hemen her tarih çeşidiyle tarih düşürmüş, her mısrası tarih olarak şiirler yazmıştır. Bize göre ise şair, en güzel şiirlerini gazel nazım şekliyle ortaya koymuştur. Gazellerini çoğunlukla dinî-tasavvufî konularda ve sade bir dille kaleme alan şair, eserinde hâkimâne gazeller ağırlıklı olmakla birlikte rindâne ve aşıkâne gazellere de yer vermiştir.

Ahmed Lütfî; pek itibar görmemiş bir şair olsa da divan şiirine ve yenilik arayışları neticesinde bu şiirde meydana gelen değişikliklere vâkıftır. Şiirlerinde mana bakımından yeni ifadeler pek rastlanmayan şair; şekil açısından divan şiirindeki

değişimi eserine yansıtmıştır. Eser şiirde başlık kullanmak, matlasız kaside ve gazel yazmak gibi bu son dönemde görülen farklı uygulamaları ihtiva etmektedir.

Sonuç olarak Ahmed Lütfî Efendi; divan şiirinin sahneden çekilmeye hazırlandığı bu son dönemde sesini fazla duyuramamış olsa da söz almış şahsiyetlerden biridir. Söylenen her söz de dönemi daha iyi anlamamız ve değerlendirmemiz açısından önem arz etmektedir.

Yüzyıllar süren bir geleneğe karışmış olan seslerden birini daha duymak ve duyurmak adına yaptığımız çalışmamızda mümkün olduğunca titiz davranmaya gayret etsek de eksiklik ve yanlışlarımızın olmaması mümkün değildir. Elimizde olmayan nedenlerden kaynaklanan bu tür kusurların hoşgörüle karşılanması dileğimizdir.

KAYNAKÇA

- AKSOY, Ömer Asım (1988), *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, İnkılâp Yay., İstanbul
- ANDI, M. Fatih (1997), *Servet-i Fünun'a Kadar Yeni Türk Şiirinde Şekil Değişmeleri*, Kitabevi, İstanbul
- ARSLAN, Mehmet (2002), *Şeref Hanım Divanı*, Kitabevi, İstanbul
- BİLKAN, Ali Fuat (1997), *Nâbî Dîvânı*, MEB Yay., İstanbul
- Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*, İstanbul
- DEVELLİOĞLU, Ferit (1993), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara
- DİLÇİN, Cem (2000), *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara
- İNAL, İbnü'l-Emin Mahmud Kemâl, Haz. M. Kayahan Özgül (2000), *Son Asır Türk Şairleri*, Atatürk Kültür Merkezi Bakanlığı Yay., Ankara
- İPEKTEN, Haluk (2001), *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yay., İstanbul
- İSEN, Mustafa; MACİT, Muhsin; HORATA. Osman; KILIÇ Filiz; AKSOYAK, İ. Hakkı (2006), *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara
- KALKIŞIM, Muhsin (1994), *Şeyh Galîb Dîvânı*, Akçağ Yay.,
- KANAR, Mehmet (1993), *Farsça-Türkçe Sözlük*, Birim Yay., İstanbul
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1970), *Büyük Türk Edebiyatı Tarihi*, Edebiyat Yay., Ankara

- LEVEND, Agâh Sırrı (1984), *Divan Edebiyatı/Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, Enderun Kitabevi, İstanbul
- ÖZDEMİR, Hikmet (1996), *Âdile Sultan Dîvânı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara
- PALA, İskender (1999), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ötüken Yay., İstanbul
- SAMİ, Şemseddin (1995), *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yay., İstanbul
- ŞENTÜRK, A. Atillâ ve Ahmet Kartal (2005), *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yay., İstanbul
- TANPINAR, Ahmet Hamdi (1997), *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Çağlayan Kitabevi, İstanbul
- TDV (Türkiye Diyanet Vakfı), (1989), *İslâm Ansiklopedisi*, c.2, İstanbul
- ULUDAĞ, Süleyman (2001), *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yay., İstanbul
- YILMAZ, Mehmet (1992), *Edebiyatımızda İslâmi Kaynaklı Sözler*, Enderun Kitabevi, İstanbul

EKLER**EK-1****Transkripsiyon Tablosu**

اَ	A, a, Ā, ā, E, e
ء	'
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	Ş, ş
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	H, h
خ	H, h
د	D, d
ذ	Z, z
ر	R, r
ز	Z, z
ج	J, j
س	S, s
س	Ş, ş
ص	Ş, ş
ظ	Ž, ž, Đ, đ
ط	T, t
ظ	Z, z
ع	'
غ	Ġ, ġ
ف	F, f
ق	Q, q
ك	G, g, K, k, Ń, ñ
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
و	Ū, ū, Ü, ü, V, v
ه	H, h, e
ی	Ī, ī, I, i, Ĭ, ĭ, Y, y

EK-2

DÎVÂNÇENİN TIPKI BASIMI

VE DİĞER ŞİİRLER

GAZİT KİTAPHANESİ
VAKFIYİ

دیوانچہ وقمہ نویس احمد لطفی

(هر حقوق ناظمه عاڈر)

GAZİT KİTAPHANESİ
Sayit No. 19873

معارف نظارت جلیله سنک رخصتیله طبع اولمشدر

درسعادت

(محمود بك) مطبعه سی — باب عالی جوراژنده ابوالسعود

جاده سنده نومرو ۷۲

۱۳۰۴

(۳)

﴿ نعوت شریفه ﴾

شبه اقلیم اوچی پادشاه خطه لولاک
عدالت بخش ملک ماسوا سلطان ارسلاناک

امام انبیا رفرف سوار لیله اسرا
منور سناز سدره شیخراغ مجلس افلاک

سن اول محرمسرای بزم معراج خداسن کیم
تجلیاتکه جبر بلدر پروانه چالاک

خدانک نوردین سنن تجلی ایلدی مولی
سکا حق دینده باله یوقدر ذرهجه اشراک

سنی بر لکده ممتاز انش کننوکبی الله
بوسرک کشفنه عارف اولمشدر کریبانچاک

جهان بر یانه بن بر یانه پرواللم لطفی
موجدلکده ثابتدر درونم هم عقیده پالک

﴿ دیگر ﴾

جمالک آیت نور خدادار یارسول الله
وجودک عالمه عین عطادار یارسول الله

جنانه آستانک اینک تشبیه ناقصدر
اوبشقه بوجه دار الصفا دار یارسول الله

چهار ارکان دینک حضرت صدیق اکبرله
عمر عثمان علی المرتضادر یارسول الله

﴿ دیوانچه وقعه نویس لطفی ﴾

﴿ المنظومات النضیده فی الاوصاف الحمیده ﴾

اسمیه توسیم اولنان اشبو مجله حقیرانه مه بسمله و جدله
وصلوله مقامنده زبور شیرازة کتاب افتتاح وانشاد اولان
مناجات جناب رب خدا ونهوت شریفه حضرت خیر الوری
ایله ترتیب وتنظیم ابواب تقال و فزونی ایام عمر وشوکت جناب
پادشاهی اجابگاه فاضی الحاجاتدن تضرع وتوسل قلندی .

﴿ مناجات بدرکاه قاضی الحاجات ﴾

صغیر صکنه میران حشره ثقلت جرم
انکچون عفو بکه جرات دخی بشقه قباخندر

مبشر اولسدم یارب سنک وعد جلیکدن
بکا بو عالم اولدمده قیامتدن قیامتدر

(۵)

نیچمه تمکندر انسانه بیان حق توصیفی
حبیب ککبریا عنوانک بیانیدر حسنک
سکا احسننت فرما مالک ملک الوهیت
محاسن تختنک آرایش سلطانیدر حسنک
وجود دولتیکن عین شفا در محض رجحدر
قلوب اهل دردک ماحضر قهمانیدر حسنک
طراوت بولدی وجهکدن مزین اولدی موجودات
ثبوت هیئت ککونیهنک رهانیدر حسنک
فلکلرده ملکلرده دوز عشقک هواسیه
زمین وآسمانک قوه دورانیدر حسنک
قلوب امنه اسم جلالک ناشر لطیفی
چال فیض حقک شاهد ذیشانیدر حسنک

دیگر نعت شریف

سنک عشقک ایله جانلر فدادر یارسول الله
اوبولده محوجان اوزکه صفادر یارسول الله
حبیب ککبریا سن عالمینه عین رجحت سن
محبک چله دن اول خدادر یارسول الله
بیورمشدر خدا کندیم ایچون خلق ایلدم ذاتک
بو الطاف خدا انجق سکادر یارسول الله
ایکی عالمده سنسن چله نک شاه جهانسانی
سنک قابوکلده سلطانلر کدادر یارسول الله

(۴)

سنک عنوانظر از نعتک اولدیجه کلام الله
لسان خلقله وصفک خطادر یارسول الله
فروغ نور عشقکله وجودی انک افشا
حقیقته بقسا اندر بقادر یارسول الله
سنی حق ذاتنه مرات قدسیت ایدمشدر
بوسرک کیشی یک معجز نمادر یارسول الله
وجودی عین ذنب اولمش صلاح حالدن قالش
قبوکلده لطفی کتر بر کدادر یارسول الله

دیگر نعت شریف

رخ آل وجود ماسوا نک آیدر حسنک
تجلیگاه قریک مهر نور افشانیدر حسنک
سن اول پیرایه بزم الست لامکانسن کیم
وجوه خلق وامرک مابه الامکانیدر حسنک
طویلز چشمه ماء معین جود وعشقکدن
محبت اهلننه حقک بونک احسانیدر حسنک
کتاب ناطق اتماء حسندانده احسن سن
رموز کینت کزک کاشف بیانیدر حسنک
کلام الله ایله ایت اوصافک محسندر
نعوت تم وجهک ناظم حسانیدر حسنک
سنک مرات وجهکدن تجلی انش مولی
وجود صورت نور خدایک چانیدر حسنک

(۷)

﴿ مناجات ﴾

يارب بنی بوسورت دلیدن قورتار
نقدینه آرا می غلندن قورتار
قهرم سکا در غیری به ایته محتاج
دست کرمله بنی ایلندن قورتار

﴿ دیگر ﴾

اولقدر چوقدر کناهم که شفاعت دیله ما
بشقه بر جرم وقباحت کوریتور حقا بقا
لیک سندنر امیددی اوز سکزیک عالمک
ای عطا بخشای عالم وی حبیب کبریا

وله

ایکی شق ذو الفقار به علی المرتضی

ظاهر و باطنده اچش حقه بر کسدر مده بول

﴿ درستایش حضرت قطب نصوحی قدس سره ﴾

شه ملک ولایت حضرت قطب نصوحیدر
عزیز پر کرامت حضرت قطب نصوحیدر
بحسار فیضنه مستغرق اولزمی محبانی
بمجب در عنایت حضرت قطب نصوحیدر
ره عرفان حقه مسالک اذعان وجدانه
دلیل پر هدایت حضرت قطب نصوحیدر

(۶)

ظهور زبانه اظهاری اسماء وصفات اولش
تجلی خدا سندن یکادر یار رسول الله
کینکارم کینکارم شفاعتدر سنک شانک
خطابندن ایسه سندن عطادر یار رسول الله

﴿ دیگر ﴾

ای سر سردره باغ جناک سروری
وی خدا نک مجری اخر زمان پیغمبری
کندینی یلدریمکه حق ذاتکی قیش دلیل
سنسن ارباب طریق حق و عرفان رهبری

آستان د و لتکدر بوسه ککاه مؤمنین

ای فیوضات جناب کبریا نک مظهری

آریا بقی بو قدر سننکه تکرینک بینده هیچ

هرجهتدن وحدتی سندن کوردر انس و پری

وصفکی ناطق ایکن آیت قرآن ککریم

بزم نمتکده نه ممکن اولسون انسا نک پری

حق بیتمندر سنک ذاتکاه والله العظیم

بر کوردر ایکی ککرورم نابزم وحدتد پری

نوله قالور ایسه او بر لکده بولاطقی قولک

سایه لطفکده ای جهله جهسا نک منخوری

(۹)

سر توحیدیه اشارتدر کلاه مولوی
اهل تجریدیه علامتدر کلاه مولوی

شاه، ملک فیض ایدرسه چوق دکل سرپوشنی
صان همای اوج دولتدر کلاه مولوی

اهل عشقه یاور و اصحاب و جدیه یاردر
انس بخشای طریقتدر کلاه مولوی

رشک مهر و ماه اولورسر پوش ایدن تعظیله
قرص مهتاب کرامتدر کلاه مولوی

دکله کیم نای وجود عشقه بر باش پارهدر
مبدأ سر ولایتدر کلاه مولوی

سر فرو ایزمی لطفی شاننه اصحاب حال
زبور تاج مجتهدر کلاه مولوی

وله

کریان علو قدر کوهر شاننکه انجق
کتاب مشویدر بر نشان یا حضرت ملا
خزان یا سله باغ امیدم یک پریشاندر
نسیم فیضکی ابله وزان یا حضرت ملا

﴿ اللهم ﴾

قلبکی اللهم طوت درویش ایسه ک
اوغراشورسن خاتله دلریش ایسه ک

(۸)

نیجه مردانی ارشاد ایلیمان مردانه شیخانه
مه برج ارادت حضرت قطب نصوحیدر

بنی بندن آلوب قول ایلیمان مجبور ایدن لطفی
شه ملک ولایت حضرت قطب نصوحیدر

وله

آستان دوتک یا حضرت قطب نصوح
ایلش ارباب حاجانه خدایا باب فتوح
روضه قدسیه که یوز سوردیکیم کوندنبری
آرتمده فیض محبت طوعمده نور ستوح

وله

قطب عالی، نصوحینک بودر کلان خدایا
ایلش صافیدلان عالمه دار صفا
کورمک اینسترسن بو دنیاده مقام جنتی
کل خلوص ابله بو خاک پاکه ابله انجما

﴿ دیگر ﴾

نصح و پند حضرت قطب نصوحی به اکر
بند ایدرسن کندیکی اول دم اولورسن بندهسن
کل چشم عاشقاندر خاک پاک روضهسی
کل یوزک سورنا قیلسن کوکلکی تابدسن

وله

لااله کلازار وحدتدر کلاه مولوی
تاج شاهان حقیقتدر کلاه مولوی

(۱۱)

قالمدى آفاقده كفر وضلاک ظلتی
هرجهتدن شبدر حجت طوغدبغی شبدر بوشب
امت مرحومده صد مژدهلر صد مژدهلر
اجد مختار امت طوغدبغی شبدر بوشب
مولد پاکى ايله عالملره وردى نجات
منبع نورهدايت طوغدبغی شبدر بوشب
مظهر سر ظهور حقدلر الحق مولدى
جانب حقدن بشارت طوغدبغی شبدر بوشب
مهد عالم ائسوئى جنبش فرط نشاط
آيت حق آيت طوغدبغی شبدر بوشب
دايه دهره حر مگاه خدائک بخشيدلر
ماهتاب بيت عصمت طوغدبغی شبدر بوشب
مقدم پاکيله بحر نوره غرق اولدى جهان
شیراغ زم عزت طوغدبغی شبدر بوشب
اول امین الوحیى حق آمينه دن قلدى عطا
عده اصلا ب غمت طوغدبغی شبدر بوشب
صورت ذات جلالى معنی اسم جلال
سر توحیده اشارت طوغدبغی شبدر بوشب
لفظ توحید ایچره بر لشدلر مش الله ذاتی
مقصد تبلیغ وحدت طوغدبغی شبدر بوشب
لطف صبح حشره دك بويله بولمز بر کیمه
اختر امراء قربت طوغدبغی شبدر بوشب

(۱۰)

وارلنن بوق ايله کیم وار اوله سن
بوسوزی فکر ايله دوراندیش ایسهک
قلبککه طوغز مولید دروغ
خاندان اصدقا به خویش ایسهک
حسن سیرت اهلنه مخصوص صدر
کلمه بومیدانه سن بدکیش ایسهک
ماسوايه لطفی ایتمه اعتماد
قلبکی اللهم طوت دوریش ایسهک
﴿قطمه﴾
جوهر ایماندر اس سعادت مؤمنه
باعث غفراندر زهد وعبادت مؤمنه
ذات تصدیق آوغز اکسار تجزی الیز
موجب نبل مراتب اطاعت مؤمنه

﴿مولودیه منظومه سی﴾

شمس تابآن سالت طوغدبغی شبدر بوشب
نیر برح سعادت طوغدبغی شبدر بوشب
عالم ار واحدن تالایالک بر جنبه
نجم انواع عنایت طوغدبغی شبدر بوشب
عالم کون و مکان باشدن باشه بر نوردر
حضرت مهر نوبت طوغدبغی شبدر بوشب

(۱۳)

منور ساز بصرًا عالمان اولان طلوع افتاب جلوس همایون
حضرت پادشاهیدن اشو پیک اوچیزو ایکی سنه هجریه سنه
قدر مبارک ومعلا استان فلك شان جناب ولی نعمته من غیر حد
عرض تقدیم ایله شرفند لطف واحسان ومظهر کمال فخر
ومباهات بی پایان اولدیم بعض آثار منظومه مندر.

تاریخ جلوس سعادت مآنوس حضرت پادشاهی

عز الله نصره

جناب مالک الملکه نیجه حمد وثنا اولسون
ایکنجی حضرت عبدالمجید اولدی سریر ارا

مطامع اولیزی هر بر امر وفرمان همایونی

اوشاه دینک استخلافن ایدی حکم شرع اجرا

طوغنجه مهر عالیناب اجلاس همایونی

کورندی برج احکام قدر دن فیض لایحه می

چکوب کتسون غوائل قالمسون عهدنه اندیشه

زمان دولتی اولسون امان راحت اوقی

خدا همیانی جد اجدندن چوق ایده عمرین

طوته آقانی شان وشوکتی مادامت الدنیا

ککوروب باب دغان اندرون بیت تبریکه

ایکی تاریخ جوهردارک عرض ایلدم ایضا

(۱۲)

حسب حال

ماسویه بن توکل الیم کندمه تکفل الیم
ادم معنی ایکن هر وجهله شکل دیکرده تمثل الیم
زیب دوشم دامن ال عیبا بشقه جامه یله تجمال الیم
بن غنای قلبه آزاده یم بود و نابودی تعقل الیم
حقک آلاسن تقکر ایلوم بشقه برحالی تأمل الیم
درککه پیراندر ملجأ یسکا بشقه ابوابه توسل الیم
افتخارم حضرت سلطانه در باب دیکرده تسأل الیم
ظاهر اولدیجه ازلر همی احتیاجاتی تخیل الیم
حضرت قلب نصوحی و ارایکن بشقه بر ذاته تنزل الیم

قوبنده حضور حضرت مولاناده سعید همدم؛ چلی افندی
مرحومدن سکه پوش انساب ایله کامیاب اولدیم حینده بالبداهه
وارد اولان قطعه در

باشمه طوغدی بوکون مهر فیوض معنوی
جدلله سایه ملاده اولدم مولوی

لطف بیچاره به همدم اونجه لطف یر

یک نفسده تولدی نور فیضله کوکم اوی

(۱۰)

تاریخ عنوان عالی غازی

عموم ملت عثمانیانه مزدهن اولسون
بحمد الله اوقوندی اسم غازی جهانبانی
۱۲۹۴

شرق

ای پناه ملت عثمانیان
دولتی ایدی جلوسک کامران
بوله جمه تبریک ایدرل بشدکان
پادشاهم سن جهان طور دتجه طور
روحسزندی صانکه اجسام ملل
کیندی اجلاسکاه اتواع کسل
تازه جان کادی جهانه بی بدل
ایضاً
افتخار ایتسون سنکاه وقت تخت
بولدی عالم ذات شاهانه کله تخت
قالدی سایه کده هیچ برسر دستخت
ایضاً
عالی ایتدک بکین پرمسار
تخت عثمانی بی قلدک بختیار
ظل حقسن ظل حق ای شهریار
ایضاً

(۱۴)

جهانه شرعاه «سلطان جید» ثانی اولدی شاه

۱۲۹۳

جلوس حضرت «سلطان جیدی» سعاده مولی

۱۲۹۳

السلطان جید الغازی

۱۲۹۲

بحساب رومی

تاریخ تقلید سیف

جلوس حضرت عبدا لجیدخان عوماً ایلدی احیاء عبادی
اوخاقانک طوته چله جهانی فروغ آفتاب عدل ودادی
زمان دولتمده بوله راحت بتون دینانک امصار وبلادی
شریعت سینفی طلاقدی میانه کسه عدلیله ارباب عنادی
اوشاهاک سایه سیفله دائم کسلسون عالمک عرق فسادی
میان شوکته طاقچه سیفک دیم جوهرله بر تاریخ شادی
خدا امداد ایدیه (سلطان جیده) تقلد ایلدی سیف جهادی
۱۲۹۳

تاریخ فتح صخوم

تاریخک هر نقطه سی طوپ دانه سی روسیه
کیدی صخومه عسکری (عبدا لجید) خانک بوسال
۱۲۹۴

(۱۷)

هر حالده مأیوس ایلك اندوه ابه مأنوس ایلك
معموم ایلك معمكوس ایلك سن خضروش و وردكدها
سایه كده دولت فرولدر معمور اولور پر فیض اولور
عدلكه عالم كام الدور ای شاه فاروقی ادا
خطكده اولدق كامین بدخواهدن اولدق امین
رب سموات وزمین باغشلاسون ملكك سكا
یاردجیك اولسون كردكار فرط مسرتله كذار
ایسون سكا هب روزكار ای پادشاه پر عطا
ظل خداسن متفق اولدك بوملكه مستحق
طوغدقچه انوار شفق دنیایه اول فرمان روا
حدم دكلدر بی كان اوصافكی ایلك بیان
عفو اولسه عالم بیان اولیزی صاندك لطفیا
سویله مرامك ماحصل تقدیم ایت كل برغزل
ایسون خدای لم یزل اول شاهی دائم مقتدی
اقلیم حسسناك شاهین ای شوخ مدوح القسا
برج كالك ماهین وی دلبر عشوه فزا
باشدن باشه بر نورسن مهر جهان منظورسن
صادقزه مجبورسن ایلكلكه لطف و عطا
رخساریك عارض اولور عاشقك نظاره سی
بوز و بر مامك لایقیدر مجبوریکه سندن یكا
شبتاز زلف و خالدروشن کونم ایدن سیاه
مهر رخكدن اقتباس ایتر ایسه م یازق بكا

(۱۶)

نشر اولندی دهره نور مسعدت
بولدی امنیت سنگله مملکت
فخر ایدر ذاتکله تخت سلطنت
پادشاه سن جهان طور دقچه طور

تاریخ سال جدید حضرت پادشاهی

(عبدالمجید) خانه همان کلدیکه هر سال جهان
ویرسون خدای مستعان شوکتنه تختنده بقا
تشریف ایدنجه تختی بولدی جهان نوبختی
ایام ارتق سخنی اجرایه ایتر اجرترا
اولدیچون روح جهان دورنده ولت بولدی جان
اقرانی بو قدر بی کان از ابتدا تا انتها
تخت هماپونه مکین اولدقده اول شاه ککوزین
اولدی مه دور بهین برج شرفدن دونما
عهد همابوننده هب کار آشناناز منخب
اهلیت اربابی تعب بی شبهه چکمز بعدما
اول شه جهانک نوریدر عالمک مجبوریدر
احسانانک مسروریدر هر سال ومه بادی و کدا
عهدنده محو اولدی سرف دشمنی اولسون تلف
امری ابه اولدقده در حسن اداره رونما
ای پادشاه دین پناه وی خسرو انجم سپاه
ذاتکله کلدی انبسا به بو دوانسه بی ام ترا

(۱۹)

انطولی اردو قوماندانی احمد مختار پاشانک فی ۱۲ اگستوس
سنه ۹۳۳ تاریخچه ارضروم جوارنده کدکرا اوسه سنه که محاربه
جسجه سنه تاریخچه

انطولییده کدکرا آدلی حربه تاریخچه (احمد مختار)

۱۲۹۴

تاریخ مظفریت

وقعه نویسی دولتک تاریخ نامن سویلدی

مژده بلونه وقعه نویسی روسی بر نشان ایلدی

۱۲۹۴

منظومه عیدیه

پادشاهم ایلده ایلمی ربم سعید

المسون سایه کده عالم عید بر بالای عید

روح عالمسن سن ای ظل خدا داتک ایلده

دولته کادی حییات تازه بروفق امید

مظهر فوز و ظفر اولسون لواء دولتک

دائما یار دنجیک اولسون حضرت رب جید

همت مخصوصه شاهانه تک اتار ایدر

بویجه اصلاحات واجرات ای شاهه وحید

حق سنی باغشلسون بودولت و بوملته

دمبدم سیفکله اولسون دشتیانک نایدید

(۱۸)

راه وصاله بدرقه نور چاکدر سنک
فکر خیالیک اولسه لطفی اولور محو وهیا

ارتیق اوزانمه اتمه سنس تصدیقه اوله دسترس
راه ادبده ملتس اولمشدر ایضای ثنا

یارب بودرسندن دیک ای خالق انس و ملک
مادام دور ایتر فلک اول شاهه و بر عمر و بقا

ایام و ازمانی سعید عمر همایونی مزید
اولسون دیو چله عیبید دائم ایدر بوبله دعا

کدکجه هر سال جدید لطفندن اولسون مستفید
مجموع اصحاب امید وانصرله یار بنیا

سهل له کل الامور وافتح له جمل الثغور
واجمع له شمل السرور مادار احوار السما

خامه مده بوقدر اقتدار توصیفکه ای شهر یار
عرض کمال افتقار اولدی مدار اجتر

جوهر له تلمندن ایلمی تاریخ ایله لطفی قدولی
تسعید ایدر سال نوی اولشاه ایچون صحیح و مسا

(تام)

(عبدالجید) خاتک ایده بوسالنی منان سعید

۱۲۹۴

(مجموعه)

بوسالیده سعید ایلده (عبدالجید) خانه خدا

۱۲۹۴

وقت مسرت فزا

۱۲۹۴

(۲۱)

ببندى معنای سداد
 ظل همایوننده هب
 چکمز زماننده تمب
 بویله زمانى بر زمان
 حکم همایونى روان
 صورتده ظل مستغان
 کورسه ایدی نوشروان
 تعداده کلز همىتى
 احیا ایدوب بودوانى
 بودولتلك امدادینه
 باى وکدلتك دادینه
 جوهر قلله قید ایده
 سال جدیدى سعد ایده

۱۲۹۵

تاریخ دیگر

(عبدالجید) خانه ایده نوسالنى حسان سعد

۱۲۹۵

تاریخ سرکاتب شهر یاری سعید پاشا

سالنى ايامنى سرکاتب شهاهانه تک
 حاز انواع فیض وسعد ایده رب انام

(۲۰)

تاریخ توجیه عنوان غازی

حضرت سلطان جیدک سایه شاهانه سن
 فونبو نصرته بمدود ایلسون رب قدیر
 حسن خدمت ایلیان صادقلری اول پادشاه
 مهر احسانندن ایلر مستفید ومستنیر
 اشته بودفده دخی غوغاده ارسلانلر کچی
 فوق العاده عسکر شاهانه سی اولدی دایر
 نام غازیلك ايله اولدی مشار بالنسان
 جد اوله عثمان واجد نام ایکی ذات مشیر
 ازسرنو عسکر شاهانه سن تینجیع ایلر
 بویله عنوان جلیل و بویله نام بی نظیر
 جوهر سیف قلدن اولدی تاریخی عیان
 الدی غازی نامنی حقی ايله ایکی وزیر

۱۲۹۴

تاریخ نوسال پادشاهی

(عبدالجید) خانه هممان سعد اوله هر سال وزمان
 ورسون خدای مستغان تختنده شوککنه بقا
 جسم جهانه جاندر حقدن بزه احسانندر
 بودولته سلطاندر اول شاه فاروقی ادا
 عهدنده حر اولدی عباد محو اولدی انواع فساد

(۲۳)

مظھر سر خلاقش جناب حق سـنك
هر بر امر و نيك ايش باعث امن و امان
صحت واقبال واجلالكاه اى شاه كزین
ایلسون مهور ملنك حضرت مولی همان
بویله تاریخ ایله تبریک اولنسون هر سنه
پر صفا اولسون کونی طوغسون سرورکله جهان
۱۲۹۵

✽ مابین هایون افزازدن عودتده سولدیکم ایات ✽

✽ دعوات ایات ✽

خوان احسان شهناه زمان (عبدالحمید)
جمله بی اتمکده انواع نعمله مستقیم
عمر نوح اعطا ایدوب حق اول ولی نعمته
هر شبن قدر ایله هر بر کونن مانند عید
روزه داران جهان ایتدیکه افطاره قیام
تاقیام الساعه اول شاهک اوله عمری مزید
آستان دولتی اولسون ملاذ خاص و عام
هر سنه ماه صیام اولدیجه عالمه بدید
سایه شاهانه سننده بندکان و داعیان
بویله نعمتله اولسون مظھر فیض جدید

(۲۲)

نزد عالی شهنشا هیله فیض و رفعتی
سال و ماهی عالمک کلدیجه اولسون مستدام
مظھر اولسون دائما خیر الاموره خلمه سی
مرکزنده نوبنو اقبال ایله ایلسون دوام
یک محققدر بو تاریخده کی فال سعید
حق سعید پاشایی قیلدی هر سنه مقبول عام
۱۲۹۵

✽ ولادت هایون تبریکچون ✽

روز مولود همایونکده اى شاه كزین
هر سنه تبریک ایتسون بندکان و داعیان
مهد عهدکده بونسون طفل شان دولتی
مهورمه کلدیجه دنیای خدای مستعان
اولسون اى شاه ملخصات صباح حشره دك
هر کونک عیده مشابه هر کیجه ک قدره نشان
زیب مهد عالم اولدیجه موالید جهان
دائما طوغسون مرامک اوزره مهر آسمان
قلب شاهانه سنك مرآت الهاماندر
صورت حسن اداره هب اولور اندن عیان
امدنیانک بوزی کولسون آچلسون کولکیده
بعد ازین سایه کده اى شاهنشه دوروزمان

(۲۵)

نور چشم ملك و ملتدر وجود دولتی
ذاتیدر جمله انامك باعث امنیت
هرسنه تبریک ایدر عالم او نور شوکتی
نجم تابان سعادت طوغدیغی شیدر بوشب

﴿ سالیه درستایش حضرت پادشاهی ﴾

مهروماهی عالمك طوغدیغجه ای شاه کزین
غزه سال جدید ایتدیگه دهری دلشین
هر زمانك اولسون انواع سعاداته قرین
پادشاهم یک ییل اول تختکده شوکتله مکین
هرسنه سایه کده اولسون چله عالم کامین
سن سریر شوکتك بر مهر عالمیایسن
چشمه سار فیض جانبخشك آب نایسن
ملکت معموره احسان و لطفك بایسن
ایضاً
سنسن آرام و حضوری چله نك ای پادشاه
ذات شاهانهك صنوف ملته اولش یناه
روح عالمسنسن ای شاههذه انجم سپاه
ایضاً
ماه و سال عالم ایتدیگه تجدد دائماً
سایه لطفکده بولسون خلق انواع صفا

(۲۴)

معلم سلطانی حواجه علی افسدی مرحومك کیفسر لکی
مسموع عالی بیوردلده نظم و انشاده مشار الی بی شاد و احیا
بیورمش اولدقوری مسموع فقیرانه اولان نظم جلیل شاهانه
(خبر انحراف طبع شریف) (اولدی غایت نآثره بادی)
(حق و بره عافیتله عمر دراز) (باکمال مسرت و شادی)

اشبو نظم جلیل شاهانه بی من غیر ستایشه دائر اولوقت
تنظیم ایلدیگم قطعه لر

نیجه ممکن قلم و قلمه نویس حقیله
الملک بو اثر حضرت شاهای تبیین
حسن تنظیمه حیران اوله ورق ایتیری
کورسه بوقطعه شاهانه بی حسان تحسین

﴿ ستایش دیگر ﴾

تشکری قابل بولطفه مقابل کسی ایتسه ده جان فدا بانجام
بو نظم همایون بو نطق جلیل کلام الملوك ملوک الکلام
﴿ ولادت همایون کیجه سنه دائر ﴾

بر تو افروز سعادتدر بوییل بی میل
مولد مسموع دختان (عبدالحمید) بی عدیل

منزل تبریکه شمس جهان اولسون دلیل
ماه تابان خلافت طوغدیغی شیدر بوشب

(۲۶)

يكتاشه زمانسن ايضاً
كورشمي چشم عالم سن كمي شاه افتم
بارا ديلا لي ادم ايضاً
ذاتك خدايه سايه و بردي اوسايه وايه
چاله كدا و بايه اي شاه دين و دولت
سنسن ولي نعمت

نصر عز بز هرگاه اولوب يانكده همراه
باردجك اولسون الله اي شاه دين و دولت
سنسن ولي نعمت

﴿ شرقي بطرز منظومه عيديه ﴾

پادشاهم حق سني تختكده دائم ايلسون
بارگاه شوكتي عدلكله قائم ايلسون
سايه صالديجه جهانه غره غراي عبيد
پادشاهم حق سني تختكده دائم ايلسون
سن خلافت تختك شوكتاو برسلطانيسن
ملت عثمانيانك شاه پر احسانيسن
دولتك حاييسي هم شاهانسه ديشانيسن
ايضاً

هر بر امرك عيين حكيمندر عموم ملتبه
حسن نيته مثالك كلدي بو دولته
عزم شاهانهاك بيكدن جان و برر بوهيته
ايضاً

(۲۶)

آستان شوكتك اولسون جهانه مليجي
ايضاً
سال نوكلديجه كتسون چله الام وكدور
عالمك اولسون بوزي سايه كده كسبايلسون سرور
مهرومه دونسون مراكمجه ال يوم النشور
ايضاً

التفاتك سال بيرده بو عبيد كتري
توجوان طبع ايلدي اي تخت عدلك سروري
منتظدر لطفك لطفني قولك چوقدبيري
ايضاً

افتاب دولتك هيچ بولسون قطعاً زوال
ذره جهه عهدكده عالم كومسون ريخ و لال
هرسنه بويله صونلسون خاكپايه عر ضحال
پادشاهم يك پيل اول تختكده شوكتله مكين
هر سنه سايه كده اولسون چله عالم كامين

﴿ درستاييش حضرت پادشاهي ﴾

سايه كده بولدي قوت بو دولت و بو ملت
وردك جهانه راحت اي شاه دين و دولت
سنسن ولي نعمت

جسم جهانه جانسن مغبوط انس و جانسن

(۲۹)

تاریخ نشان سرکاتب شهنشاهی

عمومك باعث اسایشی (عبد الحمید) خاندان

نشان لطف اول شاهك جهانہ رایگان اولدی

نه سلطاطنقدر اولوق دركہ عالیسنه بنده

صداقتله اكا خدمت ایدنز كامران اولدی

رضا جویانه عرض جوهر صدق عبودیت

ایله باش کاتبی الحق مشار بالبان اولدی

فدای جان اغورنمه اوشاهك قیل قدر کلز

کیمک حقتده کیم بر ذره لطف مستبان اولدی

نه نمکندر تشکر انک احسانه فارشو

آنک ظل همایونی بزه امن وامان اولدی

لسانندن عوم بند کانک سویلم لطف

اوشاهك ملته ذاتی حیات جاودان اولدی

جهان طور دجه طور سوزن شوکتواقبال ایله دائم

دعای دولتی امر خدای مستعان اولدی

برنجیدن تقال برله قات قات سویلدم تاریخ

رضابك الدی عثمانی نشانی شادمان اولدی

۱۲۹۶

۱۲۹۶

(۲۸)

تخت عثمانی بی تشریف ایتدی تک کوندنبری

عد او نتر همت شاهانه تک یکده بری

لطفاً آمین خدوان اولسه توله انس ویری

ایضاً

تاریخ نوسال پادشاهی

اولدی سعادتله بدید

(عبد الحمید) خان بقا

یکد یکده ایام و لیال

سلطان چیدی پر صفا

عیند ایلیسه هر آنی

خالق تعالی دائمی

اسوده حال اولسون جهان

کلدی که هر صبح و مسا

معنای حکمت نصاب

قلنس جناب کبریا

بو ملکوت و بو ملتبه

عمر ابد و پرسون خدا

هر ییل یازلسون لطیفیا

(عبد الحمید) خانه خدا

کلدی بته سال جدید

و پرسون خداوند مجید

دور ایلدیکه ماه و سال

قلسون خدای لایزال

مسعود ایله ازمانی

معمور ایله بلبد انی

افزون اوله عمری همان

طو خدیجه مهر ایمان

هر نطقنی فصل الخطاب

محض کرم عین صواب

لطف خدادر دولته

اول شاه عالی همته

تاریخ سالی بویله چه

بوسالی پرسعد ایلیه

۱۲۹۶

(۳۱)

اوشاهنشاهی ریم بر براتمش هر فضیلتده
کورلشئی ملک سیرت پورتبه ذات شاهانه
لسان حال ایله سال جدید ایتسون اتی تسعید
که زیر ذاتیدر عین سعادت برج ازمانه
کتاب مستطاب وصف عالی همایونی
بیوکلکده صغیرت مخزن الواح ایقانه
بم خطایتم اگر عرفی به شری ایتسم نسبت
بم مدوحی کورسیدی سو یلردی بیغانه
او مدوح معتم کیم حضورنده ارسطولر
اولور کویای سلنا زمین بوسانه مورانه
لسان خامه وصف همایون شهنشاهی
ایکی شق اولهرق عجزندن اولش لال ادبیانه
دعای دولت شاهانه بی لیل ونهارنده
اجابتکام حقه صوننده لطفی فقیرانه
جواهر دن دکل خالی بو تاریخ سعید فالی
خدا سعید ایلیه سالی بجا (عبدالحمید) خانه
۱۲۹۷

✽ انا طولی پایه سی توجیه یوردلقدقه تقدیم ✽

✽ المدیکم تشکر نامه منظومدر ✽

مدرسالت رؤسی بیک ایکوز اللی اکیده
بکا (سلطان محمود) الفعالتاتمش ایدی احسان

(۳۰)

✽ تاریخ نشان امتیاز ✽

قدر دانلقده هر وصف جهاباییده کلشمی
جهانه حضرت (عبدالحمید) آساشه امجد
تلاطم ایش اول رتبه امواج عنایاتی
بم لطف خداوندیسینه اصلا چکلمز سد
نشان امتیاز ایله او ظل رب بی انیاز
علو شأنی ایتدی وکیل مطلق ازید
اوتشرفات شاهانه به کسب امتیاز ایتک
کبی واری جهانه فخره لایق نعمت سر مد
سعیداندر سعید اولزمی نجم بختی اول ذاتک
میان صدقه ایتدی کجه جبل مستقی بند
خداوند جلیل ایتسون اصلینده وکیلینده
عسداد اشهر و ایام عمر و دولتی بجمد
کلوب برمه زده رس تاریخ انشاد ایلدی لطفی
وکیل مطلقه اولدی نشان امتیاز اسعید

۱۲۹۷

سایه احسانوایه حضرت پادشاهیده شرفندا اولدیغ انا طولی
صدارتی پایه سی اشبو تاریخ سالک جاژه سنیه سیدر
کتورشمی فلک ایا طولوغلدن شمس تابانک
نظیرین حضرت (عبدالحمید) لک تخت امکانه

(۳۲)

ایده نختنده دائم حضرت (عبدالجمید) خانی
 سرر ارای عدن اولدقیجه اول خاقان منان
 حفید معدلت آیینی اول سلطان مغفورک
 یکیدن قیلدی بو عبید عشیق کتری شادان
 نه شادانلق که قابلی تشکر بوبله احسانه
 اناطول پایهسی ویردی اوشاهنشاه مالیشان
 اوسلطان حیدالخالقه قول اولق کبی بو قدر
 جهانده باعث ترفیع شان وسیت آقران
 اورته بجر الطاف شهنشاهی به طالدمکه
 تشکر دن قانوب عاجز سرورم ایلمدی حیران

جهان طور دقیجه یارب اول شهنشاه کر مجشک
 اوله خورشید شان وشوکت شاهانهسی تابان
 قلم یازدقیجه یازلدقیجه لوح قدرت وتکوین
 خدا صون الهیسنده محفوظ ایلمه هران

انک ظلنده دولت جبر مافات ایلموب یارب
 مراعی اوزره اولسون چرخ میناقلم کردان
 ملوک عالمه باب همایونی ملاذ اولسون
 یوریسون امری هر برده جهانده ایلمسون فرمان

توافق ایلمسون تدبیر بده احکام تقدیره
 تلاحق ایلمسون زنده توفیقات بی بیان
 قدر در پی اولوب هر امر فرمان همایونی
 اوسلطانم ظفر رهبر اوله مادامت الاکوان

(۳۳)

مدکور پایه ایچون تاریخ
 نخت عالم خللافت تاجنیک پیرایهسی
 حضرت (عبدالجمید) خاندن خدایک سایهسی
 قدر بتی حقیله تقدیر انک ممکن دکل
 خاندن وصفن مجز دن بشته بوق سرمایهسی
 پایه اناطولی ویردی بو عبید کجمرت
 باق بم احسانیک وارمی اوشاهک غایهسی
 بر بولمز طرز اله تاریخمی یازدی قلم
 لطیفیا لطف شهنشهدر اناطول پایهسی
 ۱۲۹۷

تاریخ وکالت ثانیه حضرت سعید پاشا

ایکنجی دفعده الدقده مهری سویلدم تاریخ
 بیه قیلدی وکالت جاهنی اعلا سعید پاشا
 فی ۷ شوال ۱۲۹۷

تاریخ سرکتابت جلیله

یازلسون زر قلله لطف بوتاریخ جو هر دار
 بیه میر رضا جوی اولدی سرکاتب بجمهدالله
 ۱۲۹۷

طقتان سکر سنه جدیدهسی تبریکچون تقدیمله مظهر تقدینه
 احسان همایون اولدیمو تاریخدر که هر دصمری بر تاریخدر .
 ۲

(۳۰)

مابین هایون افطار لیلہ حین تشریفہ تقدیم قنمان منظومہ ❦

حضرت (عبدالحمید) خاٹک عموم بندگان

افتاب خوان احسانندن اولش مستفید

اول ولی نعمتک کلدیکہ ایام صمیم

تاقیام الساعه عمرو شوکتی اولسون مزید

فرط شادادیلر مسرتلر صفار هر سینه

سایه شاهانه سنده آن بان اولسون بید

مستشاری عقل کلدر یآوری توفیق حق

بر یوزنده ظل بار بدر اوسلطان وحید

تا که اولدجه فلکار ده ملکار سجه خوان

هر کونی بر عید اولسون هر شیری قدر سعید

❦ ۹۸ سنه سی ولادت هایون زکائنده سویلیدیکم قطعه ❦

بوله تبریکر حضور کرده اولسون هر سینه

مهر و مہ طوغند چہ ای شاهنشہ دوروزمان

بر کونک بیک ایلسون صحت ایله باری خدا

ملک و ملت سایه لطف کده اولسون کاهران

❦ تاریخ لیلہ مبارکه معراج شریف ❦

حضرت (سلطان حمید) ی دائما توفیقینه

صاحب العراجی حقیچون ایدہ حق ماصدق

هر بر ایام ولیالی عید و قدره بکزه سون

سعد و صحتله بیکه هر دم زمانی بیک نسق

(۳۴)

کلدیگه ایام جدید ' عبدالحمید) خانی خدا

۱۲۹۸

جاه خلافتده مکین قلسون بودر خیر دما

۱۲۹۸

سال نوی (عبدالحمید) خانه اول عین سعید

۱۲۹۸

کلدیگه فیض ماه نو دوندیکه بوشمس سما

۱۲۹۸

سال جدید شوکتی ایلسون جهانی پر نوال

۱۲۹۸

عهد سعید دولتی اولسون نمودار صفا

۱۲۹۸

هر مصر عم تاریخ ایچون اینجوکتی قلدیم عیان

۱۲۹۸

فضل قلم اولش بجا سال جدیدہ مدعا

۱۲۹۸

لطیفی بیجا تاریخی قید ایلیه اهل جهان

۱۲۹۸

قیدم وفور شوق ایله وقعہ نویسانه ادا

۱۲۹۸

ملفوظ و معنادن چیقار حتفا بو وجهله عدد

۱۲۹۸

بیک ایچی یوز علقسان سکر تاریخ سال پر صفا

۱۲۹۸

(۳۷)

اوبله بردیوان عالی عدالت اچدیگیم
کورمدی عهد سعادتدیزی چرخ عنید

محضر طالده اول دیوانده خائضری
حده قانون عدله چکدی اول شاه وحید

جده الله اولدی ظاهر حکم شرع اجدی
سایه (عبد الحمید) خایده بروفق امید

حشره دله تختنده شوکتله خدای مستعان
عمرینی اقبالی ایتمسون مزید الدر مزید

ظل سیفله غلام ظم وعدوان محو اولوب
صبح اسایش آچلسون قلسون کفت و شنید

بالداهه سو بیلدی اشو ایکی تاریخخری
دولتک وقعه توبس خاصی لطفی عبید

سیفینی عرشه آصوب محو ایلدی جانیزی
۱۲۹۸

حتی سلطان عزیزک الدی (خان عبدالحمید)
۱۲۹۸

تاریخ سال قری از برای دعای حق سلطانی

۱۲۹۹

ماه سرور افزای سال طوغدی بو کون مانندور

۱۲۹۹

دنیاه نشر اولسون بوییل نیجه نیجه بنو جهور

۱۲۹۹

(۳۶)

صیت عدل وشوکتی چیمسون سماء رایهم
سلم اقبالی اولسون مطلع فیض شفق
هرسه طوغدقیه ماه لیل معراج کزین
لطفنه احسانته طائر اولسونز احق

نور پاش اولسون نجوم عدلی ملک وملته
امر وفرمانندن السونز فلاطونز سبق
سایه سننده قلسون آثار ظم واعتساف
دائما توفیقن احسان ایلسون رب الفلق

کلدی هیچ بر وقته اشته تاریخ جهان
بویله سلطان احق وبویله برشاه ادق
قات قات واجبدر ایضای دعای دولتی
جهانک عنندنه اولشدر بو معنی منفق

لطفیا چیمدی دوشق خامه دن تاریخ تام
سعد ایده خان حمیده لیله معراجی حق
۱۲۹۸

تاریخ عدالت سنیه

حضرت (عبد الحمید) خانک بو انصاده بنه
مهر عد لندن مه آفاق اولدی مستقیم
قویعدی سلطان عزیزک قاننی برده اوشاه
باقی تجلی عزیز ذوانتسام اولدی بدیه

- (۳۸)
- کلدی ینه سال ظفر بولدی زمان امن و صفا
۱۲۹۹
سال شهینشاه ایلسون فوز و صداقتله مرور
۱۲۹۹
- اول شاه ذیقدره ایله هر بر زمانی عید حق
۱۲۹۹
عهد همایوننده هیچ کورمز جهان پای فتور
۱۲۹۹
- پیک ایکی یوز طقسان طقوز سالی اوله آن سرور
۱۲۹۹
حق بوسنه (سلطان حمیدی) ایله پر فوز و ظفر
۱۲۹۹
- شاه جهانک نویلی قله صفا ایله مرور
۱۲۹۹
ایله خدای لایزال اول پادشاهی شادمان
۱۲۹۹
- باقی اوله ایام عزت ایله تا بوم نشور
۱۲۹۹
رشک بهار فیض ایله هر روزینی حی کریم
۱۲۹۹
- طوغد قیجه سال و ماه نو دوندیکه ایام ودهور
۱۲۹۹

- (۳۹)
- فیروز قال اوغاییده اول شاه عالی مشربک
۱۲۹۹
عمر همایونی فزون اوله ایارب غفور
۱۲۹۹
- هر مصرعدن قالدی تاریخسار قلدی بروز
۱۲۹۹
منطوق و معنادن ایسه قلدی زهی مطلب ظهور
۱۲۹۹
- (سلطان حمید) ک هر بیلی سال شرف افزا اوله
۱۲۹۹
پیک ایکی یوز طقسان طقوز سالی اوله آن سرور
۱۲۹۹
- دیگر تواریخ زیور بیان صدق مقال
۱۲۹۹
لطفا حقیله یازدم در کبی تاریخی
۱۲۹۹
- حضرت (عبدالجید) ه سال سمدافزا اوله
۱۲۹۹
القائز بانفیض العلی السلطانی
وقمه نویس احمد لطیف
۱۲۹۹

(۴۱)

نیجه جدولر آچشدی بخار دین عثمانی
اکاسد چکدی اول شاهک نسیم همتی شویله
دیونک باری خفت بولدی مزده سویلدم تاریخ
دیون دولتی شاه زماندر محولیدن بویله

۱۲۹۹

تاریخ چلی افندی درقونیه

قطب عالم حضرت (عبدالجید) خانک همان
همدم اولسون بزمنه فیض خدای کبریا

خدمت شاهانه سیدر اولشک نصف السلوک
امرینه فرمانه متقاددر شاه و ککدا
مخص صدق واستقامتدر اوشاهنشاه ایچون
بیر وربانه مدار افتضار وارققا

یاوری اولسون اوشاهک حق ارنلر همتی
عزم عالیسی دخی منظور چشم اصفیا
اون سکریک عالم امکانی بوقدن وارایدن
مطبخ عالیسن ایتسون شاهیت اغنیا

انتساب دولتی سرمایه اصحاب قهر
افتاب شوکتی دنیاره رونق فزا
حضر ملای رومک پوست نشینی قونیهده
درکه هستیدن اولدی عازم سمت بقا

دادر والامی فخرالدین افندی جاننه
کلدی امر پادشاهی ایله بی ریب وریا

(۴۰)

تاریخ برای پایه روم ایلی

فیض بخش داعیان (عبدالجید) خان کریم
تخت عالینده اولسون حشره دک شوکتیناه
وارماشدر مافقنده اول ولی نعمتک
رتبه کعب کر میرا سسته بر پادشاه

باب علیای همایونده قول اولفی ککچی
اصدقائی دو تیجه بوقدر اصلا یشته جاه
هرنه ایلرسه کرم فرماییده عین نعم
لطف واحسانندن عالم معتم بی اشتباه

ایلدی بو بنده دیرینه بی بوقدعه ده
پایه عالی ایله شاد اول شه انجم سپاه
حق بحق (سوره الزوم) ایلسون اجلالایله
اول امام المسلمینی اهل ایمانه پناه

عرض شکر ومحمدتله سسویلدم تاریخی
روم ایلی پایه سن احسان ایتدی پادشاه

۱۲۹۹

تاریخ تسویه دیون عثمانی

امور صعبی تسهیل ایلیان (سلطان جید) آسا
جهانه کلدی بر شاه مالک معدات اولیله
اوشاهک هر بر امر دولتی الهام باریدر
خدا حق بنم بونده خلاقم وارا یسه سوبله

(۴۳)

تاریخ وزارت سرکاتب مابین هایون

لطف مخصوص شهنشاه جهان (عبدالجید)
ایلدی باش کاتب شاهانه سن-زده مشیر

قدر دا نلقده ککرده اول ولی نعمته

کلامشدر عالم امکانده اصلا نظیر

چاکری باش کاتبی میر رضای عارفی
بین الاقراان ایلدی ممتاز اول شاه امیر

استقامتله رضا جویانه خدمتله ایله

بندکائن دائما مسرور ایده رب قدیر

لطیفیا توجیهنه اولسون بوتاریخچ نشان
اولدی سرکاتب رضای نامور عالی وزیر

۱۲۹۹

منظومه برای تبریک یوم جلوس

هرسنه یوم جلوسکده سنک ای شهریار
عرض تبریکارله عالم ایلسون کسب مسار

نور مهر و ماه لطفکله طوله لیل ونهار

پادشاهم ایلسون تختکده دائم کردکار

وارمیدر بوگون کچی برعید بر بالای عید
اولامشدر ماسبقده بویه بر نعمت بید

دبدم سایه کده دولت بولده فیض جدید

پادشاهم ایلسون تختکده دائم کردکار

(۴۲)

مشوی خوان چنان اولدجه صدرالذین دده
نیجه یک بریل طوغه اول شاهه ماه اعلا
تاسکه دوندجه فلکدره نجوم زاهره
فیض افزون ایده فخرالذین افسدینک خدا

عبدملوک جناب مولوی وقعه نویس
ایلدی بو منظومه بی تقدیمه عرض ثنا

قطب نیدن طوبدی سر در تاریخی قلم
فخر دینه پوست مولانا سزا الحق روا

۱۲۹۹

سرفرمانق تاریخی

(عبدالجید) خانی خدا توفیقنه ایش رهین

ایله حاله اهلسنه خدمتلی بی ان واین

هر خصلت ممدوحه ده ممتاز اولان عثمان بکی

قلدی برنجی راده ده ماینده شهرت کرین

اولش ملوک خدمتی اربانه نصف السلوک

کورمکده در تکمیلی میرشار عین الیقین

حسن سلوکنده دوام ایلسون او میر محترم

حق خادم و مخدومی قلسون خطالردن این

جوهر کبی تاریخی نظم ایلدی وقعه نویس

عثمان بکی ده قلدی حق شاه کرینه سرتقرین

۱۲۹۹

(۴۵)

تضرع دعا در پیشه نظم و انشاد ایلدیکم تواریخ نوقال فصیحانه
۱۳۰۰ ۱۳۰۰

عرض جانب علیای جناب شاه عالی اولندی
۱۳۰۰

امرواحسان حضرت من له الامر کدر
۱۳۰۰

مظهر کرم شاهی احد لطفی
۱۳۰۰

عریضه مذکور به ملفوفاً تقدیم قلنان تواریخ منظومه
خدا (سلطان حید) کسالتی آن شرف قلسون
۱۳۰۰

فیوض حقه اول شاه کرم ارا مؤیددر
۱۳۰۰

جهان تبریک ابد شاه جهانک سالتی بویه
۱۳۰۰

او اوبله ظل بزدا نیر عالی شاه اجددر
۱۳۰۰

نه اعلا لفظ ومعنی ایله قلدیم لطفیا املا
۱۳۰۰

بونیویل هجرتیک اوچوزنجی سالی اسعددر
۱۳۰۰

(۴۴)

بشقه عاقدر جهان افشاپ شوکتک
مبدأ امنیت اولشدر جلوس دولتک
تازه جان وردی وجود دهره عدل و شفقتک
ایضاً

خدمت شاهانه کی ازجان ودل ایتمک ادا
فرض عین اولش جیع بندکانه بی ریا
لطفیا هریریل اولنسون دائم بویه دعا
پادشاهم ایلسون تختکده دائم کردکار

یک اوچوز سنه سی تقدیم ایلدیکم سال تاریخلریک عریضه
تیره سیدر که بر فقره سی بشقه تاریخلدر نوزمین اولغله
بوخمله درج اولندی

الله لطیف حضرت تری ولی نعمت عالم شهنشاه فاروقی علم
۱۳۰۰

خاقان ذوالاحسان والکرم علو القدر وشاه معظم
۱۳۰۰

سلطان جلیل خلافت اقدمزی کمال فایده و مسرتزله دائم ایلسون
۱۳۰۰

حلول سعد شمولی ایله تشرف قلنان سال نوبین فیض شمولک
۱۳۰۰

ذات کرم سلمات حضرت سلطان انامه محض سعادت اولتی
۱۳۰۰ ۱۳۰۰

(۴۷)

❖ تاریخ توجیه و جیه صدر تظمی ❖

بوتوجیه و جیهه سوبلدم جوهرکبی تاریخ
جناب صدرا عظمدر سعید پاشای عالیجای

۱۳۰۰

❖ تاریخ تبریک لیلۀ برات ❖

قبۀ فیروزه رنگ اسمان طوردنجه طور
نخت عثمانیده ای شاهنشہ عالی صفات

دائما دونسون مرامک اوزره بوجرخ برین
تازه لند ککدهمه کهنه برات کائنات

سایه نندردی جهسانی نور شمس رأفتک
حق سنک ذاتکله جسم دولته ویردی حیات

نورلسون مهر لطف وشوکتکله هر سنه
ماه قنبدیل منارات بلاد شش جهات

هرزمان اولسون زلال بر واحسانک سنک
فیض بخشای قلوب مؤمنین و مؤمنات

محصف ایچره حفظ اولندنجه برانت سورهمی
دین و دنیا ظل عدلکله بوله فیض ونجات

بادشاهم سعید اوله ساله که لیانی برات

۱۳۰۰

(۴۶)

❖ تاریخ ماه صیام ❖

(سلطان جدید) کبریا قلیش انامه مقتدی
فرض اولمش اینک یبریا دایم دجایی اشتباه

امن واماندر سایه سی نور خلافت مایه سی
ذات عدالت وابه سی مالله اولمش پناه

بحر عطا یاسی عجم قدر شریفی بک عظیم
کلمش دکل الله علیم بوله شه انجم سپاه

ایندکجه دهری پرطنین اوازه شرع مبین
نخت خلافتده مکین اولسون اوعال پادشاه

اینسون خداوند مجید ایلمنی عید جدید
هر لیانی قدر سعید ازماننی عهد رفاه

خوان نعمیدن مدام طویسون خواص ابله عوام
کلدکجه ایام صیام طوغدنجه خورشید ابله ماه

بو بیدل تاریخ ابله تبریک ایدر وقعه نویس
ماه صیامن سعید ایده (عبدالجید) خان اله

۱۳۰۰

❖ قطعه در روز جلوس همایون ❖

بوکون بوم جلوس حضرت (عبدالجید) خاند
زمین واسمان اظهار شادی به شتا یاندر

نوله اجرای شهراین ایچون عالم حاضرلنسه
انک ذات همایونی جهانه عین احساندر

(٤٩)

کمال قصوری ایله تقدیم قلندی ۱۳۰۱

لطف واحسان بالا ولی نعمت اقدم کدر

۱۳۰۱

القائم بانقیض الربانی

وقعه نویس لطفی

۱۳۰۱

تاریخ یکی میل ۱۳۰۱

سیاهی حضرت (عبدالمجید) کنجیم برسمدی

۱۳۰۱

ایله احوام شوکت بویه عز و محبت بولسون

۱۳۰۱

طراوتیاب کلزار زمان اولدیقه بالاقبال

۱۳۰۱

کواه روی اعداسی خزان یأسله صولسون

۱۳۰۱

تجدد ایلدیگه بویه دور وهفته وایام

۱۳۰۱

درون ملک شاهانه نیجه شادی ایله طولسون

۱۳۰۱

حساب لفظ ومعنادن بوسالی لطفیا یازدی

۱۳۰۱

(٤٨)

بیک اوچیوز بر سنه سی تقدیم ایلدیکم سال تاریخ بیک
عریضه سیدر که هر قتره مشوره سی بر تاریخ بیک

حضور پادشاهیرینه نیاز نامه عید داعیر بیکر

۱۳۰۱

جناب باری ابواب لطف و خلاق کائنات

۱۳۰۱

تعالی وجوده عن بالأعوام والانات

۱۳۰۱

شهنشاه ملک و معدلت سلطان عبدجید قدر قدرته

۱۳۰۱

هر سال عمر و اقبال احسان بیورسون آمین

۱۳۰۱

شرخول اولان اشبو سال فال جدیدک

۱۳۰۱

تبریکی نیت لازمه سی ایله هب سوزی تاریخ

۱۳۰۱

۱۳۰۱

اولهرق یازدیغیم بی بدل دعا نامه صدق المال

۱۳۰۱

حضور پر نور جناب پادشاه باهرالطف و العطایه

۱۳۰۱

بيك اوچچوز بريلى شاه كريمه بن وسعد اولسون
(۵۰)
۱۳۰۱

تاريخ سور پر نور فوز مقرون

حضرت (عبدالحميد) ي هرزمان باري ايله
۱۳۰۱

اهل سنت بزنده شوكتله بادى رفاه
۱۳۰۱

حاجى دين ميندر بر در اول ذات كرين
۱۳۰۱

قلدى فوز و فيض حقي بادرور دل پناه
۱۲۰۱

بركوزل سور اتيديه ترتيب اولسلطان كريم
۱۳۰۱

قلدى دهري نو بنو خندان بو بوزدن اوشاه
۱۳۰۱

سور فيروز ايتدى روشتر بو دهري بكينك
۱۳۰۱

جد پادا اولدى سيمت فيض وسعده بارواه
۱۳۰۱

ايلوب مز داد ريم عزميني اول حضرتك
۱۳۰۱

زيب نور ظلي قلسون عالمي مانندماه
(۵۱)
۱۳۰۱

سوره لايقي دركي ياز لطف بو تار بخجری
۱۳۰۱

باين شهزادگانى قىلدى سنت پادشاه
۱۳۰۱

تاريخ خسته خانه نسا

حضرت (سلطان حميد) كه سايه سنده بو محل
عاجزات نسوة مرضاه صحت خانه در

داراً مدار حكمتله يابيش هر يري
امر تنظيمي فلاطون وارسطويانه در

مظهر اولمش شهر اميني بندهسى بو خدتمه
بند كالك بو يله سعبي جالب شكرانه در

وصفي تشرح قانلي بو خسته خانه تك
طائر قيسى روح صحت صمان لانه در

حافظ صحتدر اول شاهك وجود دولتي
اشته هر قانون امرى بو يله مشفقانه در

سايه سنده مرد وزندن قانلى بو خسته دل
جهانه تك اقوال و افعال دجا كو يانه در

(۵۳)

حق سنی سرخلافته بنام ایتمش ایکن
قنچی واصف در که حقیله ایده مدح و ثنا

لیک اوصاف دعایه شرعیه مأمور در

سایه عدلکده اسوده اولنل داتما

اشته بو عبد قدیمکده دمدام خدمتی

نظم دیوان دعایه منحصراً صحیح و مسا

تا که طوغندجه جهانه ماه ایام صیام

عاقبتله تخت اقبالکده اول شوکتینما

عربیکی مز داد ایده حافظ تعالی هر سینه

حضرت قرآن اولندجه حضور کده ادا

تلمدر بو مصرع تاریخ تبریکیم بنم

پادشاهم اولسون هر یوم صیامک پر صفا

۱۳۰۱

تاریخ دولتخانه جناب صدراعظمی

صدر عالیقدر بنه یابدی بو عالی خانه بی

بانی بنیان دولت حضرت (سلطان جدید)

فاتح الابواب مقسوح ایلیسوب ابوابی

خانده سعید و صفا ایلسون الی یوم الوعید

سایه (عبد الحمید) خانیده اهل یتیمی

مظهر اقبسال دایم ایلسون رب مجید

(۵۲)

لطیفاً جوهرله یازدم ایکی قات تاریخی
بو محقق خسته خانه همت شاهانه در

۱۳۰۱

۱۳۰۱

تاریخ ماه صیام

ای ولی نعمت عالم شهنشاه ام

بر براتمش هر فضیله سنی ذوالکبریا

کلدی کلز سنک ذاتک کبی بر پادشاه

خلق اولندقدنبری بو عالم ارض و سما

نور عدلکله منور اولدی چشم دولتک

سایه لطفکده مسرور اولده بای و کدا

آیت نور خلافتدر وجود دولتک

مخفف وجه شریفک مظهر فیه شفاء

روح عالمن حیات دولته سنسن سبب

مالک الملک اللش بو دولته ذاتک عطا

عالمک خورشید و ماهی انجم و سیاره می

ارتفاع شانکه رشک ایلسونلر دایما

ماهه بکرمکده ذاتک وارمی تشبیه تبلیغ

شبه سز کامل براتمشدر سنی باری خدا

فرضدر خیر دعاکی الطیک ورد زبان

چونکه سنسن ظل حق ای شاه منصور اللوا

(۵۵)

بهر مصری تاریخ لطیف اوله ورق برایه سالک نظم شادی ایلدیکم

۱۳۰۲

تواریخ مقبوله بی حاوی ورقه داعیه نامه ۱۳۰۲

پشکاه عالی شاهانه زینه تقدیم قندنی ۱۳۰۲

هر حالدده احسان ومرحمت پادشاه عالی نشان افندی مکرکدر

۱۳۰۲

مظهر کرم پادشاهی

احمد لطفی

۱۳۰۲

تاریخ سال

۱۳۰۲

خدا (عبد الحمید) خانی مؤید ایلده دائم

۱۳۰۲

ضیاء سال نو ایتدیگجه بزم عالی احبیا

۱۳۰۲

زینده شمس ایلده هر ماه اولدقجه ضیاء پیرا

۱۳۰۲

فروغ مهر لطفی ایلده پر نور اکتوانی

۱۳۰۲

(۵۴)

ربع مسکون ایچره یوق، تاریخنه لطفی نظیر

صدر والا به بو والا خانهمی اوله سعید

۱۳۰۱

تاریخ سال

۱۳۰۲

نصر من الله وفتح قریب

۱۳۰۲

بهر مصری تاریخ اوله ورق تنظیم و تقدیم ایلدیکم اتی الذکر بیلترک

تقدیمنه دار عریضه که بهر فقرهمی بر تاریخ سالدر

مبارک حضور معالیو فور شاهانه زینه

۱۳۰۲

حضرت رب فعمال لسا برید سلطان دیشان افاق (عبد الحمید)

۱۳۱۲

خان قندر منقبت افندیبری ماه پر نور اعوام طوغدنججه

۱۳۰۲

سریر شوکتیمیز پادشاهانه زنده مؤید ایلسون امین ۱۳۰۲

شر فحلولی ایلده تبرک و تسعد اولنان ایشو نوسال فیضنامه دار

۱۳۰۲

(۵۶)
 طلوع ایندیکه بدر تام سال مسعدت افزا
 ۱۳۰۲
 قلندی سال حالك نوحسابی لفظ و معنادن
 ۱۳۰۲
 مبارکدریک اوچیوزایکی نویلده شهنشاهها
 ۱۳۰۲

تاریخ نزول کشتی

شهنشاه معظم حضرت (عبدالحمید خانه)
 خدا نك شرطه توفیق واحسانی مهیادر
 اوشاهك كشتی احسانی قابل استیعاب
 یم الطافك برقطره سی بک درلو دریادر
 فلکده قانک بحر همی رشك تر یادر
 مزین ساز فرق فخر اصناف بریادر
 قوای بر و بحری البکده دائماً تزید
 جنود دولتی بک متظهدر انجم آسادر
 جهانده کور مامش برناخدا امثالنی قطعاً
 بوزر هلی قانک شاهی بک جسمیم بک معلادر
 خدا اول پادشاهی بویله اثاره ایده مظهر
 دمامد دستتگاه کشتی عالم مسوادر

(۵۷)
 اوله مانند عمر نوح انك عمر همسایونی
 اساس ملك و ملت سایه عدلنده بر جادر
 اینجه بجره اینجور کی نظم ایلم تاربخ
 (حمیده) پایلدی ظل شاهیده نه اعلادر
 ۱۳۰۲

تاریخ نشان سرقراء حضرت پادشاهی

حضرت (سلطان حمید) انك بحر لطف و رأفتی
 صحن صدر بندگانه اولده جوهر فشان
 سایه سنده وارمیدر کام المدق بر بنده سی
 کور مامشدر بویله بر شاه کر بخشجی جهان
 اشته از جمله قرین دولتی عثمان بکه
 بر نشان وردی که اولدی صدقته آنک نشان
 خدمت شاهانه سنده انك بدل وجود
 بندگان و داعیسانه فرضدر بی این وان
 جوهر فرد کر مدر ذات یانک دولتی
 مهر لطفی اولسون اوج عالمه دائم عیان
 طالعندن مقتسبدر جوهر تاربخیده
 طاقادی عثمان بک اقدی صدقته کور نشان
 ۱۳۰۲

(۵۹)

تاریخ ولادت سنیه ❖

قره عین جهان (عبد الحمید) خاک خدا
کون بکون اقبال و عمر و شوکت ایتسون مزید

سایه شاهانه سنده اول شهنشاهک همان
لطف واحسانندن اولقده جهان هب مستفید

انبساط ذوق و شادی و سرور و شوقدن
کیجهل قدره مشابه روزل مانند عید
یعنی اول شاه کزینک صلب پاکندن ینه
بردر شهواروش شهنزاده سی اولدی بدید

اوله بر شهنزاده درکیم مقدم فرخنده سی
ایلدی باشدن باشه دنیایی پرشوق جدید
مهر و مه طوعذغجه روز و شب اوشاه عالمک

سایه شاهانه سن ایتسون خدا دائم مدید
افساب مطلع تاریخی طوعذدی لطفی به
نوردرقلدی طلوع شاهزاده من (عبد الحمید)

۱۲۵۸

تاریخ تام دیگر ❖

تحسین اولنسه پک سزا تاریخ یازدم لطفیا
افاقی قیلدی بر صفیا شاهزاده من (عبد الحمید)
۱۲۵۸

(۵۸)

تاریخ اخذ کتبه ❖

شاه اقلیم ظفر حضرت (سلطان محمود)
نقطه مرکز دولت شه کردون عتبه
خط جوهر نغلی زینت لوح عالم
مسطر عدلی ایله منتظم اولدی کتبه

یازمده وصف هما یوننی برجیس فاک
قطعه شوکت و دیاجه روزان وشبه
سایه همت پر م حجت و لطفنده
آلدی شهنزاده سی اول شاه کزینک کتبه

تخت شوکتده قرار ایله تاحشره قدر
اوله والد نیجه شهنزاده عالی نسبه
لطف لوح فلکه یازدی عطارد تاریخ
اوله شهنزاده به مسعود و مبارک کتبه

۱۲۵۵

تاریخ جلوس حضرت (عبد الحمید) خان
اولدی خان (عبد الحمید) اکوانه شاه
۱۲۵۵

❖ تاریخ برای مجالس اعماریه ❖

حضرت (عبدالجید) خانه عطا انش توفیقی رب اله سایه شاهانه سنده جله خلق الملكده كسب انواع رفاه اشته تاریخ سلاطین سلف كلامشدر بوبله عادل پادشاه نیت شاهانه سی اثاریدر عالمه ككدی كال انبیا ملكت موروثه سن اعمارینه صرف نقد همت ایتكده اوشاه ذات عالی شهنشاهانه سن شهبه سر تأید ایشدر اله اون عدد مجلسری بی اشتباه روم ایلی به ایلدی اسرا بوکاه سایه شاهانه ده بونلر ایله سمیت مطلوبه کوردندی شاهراه نوبسو اثار عدل وراقتنه مظهر اولسون اولشه عالیناه خاکبای عالی شاهانه سی اوله شاهان زمانه بوسه کاه صیت شوکتله تون دنیایی هپ ایله تسخیر اولشه انجم سیاه دائما دلخواهی اوزره دورایدیه انجم و سیاره و مهر ایله ماه بهتریندر لطیفی بوتاریخ تام ایدی پك معهور ملکن پادشاه

۱۲۶۱

❖ اون قیانی کوپریسی تاریخی ❖

قورلدی روی بحره جسر دجلو بنده کرکیچدم

۱۲۵۲

❖ تاریخ بناء باب عالی ❖

کتابی شادان ایلدی بوباده شاه ککزین
۱۲۵۹

❖ تاریخ سیاحت و عودت هایون ❖

حضرت (عبدالجید) خان عدالت پیشه بی
حشره دك تخنده دائم ایلیه رب جمید
بعض بلدان همایونی تماشاسی ایچون
ایلیوب سیروسفر شوکتله اوشاه فرید

روح عالمدر او شاهنشاه کیم جسم بلاد
فیض تشریفیه بولدی زندگانی جدید
روز استانبول اولمشدی بزه مانند شب
مهر وجهندن بحمدالله اولدق مستفید

حق تعالی ذات عالی همایونک همان
تخت شوکتده مؤیدایه بروفق امید
مژده تشریفنه جوهر نثار نظم اولوب
ایکی تاریخ ایلدی تنظیم لطیفی عیبده

برج ملکن ایلدی خان (عبدالجید) الحق سیر
۱۲۶۰

عودت شاهانه بی مولی سعید ایتسون سعید
۱۲۶۰

(٦٣)

کلیکده اول کی انشا اولمشدی همان
امر شاهی موججه بجره اولدی جلوه سا
امرینه منقاد ایدوب باد وزان عالی
عمر نوح احسان ایسون اول شهشاهه خدا
فلکده خامه مله بولدم جوهر تاریخی
طایغ کی لبنان ایندی بجزوبر بولدی صفا
۱۲۸۰

❖ تاریخ جامع والده سلطان ❖

جامع انواع خیرات و امام السلین
حضرت عبدالعزیز خان میرات احتوا
مهد علیاسی اوشاهنشاه عالی همتک
ایلمدی بنیاد بونو معبدی حقا بجا
چشمه دلجو ایله یایلمدی اقدیمه سبیل
شمسدی برده جامع بالا بنسا ایندی سزا
هرجهتدن اولدی ذاتی جله خیری جامعه
اشته چشمه اشته جامع اهل ایمانه صلا
اقسرای اولمشدی اول صاکنه برکهنه سرا
دوندی الحقی بیت معموره دینور سه پلگ روا
والده سلطان بنیاد ایلمدی بو جامعی
اهل ایمان الیزمی بش وقتده چوق دما

(٦٢)

❖ تاریخ تکیه ❖
زهی الاء مر فاک محلی بوالا نقشبندی تکیه سیدر
دومصرع اچیلور تاریخه لطفی بوزیا نقشبندی تکیه سیدر
۱۲۵۱

❖ تاریخ سال ❖

بیک اکیوز اللی ایکی در عهد هجر تمدن بوسال
۱۲۵۲

❖ تاریخ رؤس ❖

مدرس ایندی داعی بنده سی لطفی بی محمودخان
۱۲۵۲

❖ تاریخ جلوس سلطان عبدالعزیز ❖

لطفیا تاریخ نامن ایلدم خلقه بیان
جدیاد عبدالعزیز خان عن ایله قلدی جلوس
۱۲۷۷

❖ تاریخ نزول سفینه بنام لبنان ❖

شرطه توفیق حقه فاک ملک ودولته
همت ظل خدای اکرم اولش ناخدا
سایه شاهانه ده اسباب مکنت آرمده
اشته کوه آساینه بر فاک اولندی نوبنا

(۶۵)

تاریخ وزارت

ماورویائی بک که افلاطونز ماه فکرتدن اولورل مستبر قدرینی تقدیر ایلوب شاه جهان ذاتی قلندی وزارتله شهر شش جهتدن سوبلدم تاریخی سرطین پادشاه قلندی وزیر ۱۳۰۰

تاریخ وزارت منیر پاشا

حضرت (عبدالحمیدک) اصدقای دولتی نیر لطفندن اولقده دمامد مستبر ترجسان وناظر اطوار تشریفاتی ایلمدی بین رجال الدوله برعالی وزیر اشبو نور مهر توجیهه وجیهه نظیر دفتر مرسوم تشریفاتی تنور ایلمدی بر بوتنر در کبی تاریخی نظم ایلمد ترجسان تریبان میر منیر اولدی مشیر ۱۳۰۱

ابتداء بعض غزلیات حرف الالف

کوزمده تومده دائم خیال مولانا دلده طوغنده بدر جمال مولانا تمده جان کبی دیده مده نور توأمدر ایکی کوزمدن اعزوجه آل مولانا فراتی اتشی یاقزمی صبر و اراهی مکرکه سوندره ابرو صال مولانا ۳

(۶۴)

مظهر ایسون دائم بوبله مبراته همان سایه شاهانه اول ذات علیایی خدا سجده کاه مؤمنین اولدقجه برعالی مقام حق سرای مافیده روسون اول ذاته بقا

لطفیا بو مصرع تاریخیده اولدی متین اقسرایه قلندی مهد سلطنت جامع بتسا ۱۲۸۶

تاریخ خسته خانه در اسکدار

مافیده دائم اولسون حضرت زینب خانم دفتر خیراته قلندی بو خسته خانه بی پستو رجسته زوج کاملی بولسون صفیا زوجیه سیله صاغ ایکن چاندی بو خسته خانه بی چیتدی بیغیه شکر اولدی بو مصرع لطفی تام صاغ اوله زینب خانم یابدی بو خسته خانه بی ۱۲۹۹

۲۸۴۷

بیغیه شکر طرح ایله ۱۵۴۸

۱۲۹۹

(۶۶)

قالوری کون و مگانک وجود اتاری تجلی ایسه نور جلال مولانا
طریق وحدتی برک بولندن اچشدر جهانہ کلدی کلر مثال مولانا
کوکلدہ لطفی محبت اولدن آشیاب کوزدمہ تومده دائم خیال مولانا

وله

محرم راز درونم اهدر سنسز بکا
دائما ورد زبام و اهدر سنسز بکا
جسجوی قصه وصفک ایله شب تاسخر
ذکر و فکرم بچن استکانا اهدر سنسز بکا

طول مدندر سنی بن اوزرم هم کوزرم
وقت حسرت صائمہ کم کوناهدر سنسز بکا
بن اسیر پستردر در فراقک اولشم
بوکیشله سبت عقبار اهدر سنسز بکا

لطیفیا ازجان ودل ورد زبام بولهدر
محرم زار درونم اهدر سنسز بکا

در عهد جوانی گفته بودیم

بادہ میکده بی نقل تو خونست مرا
قدح عیش ز عشقی تو کونست مرا
این خرابانی من اثر پیر نیست
ساقیا طعنه مزین چور فرزندت مرا

منم ان مست مدام می مینای ازل
می کشان خم افاق زبونست مرا

(۶۷)

دل من از سر سودای رخت مجنونست
حلقه زلف تو زنجیر جنونست مرا

کوهر خاکره حضرت ملا لطفی
تو نیا بخش ضیا پاش عیونست مرا

حرف الباء

رأس مال فقر ا کاله خولسادر هب
کوزی اوکنده کی سرمایہ سی رؤیادر هب
خنده صہیاسنی پنہان ایدر بیر مضان
سره واقف اولانک عادتق اختفادر هب

ایدر افز و نتر ارایش حسنی ابرو
امری تزیین ایدن اوستندہ کی طغرادر هب

کجه بی کوندوزہ قائمقدن اصل مقصودی
فلکک طی سچیل ایمسن ایسادر هب

لطیفیا عیبده کوره الزم اولان هر برده
امرینی آمرینک اچرا در هب

وله

بولکده دویکلان اشک تری صائمہ هدر در هب
طرا و تباب ایدن طرح کلستانی مطاردر هب
کوکس کر مک سهام غزیه به یک پہلو اندر
نیجه مردان او دمده رهرو این المرددر هب

کتاب حسرتکلک تصریفی درس ایلیان آکلار
خیالات خطلی دلارده طرف مستردر هب

(٦٩)

نسخه کون و مکنه ایلیمان حصر نظر
ایتر استخراج و حدتدن دیگر معنایی هیچ
آنحساد معنوی وار عاشق و معشوقه

اهل دل فرق ایده من بجنون ایله لیلایی هیچ
عالم عرفانده بای و سکد ابر لکده در
اول برک حالی قبول ایلمی استثنائی هیچ

سر عشق نایدن کوش ایلیمان ارباب حال
دکله من دیگر صدای اه وواویلائی هیچ

زمره ارباب عرفان ایچره واری کور میان
چشم حق بین ایله نور شمس مولانایی هیچ

﴿ حرف الدال ﴾

سیاه زلف و خال و عارض خوبانن فریاد
شب دیچور یأس و صلت جانانن فریاد

کلورمی واقف اسرار اولان ارباب عرفانه
هیجوم لشکر یأس و کدر پنهانن فریاد

وفا سز یاردن نادان اولان انسانانن فریاد
سرسک چشم حسرتدن دل سوزاندن فریاد

برات کهنه دهرک بودر منطوق و منهومی
اولنیز هر جهنمه بر مسلم بر مظهر یاد

خار و خارندن خالی دکلی بو کلشنک حالی
کل و مل چشم زکس بلبیل نالاندن فریاد

توکل بابی مجلساً ایدن اسوده دل ایتر
حسددن چشم بددن تنکی ازماندن فریاد

(٦٨)

رواجن بولدی کندی قاش بندر عرفان
پلاس جمل و نادانی فلکده معتبردر هب

خجارین چکمکه دکر بو عشرتگاه دینانک
صفای باده می اب و هوای درد سردر هب

دل اولماز پلنر لطیفیا اسرار پنهانی
دینز هر سوزی علم لیدندن بیخبردر هب

طوتان کلهخ باب فیض خنکاری طوتله
ینان تنوره عشق ایچره جانن بیخبردر هب

﴿ حرف الناء ﴾

اهل عرفان جالیدر صمت و سکوت
یاوه کولک ایلز صاحب قنوت

اولقدر و سعتیدر کیم شهر دل
واردر انده نیجه ابواب و بیوت

طورمن اصلا دور ایلدیر کردون دون
قونما مشدر چرخنه سنک ثبوت

بر معنادر بو دهر بو العجب
لالیدر کشفنده ارباب نعوت

مولویک صعبتی قلبی سکیدر
اولطریقک داییدر لطفی سکوت

﴿ حرف الجیم ﴾

قاله الام ذره جه نقدینه خوبایی هیچ
صابعام اصلا پول قدر دنیا و مافیایی هیچ

(۷۱)

ثبوتی در عقیده نیک اما شکل ظاهرده لطفی

جزای نقیب ترتیب ایلیان اخواندن فریاد حقی

اگر بوی حقیقت و برمش اولسه کلشن فانی حقی

ایلمزدی مجاز عشق کلر ویاندن فریاد لطفی

اویانسیدی اگر پروانهک عشقی طریقنده لطفی

هزار ایتزدی حقیله کل خنداندن فریاد حقی

کر مکاران اینجنده قالمش اهل درم حقی

انکیچون بعدازین بهوده در زماندن فریاد لطفی

عیشله اشتغال اولدیغنی بیلمیزمیر لطفی

امید واران ایلمر شمندی درمداراندن فریاد حقی

فدا اولسون وجودم حضرت (عبدالجمید) خانه حقی

ایلمری سایه سنده کسه برناداندن فریاد لطفی

نمسنندر نه بنددر تون حکم قدر دندر لطفی

برای عرض مافی البالدیر یاراندن فریاد حقی

﴿ حرف الزاء ﴾

خالقه نسبتله هر مخلوقی خوش کورمک قدر

بو قدر ارباب حقیقیجه مثال معتبر

• تالک الایام نداول « سربنی کشف ایلیان

عسره باقر جانب یسره ایلمر حصص نظر

(۷۰)

بولانز تخمه توحیدی وجداننده عشق اولسون

کورغمز چشمه دیگرکه ایسون آندن فریاد

کلورمی خاطر دریا دلانه قطره جه لطفی

یم طبول املدن غیرت اقراندن فریاد

﴿ تضمین مطرف بغزل حقی بک ﴾

ایدن وارمی بنانه روز و شب جاناندن فریاد حقی

فلکده بخت بددن فرقت و هجراندن فریاد لطفی

کجه عرض ایلمه بلم عجب بو حال نالانی لطفی

اینن و ناله بنسندن ایتمده بن جانندن فریاد حقی

فراقی یار ایله ارض و سماینی فرقدن قالم حقی

سواد شب عجب ایر پر باراندن فریاد لطفی

بکا معنای امکانی اونوتدردی یأس حالی لطفی

امید بخش اولیان بو عالم امکاندن فریاد حقی

تمایل حوادث دلده کی مرآته عکس ایدی حقی

صدور صورت کسردل نالاندن فریاد لطفی

سنگ دامانکه یوز سورمکه بول ویر ماکلکه لطفی

کریبان وجودم چالک ایدن دوراندن فریاد حقی

بنی تقریب ایچون تغییر ایلوب احکام قانونی حقی

ترجم ایتمیان باشدن اتان اعیانندن فریاد لطفی

(۷۲)

هېب شتو نانت از لدر حادثات كاشات
 لا يزالك مظهر يدر كيف و كم و خير و شر
 كچه اسبابه توسل انك لازمسه ده
 اهل عرفانه كوره اسباب اينجون بو قدر اثر
 ايلسون (عبدالحميد) خاني مؤيد دائما
 حق بحق نور وجه حضرت خير البشر
 وله

دويكه باقى كې لذت مي وار نعمت و صلح كې دولتي وار
 چاره اولسه عاشق افتاده بايكه دوشنك كې رفعتي وار
 التفاتك تفديني ايمه دريغ گنج لطفكده سنك قلبي وار
 بر پوله الماز جبابي نيلسون شاهد بازار ده عفتي وار
 لطفي شاشينقدر اومق مرحت دبرك قلبنده هيخ رفتي وار
 راه مولانا به مخصوصد بوحال عاشقه فيض كې صحبت مي وار

﴿ نظيره غزل حضرت مصري ﴾

عالمك هر ذره سنده نور عرفان كيرليدر
 ديدنه بنايه صائمه امر پنهان كيرليدر
 هېب ظهور تاهيدر اخفايه بادي ذاتك
 بوسببندركه ذات يك سبحان كيرليدر
 كيرله سنده اشكار ايشه كده بو قدر فائده
 چشم اعمايه مفاد نوع الوان كيرليدر
 قطره در در يادلان عالمه كسون و مكان
 قلب عارفده انكچون بحر عمان كيرليدر

(۷۳)

زاهد صورت پرستك چنتي قسبحه در
 عين افكارنده لطفي حور و غلمان كيرليدر
 ﴿ حرف الزاء ﴾

بن از لده مست ايكن بوق ايدي بزم بزم هنوز
 چيها مشدي باشه آثار حجار نم هنوز
 دخت صهباني در آغوش اينديكم پك اسكيدر
 صائمه كيم اول شوخه اولدم شو هر محرم هنوز
 بزم ميده ساقيا عشقه كله در يا نوش ايكن
 دوشامشدي عارض انكوره فيض نم هنوز
 تا از لدن اتحاد اوزره امش فامشليغي
 تازه طوعدي صانورسن نيله مي توأم هنوز
 بار صهباي خيالك بو ككوب اولدم خراب
 آتمه دن بزمه ياغن ساقك كلفم هنوز
 مجلس اشعار ده سچساده سي ميخلي ايكن
 ياز مدي زندانه بو پوله بر غزل خامه م هنوز
 پيرمي چكيش ياغن فالماش كوپده شراب
 كيم بني اول رتيه سرمست ايش نيلم هنوز
 اولامشدر كسمه نك منظوري لطفي بو غزل
 اصف عرفان پناهه عرضدن اقدم هنوز
 وله

سر عاشقه بجران ابتلاسي ارتار اكسلر
 تلاطم خيز او لان بجران صداسي ارتار اكسلر

(۷۰)

یوغیکن وارلغی بو بود و نبودک اقدم
ابتدا مظهر اسماء خداداد ادم
دیمه وارلق بونی کیم سوزلرمز شکر نم
مه کی بز دن الور نشووه فیضی عالم
حالیا طلعت خورشید جهاندید بز
نشسته مز دن یلنور حالتی امانلرک
بارلیور شووقله پیانه سی اجلانرک
کیزلیر بوق که اول منگری افغانرک
ماه نو اولسه نوله ساغری اقبالرک
وارث کو کبه کو کب جشمید بز
حکم قانون حکم متنه در ره کدرم
لطیفیا علم و کماله متعلق نظرم
نوله همپایه اعلائی فلک اولسه سرم
ریشک اعجاز مسیح اولدی نظیفاترم
چشم سوزنده فلک پایه تجرید بز

حرف الشین ﴿﴾

باده عشقه کله لبریز اولدی دل پیانه وش
مشم رندان عشق اولدی خم میخانه وش
عالم مستیده بن کوزون یکرم عالمی
کوردم بر حال صافی حالت مستانه وش
قیل وقاله باقیوب تطویل بحث ایتر ایکن
مبحث زلف بریشانه ایشدم شانه وش

(۷۴)

اوشوخک ان بان حسن اداسی ارتار اکسلر
اوز نور جمهدر ضیاسی ارتار اکسلر
متاع وصلنه نقد حیاتی و برملی در حال
تأخر ایلیان بر بورجک نامسی ارتار اکسلر
نیجه قابل اولور حقا ر ضامن انک تحصیل
خلوصی اولیان قلبک ریاسی ارتار اکسلر
موافق دوستی راجهدر کشینک اقریاسندن
محب صادقک لطف و فاسی ارتار اکسلر
طوبلز حضرت (سلطان جدید) لطفنه لطفی
انکچون فرض اولان خیرطاسی ارتار اکسلر

تخمیس غزل شیخ نظیف مولوی ﴿﴾

ساق نشسته ورجس تأید بز
یوزی صولز کلنک عالم تأید بز
نمرات دله فیض اور اولان شید بز
بلبل دائره کاشن تخمید بز
قلم معنی بر جوشش توخید بز
عالم مسئله مجت تدقیق اولدق
مخوایدوب ظلی هب مظهر تشریق اولدق
طرق مطایبه مشعل کش تشویق اولدق
واصل صدرکه عالم تحقیق اولدق
صانمه کیم هدهد تاج اور تقید بز

(۷۷)

سویلمان سوزری هب سولیش اسلاف کرام
انزری اکلامغه فهم خداداد ککرت
حکمت عاله باق کیم نه یوک حکیمدر
بونئی تیلکلاکه سر مایه ارشاد کرت

اچیلوری املاک عقدهسی نک طور مغاله
غچمه نک کلسنه نفخه فریاد ککرت

فلکی اجرا ایده من ساده رئیسک سعیدی
سمت مقصوده موافق اسچی باد ککرت

دکه بالارک اولمز خلقی کندی ککی
نامی اقبابه یوک همت ایجاد کرت
کرچه اصحاب همم بندهل بن شاد ایلر
عرضحال ایتمکه لطف کبی ناشاد کرت

حضرت اصصف عرفان کبی عالمده
نوعزل سولیکه شاعر استاد کرت

﴿ در ستایش عینتابی حصیری زاده ﴾

هر نه دم نظم ترک دهره اولنسه تبین
دوشنور صفحه ترغیبه حصیر نخسین

افزین ای سر اصناف قماش معنی
توله شاگردک اولورسه ادبای پیشین

سکای پیر سخن اسکیدین اولمش محصور
تار و بود نکت نظم مضامین توبین

فرق ییل اولمکی ایله شمدیکی نظمک حتما
بری زاده دیکری والد طبع تمکین

(۷۶)

مزرع عالمده بر تخم اثر فالسون دیو
کندی کندی ایله دوکدم صاچلم دانه وش
بن تکا بو ایلدیجکه لطفیا تلیم نیچون
اشنار کج نگاه ایلر بکا بیگانه وش

شمع بزم حضرت ملای رومک شوقنه
مهر و مه هر روز وش دوران ایدر پروانه وش

﴿ حرف الضاد ﴾

وصلت کدر عاشقه سندن غرض
بوی کدر سیر کاشندن غرض

سوز دلدر بزمی کرما کرم ایند
سخن جام اولدی کلخندن غرض

کوزلکدن دلکش القدر مرام
روشنایی اولدی روزندن غرض

ادم ایتردی تحمل بارینه
اولسه تولید کرزندن غرض

دام قوته ایلا در لطفیا
عکبوته بیت اوهندن غرض

﴿ حرف الکاف ﴾

سغم دهره کوس کر مکه پولاد کرت
صخره سخت جفا چکمیکه فرهاد کرت

هب تعلق یوکیدر اورسه لیان انسانی
سر فرو ایتمکله سرورس آزاد کرت

(۷۸)

بشاوب سایه شاهیده دهاجوق بیار
 قلکله یازله نیجه نیجه وصف بون
 اردیرن سنکی طقسانه سنک رب احد
 تالبد شاه زمانی ایده تخنده مکین

جامع نظمکی ای قارش درکگاه ادب
 بسط قالیجه تقریض ايله ایدم تریین
 وله

یا صاحب کائنات الجلال مجبورکه باقر میسن
 احضرت شرباً بالنوال بر دانه جک چاقز میسن
 یا مالک ملک الکرم ماقلت لی لا ونعم
 فی رفیقی حیل الالم باکه بر ایپ طاقز میسن
 اقوالک ماء الحیات فی الالذة مثل القرات
 یا من له حوض النیجات بندن یکا اقز میسن
 انت الحسیب انت النسیب زین لنا بیت الحیث
 ایامنا شام الغریب بر شمعده جق یاقر میسن
 فی سوقک دوری طویل قدر قیل للطفی کلیل
 بالرحمة باب الذلیل بر کره جک باقر میسن

وله

کوزرکدر جانه افسون ایلیمان
 سوزرکدر کولکی معبون ایلیمان
 شعله داغ دل افتاده بی
 سوزش فرقتدر افزون ایلیمان

(۷۹)

نوخرا مکدر سنک ای نازنین
 عاشق دزاری مقنون ایلیمان

هب هوای کل چالکدر سنک
 کوهسار عشقی مسکون ایلیمان

کاکل شوبیک سودا سیدر
 عاشقی بهوش و مجنون ایلیمان

موج اشک حسرت دلدارد
 دیده نمناکی مشخون ایلیمان

باشکدر عاشق ککریا نکه
 اشک چشمی درمکنون ایلیمان

منت ایتر چونکه لطیفی دیگره
 سندن اوزکه واری نمنون ایلیمان

وله

سودیم ایتمه تغافل عاشق مجبور دن
 دامنک چکیز کونش بر ذره محذور دن

چکیمانر چله عشقی فولایدر ظن ایدر
 طاولک اوازی چونکه خوش کلورمش دور دن

فلش اسراره تصدی اییمان اهل کال
 حصه عبرت الورل قصه منصور دن

دور باغ سعی ایله حاصل اولور بوی مرام
 ذوق جمع رزقی اوکرن صنعت زنبوردن

(۸۱)

واره من ذره سنج قیمته جوهر جان
 لطفی تقدیر ایدر البت بونی اختیار وطن
 سایه حضرت سلطان جهان بایده
 اوله هر آن وزمان دار صفا دار وطن

وله

همت مرداندر هر برایشی سهل ایلیان
 لطف واحسان الهی به دخی اهل ایلیان

آج قالز سایه پیرانده اصحاب حال
 لیک حق نان حتی نیلی اکل ایلیان
 بنده آزاده در بنایک یو کن قید ایلیان
 کسب خفت البرمی وار لغن بدل ایلیان

ترکه طلبدر حصول مطلبه کسدر به پول

واصل امال اولشدر بونی عقل ایلیان

کشف اسرار الهی ایلی اهل وقوف

پله من حکم لدنی هر سوزی نقل ایلیان

سن همان باب خلوصه ایت توسل لطفیا

همت مرداندر هر برایشی سهل ایلیان

{ حرف الهاء }

مربیک همتیدر ذاتی سسوق ایدن ارشاده

السور پروانه دن بو درسی هر مرد افتاده

عبارات ککتاب عبرتی از بر لیان طالب

کتور من ماسوائک وار لغن در سخنانه یاده

(۸۰)

نعمت جاوید سر و حیده مظهر اولان
 لذت الز وصف جندان مثال حور دن
 ناسزادر عرضه لطفی لکن اشعارک سنک
 صنان سلیمان زمانه اره غاندر مور دن

نظیره بغزل منیف پاشا

ارتیرر لذت اسایشی اذکار وطن

کتیرر نعمت ارامشی افکار وطن

نه سولیدر انک هر یو چاغی هر طرفی

بکزه من بقیقه دل از امه رخ یار وطن

جان و برر اوسته تتر اغورنده انسان

نه مجتیدر از بابشه کهسار وطن

یوقدر اغوشنه چکش اکا بکزر مشفق

متصل بسله ده اهلی هر بار و وطن

یونور هر گوشه سنده نیجه نقد خاطر

کان امکانه ذکر دره شپوار وطن

کلشن دهره دکشمز بر آوج طوبراشن

عین جنت ککبدر ادمه کارار وطن

ایک کوچک ذره می بر زاده نور انیسدر

اتی سومکله بو تمکده در ایرار وطن

کوریبور هر جهنده نیجه انوار حضور

برق اوورر اوج دله طلعت دیدار وطن

(۸۳)

{ حرف‌الباء }

مطبخ ملادن الدم رزقی غیره محتاج الیہ اصلا بنی
بن سماعک سرینی کشف ایدم کندی به دوندری مولانا بنی
انده بولدم بن صفای خاطر ی کسیه تکدیر ایده من قطعا بنی
عین شمس اولشدر عشق مولوی ذرمسندن ایتدی حق احیا بنی

وله

تقدد خاطر در غنای قلبک سرمایه سی
کنز لایقنی ککی اصلا بولمز غایه سی

طینت پاکیزه به السوده اولمز چرک شرک

دست عصمتله طولشدر ازلدن ماهی سی

مجلس (نخن قیمنه) ده کورلشدر حساب

هر کسک تقسیم اولشدر او دنده وایه سی

زینت دنیایه الدانز ککر وه کلین

جوهر فکر خدادر عارفک پیرایه سی

(جاهدوای الله) در قصر یقینک سلی

مخصر ککامارک بوار تقیایه پایه سی

قابلاشدر اوج دهری لطفی صوری معنوی

حضرت قطب نصوحینک فیوضی سایه سی

وله

وارمیدر عالمده نهمت لذت صحبت کبی

بزم عارفده چراغ افروز اولان الفت کبی

(۸۲)

تجرد عالمده دم سوروب ازاده خاطر اول

قولانغی دنج اولنلر پیر اولسور درکه دنیاه

ایشته سویلنن هر برسوزی خوش کور نه اولمش سه

تفکر ایله سر حکمتی ظاهرده معناده

قناعت ایلیوب فیض خدای بی الله تحسید

طولیز لطفیا احسان وانعام خدای داده

طوغار اندن نیجه شمس حقیقت عالم فیضه

مشالی کلدی ملای رومک برج ایجاد

نه سلطانتقدر اولنق در کهنده عید چاروی

الک اداناینده سی صاحب نصاب خارق العاده

وله

ماهه بکز تمکده رویک وارمیدر وجه شبه

وجهی وار بونکتته بحث اولورسه مشبه

سندن او کزنسون فسونک فنی هر ورتلر

بر نکاهکدن کلور عقل فلاطونه وله

ای مالک سیافنا اولسون سکا هب مالک

تقد جان بخش ایتکده دنج بو وادیده سفه

کوز اچوپ بونجه در بو کار کاهک مدنی

کلز اصلا غفله اولنق ککر کدر متببه

پیر لکده لطفیا طبعم جوان اولدی جویان

ساخوردده اولسه ده عاشقتره کلز عسته

(۸۵)

جان فدا ایچکدر ایچق وادی، وصلندهی
مشکلات عشقکدک اهوئی الک انسی

طوبه سم ایچ کوزلواولم لذت کفتارک

نعمت صعبتدر ایچق هر لذتک طبیی

لطیف بو وادیده یک از درسکا پیرو اولان

نوله دهنسته اولورسه اهل شعراک اغلی

چله کشر مطبخ ملاده یک برکون صیار

لطیفک اولباده یکمکده بکارجنه بشی

وله

نور چشم عاشقانددر شیخ نظیف مولوی

شعله فانوس جانددر شیخ نظیف مولوی

اعتبار ایتر عیار ماسوایه بول قدر

عالمی هیجه صاتاانددر شیخ نظیف مولوی

ذات والاسی مطاف اهل عشق و خالدر

قبله مستر شدانددر شیخ نظیف مولوی

طوغری بول کوسزومه بر در اوپیر دستگیر

راه عرفانه نشانددر شیخ نظیف مولوی

کیزلو بو قدر ذاته هرشی عیانددر کندینه

عارف سر نهانددر شیخ نظیف مولوی

مشوین درس الوب بر لکده ایتمشددر قرار

خواججه کشف و عیانددر شیخ نظیف مولوی

(۸۴)

اهل عشقک قلبیدر اینده سر خندا

بشقه صورت بوق جهانده انده کی صورت کی

شعله داغ محبتدر یاقان افتاده بی

شمع جمع و صلتی اشغال ایدن حرفت کی

ایکلیکدن یکمینجه بر لکی بولق محال

واری اثبات وجود حقه بول وحدت کی

وحدتی کثر تده بولقدر هنر عارفه

وارلقن محو ایلان درویش ذی قدرت کی

هب شئونات قدرنددر بو کفتار و شنید

راحة الارواح بو قدر شیبوه حیرت کی

راه فیض و معرفنده ایلاندر پشت و پا

بولدیلر بشقه مرشد رهبر همت کی

عکس فانوس تجلی جمال عشقندن

بر تودیکر کورنیز شعله و صلت کی

لطیفای هیچ کسه کورمشی بو رتبه معصیت

بنده کی غفلت کی قلبه کی فسوت کبی

وله

ایت دیدار در دانا دلانک مطلبی

کوی وصل یارددر طفل درونک مکتبی

سندن المشدر فسونک فنی هارونتر

چشم چادوک سنک اولش اولمک مکسی

(۸۶)

شمس مولانا بی دور ایتمکده در پروانه وار
 نار عشق ایچره بنادر شیخ نظیف مولوی
 بر مطلقم کزدر سری به ککنده در
 کنده بی کنده بیلندر شیخ نظیف مولوی
 قطب ارشاد اولدینغه شبهه واری لطیفیا
 عالم فیضی طوتاندر شیخ نظیف مولوی

وله

لابالی طور اولان چکمز وبال اندیشه سی
 اجوف البال اولیان طوتیزمال اندیشه سی
 قیل وقاله انیز عطف نظر ارباب حال
 عارف واکاه ایچون بو قدر مقال اندیشه سی
 بال اچار اخوانسه عنقا مزا جان زمان
 دانه چین صدق اولان الماز وبال اندیشه سی
 بشقه یوزدن بو قدر اهل عشقه بر طانی خیال
 چیمبر اصلا خاطر ندن یال وبال اندیشه سی
 فکر کاملدر تیره چیتاران کوچ ایشری
 محسو ایدر چرکاب نقصاتی کال اندیشه سی
 قاپلا مشدر بر توفیضی درون مالی
 شمس مولانا ایچون بو قدر زوال اندیشه سی
 قول اولان در کاهنه (سلطان جید) نه لطیفیا
 سیاه سنده انیز مال و منال اندیشه سی

(۸۷)

اشک تدر عاشق بیچاره تک سرمایه سی
 جان فدا ایتمکدر ایچق اول طریقک غایه سی
 پاکدر چرک تعلقدن علو الطبع اولان
 صورت تدن بلو در نا بختکاک مایه سی
 مرد اولان الیش دنیایی صابیز بر پوله
 در شهروار محبتدر انک بیراهه سی
 تختکاه دلده شاه عشق اولدیچمه مکین
 هر طرفدن قایلار اقلیم وجوده سیاهه سی
 مجلس (نخن قسمننا) ده و برلشدر نصیب
 لطیفک عشق و محبتدر ازادن وایه سی
 حضرت ملای رومک بندمه سی اولق کبی
 سلم عالده بو قدر اهل عشقک پایه سی

وله

جانکاه ایدم ارنر کوشه میخانه بی
 فرقدر قالدیم اودمه عاقل و دیوانه بی
 بن خرابات اهلی معمور کوردم شه به سز
 و بریمورل دکه خاکه خانه و برانه بی
 خن نشینر عالم صفحه کلور کاه اور
 جان قولایغیه دونجه نعره مستانه بی
 اولیله سرمستم که زم میده تمیز ایدم
 اشناز زمره سیله فرقه بیگانه بی

(۸۹)

﴿ قطعات ﴾

ای فضل و کرم صاحبی مولای کریم
وی ظاهر و باطن مانع و معنی و علم
سین اید جک مر جت و شفقت عباده
دنیاده و عقباده ایا لطفی عمیم

بکا سر تاج سعادت در عبادتم لطفی
صاریلور سه م نوله درت ال ایله ذیل علمه
چوق زمان اولشیدی اریله لی تدریسدن
حق بنی ایلدی خادم بنه اهل علمه

﴿ قطعه لجناب شیخ بلی افندی قدس سره ﴾

﴿ درصوفیه ﴾

تون زبور بی حاصل کبیر کو تک حالی
هوای نفسله فالش دودستی فیضدن خالی
شکسته پر ریاض لطفکه دوشمش امان قومه
قوان در کهکدن لطفی بی یا حضرت بلی

(۸۸)

لطفیا ازاده سرکدن فراغت ایدهم
باشم اوزره قبل قدر حکم خراش شانه بی
نای عشقی مولودین اکلایوب سرینی
طو تدم اول دمه طریق لا ابالیانه بی
بشقه در حق بک شمرنده کی لطف مال
دکلیه م اکا فارشو سوزری افسانه بی

{ حرف الهاء }

نوجوانم کل ترجم الله سن و ساله
لطف ایلوب ایله نکه بر کره عرضیه
برینلر وادی هجرانه دوشدم بی شعور
راضیم ارتقی نه ایرسه ظهور اقباله

خالدن بحث اناک ماضی بی یاد اناک عبت
چشمده چند تفکر هر دم استقباله
موبو معلوم ایکن بحث طویل زلف یار
لطفیا حاجتی وار تفصیله اجماله

بن جلال الدین رومینک طریق عشقی
سرمه اجمال ایتم چشم استلاله
بی نظیر اولش ایکن حق بک اشعارنه
جرات نظیر اولوری هیچ خطادن ساله

(۹۱)

جناب ادم آسا نشر زرع فیض باریده
سرنبلرکی قارشوشسته برطایغ چیقان واری
دروغی ترک ایله اخلصی و فیض اراینه بکزر
بنی ادم ایچنده انکی بوزی اغ چیقان واری

جازه احسان اومق شاعره اولش مجاز
پادشاهم بنده ایتر سهم نوله عرض نیاز
لیک تعیین الیک الطافکنی حدم دکل
قول سنک احسان سنکدرای شه داعی نواز

وام ایله اوهم ایله یکمکده عرم الامان
عیشه معسوره دن هم سینئه مقسور دن
ایریلندر باغری کوز کوز ایلیوب هم اکله دن
دککله بوسری نوای نای ایله طنبور دن

مفردات

خانمه سابقه ننگ مظهر بدر بر زرخده
قورقارم سابقه دن خانمه دن قورقارم هیچ

بترسم کراز سابقه من رواست
که از سابقه خانمه رو نمانست

(۹۰)

باشک اوزده هر کورن نورعلی نور اولدی دیر
طره غرای زلفک ای ملک سیما سنک
قیل قدر یوقدر قصورک هر جهنم سو دیکم
خوی ومویک بر راتمش حضرت مولا سنک

فلق اسب مراده برکز ارغای عنان ایسه
اولور منصوره تدبیر البت منج تقدیر
پساده کزمدن روح صفدی کتیمکشلکله
نولور شطرنج عالمده براسی ایلمس تسخیر

صاف صاف اولش دیزش باقه فالش حسنکه
کلاکلکدن قریلوب مژگان اهور سنک
تار زلفک نجم کیسوداردن پارلاقدر
بکزه مزیک مویکه دنیاده هیچ مولر سنک

قمنمادن انمشدر همیشه

سکارزفک و برلش جگمه زحمت

اگر ایسترایسه کمالک چوق اولسون

بطالت ایتمه ایله سعی وغیرت

فلاطونر ارسطولورده چاره بولامشدر

بوخسته خانه عالمدن ایصاغ چیقان واری

(۹۳)

خانه‌سینه اهل اقبالك قبوله انتظار
زائر ازاده به محبوس شكل كوستر
نجومات دنای دولتك تعداد ايله هر دم
طلوع مهر بشيره رصده بين اولنده دیده م

﴿ شرقی ﴾

خیلی زماندر که سنی کوزلم
بجث فراقلکه بگر سوزلم
قانه بو یا نیزی نیم کوزلم
کورمیه لی ماه جمالک سنک

ایلیه م کذب و دروغی قبول
فاس قاتی طاش اولسه دل اولز جوم

کوبلی الدامدن اولدم ملول
کورمیه لی ماه جمالک سنک

فرق ایله م کوندوزمی کیجه دن
ظلت هجرانه دوشوب نیجه دن

فکر میالک ایدرم انجه دن
کورمیه لی ماه جمالک سنک

(۹۲)

قورقه لی خلقك دانندن قورقلی
دلنر اولسه كده لسانه كکتیر

بو یله در احوال عالم بو یله در
دلنر اولسه كده كشی بی سو یلدر

قورق کیدی قوردیغی جوزاریمیک بوسنه
المبور چشمم پروتدن کیجه نوم وستنه

ماهه تشبیه سنک رویکی نقصانقدر
بولنوری بو کوزل لکله سکا وجه شبهه

سنک انهار عنایاتك اولدن جاری
کیجه بوز صوبی دوکر آب کرم تشنه لری

امل غوغایی ایتش سه حضورم جیشنی تفریق
ینه جمع جنود خاطره مولام قادر در

ایساری سعادته یا بلش مایه سی
مبدأ دن بلیدر طفل ادبیک غایه سی

چو پرر چرخ کی فلك دلی تخریکان
نوله اردیکه دومن صوبنه اقمه کولم

(۹۰)

هر بر علوسه واقف سرطریق عارف
ظاهرايه بطوفی جمع ایشیدی کندی
تاریخه لادیز برارباب حال لطیفی
اکاه شیخ ایدی واه کوچدی علی افندی

۱۲۷۰

تاریخ وفات محمود بابا پوست نشین درگاه
در بالایی روم ایلی حصاری

آفریده ره بر وجهله یوزوزمن اجمل
اشته محمود باباده یکمیشکن یوزینی هب

ماقبت درکه ذنیابی دکشدردی اومرد
فرد کامل لکنه اولدی دلایل شهر رجب
حاجی بکناش ولینک قدمنده ارایدی
نیخه دم سوردی اواراکنده اسلوب ادب

دم ودوراننه عرفانسه صدای والله
بویجه کره لک ارشادینه اولشدی سبب

سربینی سرده طوتوب عالم معناده ایدی
اغزی قاره زره آچلیدی هم آچدی لب

قطب پالک اولدیغنی دائرة وحدنده
دورینی ایلدی اکال ایله اثبات حسب
فخر اتنده بورنمشدی ایوب ترک نصیب
یکعیسار اولشیدی اکانخاس ایله ذهب

(۹۴)

نیچون ترک ایلدک کندک آظالم
سنکچوندر بنم هب قیل وقالم
فدا اولسون مسکالم منالم
بنه کورمکلکه بوقسه مجالم
خیالکدر خیالک حسجالک

نه کوچ شیش تحمل افتراقه
بور تبه ارزویه اشتیاقه
سویغه ایدیکک جور وشقاقه
ایضاً

طیانمز بر یورک بو انظاره
نهایتمز بو حال انکساره
کوکل صبر ایلسون ارتق نه چاره
ایضاً

تاریخ وفات شیخ علی افندی دریانیه

قطب کال عرفان یعنی علی افندی
ارباب وجدو حالک حتما که سربندی
نقش جهانله اصلادل ورمیوب چوردی
عزله وقت اول شاه راه نقشبندی

فیض چراغی ایشیدی یایه بی ضیادار
حزن فراق قلبه ایشیری بر اقدی

(۹۷)

تاریخ جامع شریف درجوار سرای هایون یلین

جامع انواع خیرات و امام السلین

حضرت (عبدالحمید) خان دیانت احتوا

امثال محکمات (من بنی الله) ایچون

ایلدی بوجامع نوری محمده بننا

سایه شاهانه سنده ملکنک هرچابی

تجمع اسباب عمران اولده صحیح و مسما

بش وقتده فرض اولشدر دتای دولتی

مستجاب الدعوه در بومعد اخوانه صلا

زبور آذان اولدقجه اذانک سسلری

اول شهی تخت خلافتده ایده باقی خدا

یازدی لطیفی بدأ بسم الله ایله تاریختی

بیت مهوره مشابه اولدی بوجامع بیجا

۱۳۰۲

تاریخ بناء محكمة شرعیه درمدینه منوره

عبد الحمید الخلیص

قداسس البیت الحمید

للانهدام مدنة

ظل الاله الخلیص

فی دارفخر المرسلین

لاانهدام مشرفا

(۹۶)

عشقی حیدرله یاقبهرق عالمده

مکران زمره سینه نطقی ایتمشدی لهب

مقدم صدقه کورمز می اتی ال عبا

خانمان بولنه سرمش ایدی خفتان رغب

حب اولاد علی شهرتتی فخر ایتمش

اوعزیزک نظرندنه بوغیدی بشقه رتب

یورکی طاش اولان کورسه ایدی ارکان

وارلغی تزکله تسلیم اولوب آتزدی حسب

عشقی اوله ذوقته بوخاتقه هستیده

لذت سرتولایی ایتمشدی طرب

جام تجریددن اولمش ازلی مست مدام

محرم اولزدی انک مجلسنه بنت عنب

جان ودادن متوسل ایدی اهل بیته

استغنی حقدی انک دیکری ایتزدی طلب

نوله اولادی طوبرز ایسه لطفی ماتم

بولندورمی بوقدمده بوخصر فده براب

مصراع اولی کوهر کیدر تاریخک

دوشوروب مصراع ثانیسی براهل ارب

قدم اولنده ده محمود بابا یاقیدی چراغ ۱۲۷۷

پیرتانی ایدی محمود بایاسر اولدی عجب ۱۲۷۷

(۹۹)

يازو يازمق کي بوز اوستنه يکدي عوم
کيوردی چابوجق عهد وزنامم جيفا
کنم هر نقدر چوقسه ده ائدن چوقدر
عفو واحسان الهی به اميدم حقا

(ارجعی) امرينه اولدوقده محتاطب نقسم
جان آوب اولدم اودم راهرو سمتم بقا
اسمی سنک مزارمه کورن اهل کرم
بکا لطفاً ايدمه تر يالواريرم خير دعا

خير فونمه بو نقطه دار اولش تاريخ
ميرکک نغانه خدا جنتی قيله ماوی

۱۲۹۳

تاريخ وفات فريد پاشا

مير اولسه ده عصرک فريدي اولسه ده انسان
کلنجه (ارجعی) امري اولور منزل رس عقی
جهالك حال مسبوقی فنا ائتمکده مخلوق
بودر تاريخ منطوقی وفات ايتدی فريدي پاشا
۱۲۹۲

لغز

ندر اول شیکه بها اولمز اکا
دکری اولسه ايدر محو وفسا

(۹۸)

احي بقديجيه السلطان ذو الرأى السديد
اقفاله الحموده كل الجهات عمرت
نياته المسوده مقبوله عبدالمعید
يارب بحق الحضرة اجد محمد مصطفى
طبول زمان عمره بالصحة مد المديد
ارخت لطفی حامداً لانشاء تلك الحكمه
ذاک المكان احکام سلطاننا «عبدالجيد»

۱۳۰۲

تاريخ وفات کينان بك

مرعشک زکني اکن بن صغر ستمده

والده له کلوب استانبوله ميرانه ادا
پاشا تقي نامنی ترک ايله يازدم قله
خامه سيبی الوب دستمه مائسد عصا

شعر وانشاده قريجه کيديرک اولدی کيشاد
يازديغم ماده لری هب بکنوردی وکلا
بوسيله متخير اوله رق بين الانام
قلمه نيجه خسد منزلی ايتدم ايضا

ظلمک دارمه ي نفسه محصور ایدی هب

ايتدم بن يله رک دولتمه جرم وخطبا

کور مدم بر دوزی به عوم ايجنده راحت

طو عيادم کيچککمه حيثف بکا واه بکا

(۱۰۰)

کرچه طبیعی کورنیشده عالی
بینه اندن اولتاز خالی

روز و شب خدمت ایدر انسانه

قونه من قوتیده هنج بر یانه

خاکساییدن اولور کاشنتر
یانه رق یاقیله رق کلخنتر

دوستلغی و ارسه ده ایمنده

حذر ایله قییار انجاسامده

سویلور کرچه کیم اوچاشنده

یان کلور خانه ده بوچاغنده

قورقودر کوکللی او طغانی مشرب

قزدر بر یانه وارسن بر شب

جزؤ وکل خا کله یکسان اولش

سیخ کنسار ایله بر یان اولش

دردت بر ادرله کرر عالنده

بر یسی جمع اوله من بر دمده

پوانور تکیده میخانه ده ده

عابد و کاهل و مستانه ده ده

شوق دیدار بینه محتاج عالم

انسز اولور می جهمانده ادم

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Adapazarı'nda doğdu. İlk ve orta öğrenimini Adapazarı'nda tamamladı. 1999 yılında Sakarya Meslek Yüksek Okulu Turizm ve Otelcilik Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandı. 2001 yılında Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'nda göreve başladı. 2003 yılında Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. 2004 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bilim Dalı'nda tezsiz yüksek lisansını tamamladı. Hâlen aynı üniversitede Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisidir.